

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REDOGÖRELSE

FÖR

KAROLINSKA HÖGRE ALLM. LÄROVERKET

I

ÖREBRO

LÄSÅRET 1906—1907

*O. E. Malmström ;
Reiterholm*

REDOGÖRELSE

FÖR

KAROLINSKA HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET I ÖREBRO

LÄSÅRET 1906—1907.

A. Undervisningen.

1. *Läsåret* 1906—1907 började tisdagen den 21 augusti. Denna dag och de tre följande dagarna användes för prövning av inträdes- och flyttningssökande (tillsammans 220, 112 inträdes- och 108 flyttningssökande); 110 inträdessökande inskrevos vid läroverket. Allmänt upprop ägde rum lördagen den 25 augusti kl. 1 e. m., varefter militärövningarna omedelbart vidtogo. Undervisningen tog sin början måndagen den 27 augusti kl. 8 f. m. och fortgick till fredagen den 21 december kl. 9,40 f. m., då ungdomen samlades å högtidssalen till gemensam bön och hemförlovades av rektor.

Vårterminen började lördagen den 12 januari med prövning av inträdes- och flyttningssökande (resp. 5 och 9); 3 inskrevos. Allmänt upprop förrättades måndagen den 14 januari kl. 12 midd., varefter läxor utdelades till följande dag, då lektionerna togo sin början kl. 8 f. m. Undervisningen innevarande termin slutar onsdagen den 5 juni, och läsåret kommer att avslutas med offentlig årsexamen, som av H. H. Eforus är utsatt för samtliga klasserna — utom realskolans avslutningsklass — till fredagen den 7 juni,

sedan övriga uppvisningar ägt rum dagen förut. Tiden för den muntliga prövningen i realskolexamen är av Örverstyrelsen utsatt till onsdagen den 5 juni. Vid realskolexamen äger allmänheten ej tillträde; den försiggår i närvaro av Eforus eller Inspektor samt av minst tre av kommunalstyrelsen utsedda, ojäviga examensvittnen. Som examensvittnen hava utsetts Borgmästaren V. Schneider, v. Häradshövdingen E. B. Tersmeden, Direktören M. Agrelius, Rektorn B. Fernquist, Fabrikören Anton Hahn.

Fridagar under läsåret för hela läroverket hava varit den 20 september, 6 november, 11 februari och 19 april. Särskilt idrottslov har givits en halv dag den 6 dec. och 2 timmar den 22 februari. Den 1 december gavs ledighet från undervisningen efter morgonlektionernas slut, och likaså den 23 med anledning av skolans Linnéfest.

Verkliga månadslov ha givits:

åt klass 7: 2 den 19 oktober.

" " 7: 1 " 17 "

" " 6: 2 " 18 nov. (3 tim.) och 8 april (3 tim.)

" Ring I " 25 februari.

" " L I " 27 april.

" klass 5 { en halv dag i oktober och november.

" " " { " " " i februari och mars.

" " 4 { " " " i oktober och december.

" " " { " " " i februari.

Realskolans sjätte klass har haft ledighet två dagar före och en dag efter avgångsskrivningarna, som försiggingo den 3, 4, 6 och 7 maj.

2. Varje läsdag har läroverkets ungdom samlats å högtidssalen kl. 7,45—8 f. m. till *gemensam* bön med sång och bibelläsning. Vid dessa andaktsövningar som letts av läroverkets fem kristendomslärare och tillika övervakats av rektor och fem lärare, ha genomgåts och förklarats Davids psalmer, Jesaias, 1:sta Tessalonikerbrevet och valda ställen ur Galaterbrevet, Passionshistorien och valda bibelställen. Gemensamma obligatoriska *skolgudstjänster* hava även under detta läsår med hänsyn till lärjungeantalet och samlingssalens i förhållande därtill alltför ringa rymd hållits i stadens kyrka söndagarna: 13 e. Tref., 4:de Böndagen, Allhelgonasöndagen och Adventsöndagen, Kyndelsm.-söndagen, 1:sta Böndagen, 1 e. Påsk och Bönsöndagen, varvid predikan växelvis hållits av lektor Arnell, adjunkt Hultgren, v. lektor Liedgren och extralärare Fremling. Åt de lärjungar, som under läsåret beretts att för första gången begå Herrens heliga nattvard, har undervisning på rektors anmodan lämnats av lektor Arnell åt 24, av adjunkt Hultgren åt 30 och av extralärare Fremling åt 28 lärjungar. Denna undervisning tog sin början den 30 oktober. Söndagen den 24 mars (Palmsöndagen) mottogo konfirmanderna altarets sakrament. Ledighet från skolarbetet bereddes dem under 20—22 mars samt läxfrihet den följande måndagen.

De *egentliga undervisningstiderna* ha varit:

för klasserna 1—4 kl. 8—9,40 f. m. och 11,5—2,35 e. m.

" " 5—6 " 8—10,35 " " 12,—2,35 e. m.

" gymnasium " 8—10,35 " " 12,—2,35 "

All obligatorisk undervisning och största delen av den frivilliga har varit avslutad före middagsmålet. Av den valfria undervisningen hava endast 2 timmar i fysiska laborationer, 2 timmar i franska, 1 timme i teckning och 3 timmar i instrumentalmusik varit förlagda till eftermiddagen.

Valfri undervisning i *engelska* har detta läsår förekommit i L 7: 2 A och L 7: 1 A.

De obligatoriska skrivningarna å lärorummet för 6: 2 ha varit förlagda till måndagar kl. 8—10,35 (10,45).

Gymnastikövningarna hava för var och en av de fyra gymnastikavdelningarna försiggått fyra gånger i veckan, varje gång 45 minuter, och *fäktövningarna* för gymnasium två gånger i veckan, 45 minuter varje gång.

Privilliga laborationer hava under läsåret varit anordnade:

i fysik för 4:de, 5:te och 6:te klasserna samt Ring I,

i kemi „ 5:te klassen,

i biologi „ 6:te klassen, med *en* veckotimme för varje avdelning i vart ämne.

Militärövningarna försiggingo under höstterminen från och med lördagen den 25 augusti till och med tisdagen den 18 september varje söckendag. Under denna tid var läsningen i realskolans sjätte klass och å gymnasium inskränkt till 3 timmar om dagen efter särskilda arbetsordningar för varje vecka.

Undervisning i *slöjd* har ännu ej kunnat anordnas i brist på tjänlig lokal. Behovet av en ordnad slöjdundervisning såsom en hälsosam motvikt mot det ensidigt intellektuella arbetet och den direkta praktiska nyttan därav gör, att läroverket med glädje och tacksamhet motser ett planmässigt ordnande av denna viktiga undervisning, sedan Stadsfullmäktige den 8 sistlidne maj beslutit för läroverkets behov uppföra en ny gymnastikbyggnad med däri inrymda fyra slöjdsalar.

Läroverket har under den gångna vårterminen, 7—11 febr., inspekterats av Läroverksrådet B. I:son Bergqvist.

3. Antalet lärotimmar i veckan för läsömnena under höstterminen 1906.

1	2	3	4	5	6	7	
Avdelningar och linjer	Närvarande lärjungar under höstterminen	T i m m a r				Summa	A n m ä r k n i n g a r
		Skilda	Gemensamma för:				
			lärjungar från avdelningar å samma linje	lärjungar från avdelningar å olika linjer			
1 a	34	24	—	—	24	a) Realister och latinare hava undervisats gemensamt i kristendom 2, modersmålet 3, tyska 2, engelska 2, historia 3, geografi 2, matematik 5, biologi 1, fysik 2 tr. b) Realister och latinare hava undervisats gemensamt i kristendom 2, modersmålet 2, tyska 1, franska 4, skrivning 3 tr. Reallinjen och B-linjen hava undervisats gemensamt i biologi 1 t. c) A- och B-linjen hava undervisats gemensamt i latin 6, matematik 3, fysik 1, historia och geografi 3 tr. d) Gemensam undervisning för A- och B-linjen i kristendom 2, modersmålet 2, latin 7, tyska 1, franska 3, historia och geografi 3, filosofi 1, matematik 3, fysik 2 tr.	
1 b	34	24	—	—	24		
2 a	24	26	—	—	26		
2 b	25	26	—	—	26		
2 c	22	26	—	—	26		
3 a	29	27	—	—	27		
3 b	28	27	—	—	27		
3 c	28	27	—	—	27		
4 a	32	28	—	—	28		
4 b	32	28	—	—	28		
4 c	23	28	—	—	28		
5 a	31	28	—	—	28		
5 b	28	28	—	—	28		
5 c	30	28	—	—	28		
6	38	28	—	—	28		
R I	26	28	—	—	28		
(L & R) I	12	6	—	22 a)	28		
L (& R) I	17	6	—	—	6		
R 6: 2	22	29	—	—	29		
(L & R) 6: 2	12	16	—	13 b)	29		
L 6: 2 A	4	7	—	13 c)	20		
» » B	9	4	—	—	4		
R 7: 1 b	17	29	—	—	29		
» » a	16	29	—	—	29		
L » A	7	7	—	24 d)	31		
» » B	13	6	—	—	6		
R 7: 2	24	29	—	—	29		
L » A	7	7	—	24 d)	31		
» » B	14	6	—	—	6		
Summa	638	612	—	96	708		

4. Redogörelse för begagnade läro- och läseböcker samt genomgångna lärokurser i läsämnen inom särskilda klasser.

a) Läro- och läseböcker.

Kristendom.

	Klasser.		Klasser.
Svenska bibeln	1—7.	<i>Ullman</i> , Religionslära	6: 2—7.
Svenska psalmboken, utgiven av Anjou	1—7.	<i>Lövgren</i> , Kyrkohistoria	6—7.
Katekesen	1—5.	<i>Fabricius</i> , Illustrerad kyrkohistoria	6—7.
<i>Ribbing</i> , Biblisk historia.....	1—2.	<i>Ekström</i> , Bilder ur kyrkans historia	6.

Modersmålet samt Norska och Danska.

<i>Sundén</i> , Svensk språklära i sammandr.	1—7.	<i>Warburg</i> , Svensk litteraturhistoria	7: 2.
<i>Steffen</i> , Svensk litteraturhistoria	6—7: 1.		

Folkskolans läsebok	1—3.	<i>Lindvall</i> , Svensk läsebok	6.
<i>Bergman</i> , Läsebok för skola och hem	4.	<i>Runeberg</i> , Fänrik Ståls sägner ...	5.
<i>Cederschiöld</i> , Läsebok	4—5.	» Älgskytterne	4.
<i>Snoilsky</i> , Svenska bilder	4.	» Julkvällen	4.
<i>Hildebrand</i> , Läsebok i svensk litteratur	6—7.	<i>Tegnér</i> , Fritiofs saga	5.
<i>Steffen</i> , Översikt av svenska litteraturen, första delen,	I, 6: 2.	Vitterhetsarbeten av <i>Dalín</i> , <i>Creutz</i> , <i>Bellman</i> , <i>Kjellgren</i> , <i>Leopold</i> , <i>A. M. Lenngren</i> , <i>Atterbom</i> , <i>Geijer</i> , <i>Tegnér</i> , <i>Stagnelius</i> , <i>Almqvist</i> , <i>Malmström</i> , <i>Runeberg</i> m. fl. ...	6 o. 7.
<i>Bjursten</i> , Läsebok	4—7.	<i>Selma Lagerlöf</i> , Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige	1—4.
<i>Meyer</i> , Svenska parnassen ...	6: 2—7: 1.		
<i>Steffen</i> , Isländsk och fornsvensk litteratur i urval	5—I.		

<i>Björnson</i> , Fortællinger	6: 2.	<i>Oehlenschläger</i> , Væringerne i Miklagård	R 7: 1.
<i>Holberg</i> , Erasmus Montanus	6: 2.	<i>Ibsen</i> , Hærmændene paa Helgeland	R 7: 2.
» Jeppe paa Bierget	6: 2.		

Latin.

	Klasser.		Klasser.
<i>Törneblad-Lindroth</i> , grammatik	I—6:	2.	
<hr/>			
<i>Liljeblad</i> , Latinsk läsebok för nybörjare	L I.		
<i>Lhomond-Holzer</i> , Urbis Romæ viri illustres	6:	2.	
<i>Sallustius</i> , de bello Jurgurthino, Törnebladhs och Hedqvists ed.	6:	2.	
<i>Virgilius</i> , Törnebladhs och Lyths ed.	6: 2—7:	2.	
			<i>Livius</i> , Törnebladhs ed. 6: 2—7: 2.
			<i>Horatii oder</i> , Fahlcrantz' ed. 7: 2.
			<i>Lyth</i> , Latinskt ordförråd ... 6: 2 o. 7: 1.
			<i>Sjöstrand</i> , Övningsexempel vid översättning från latin till svenska 7: 2.
			<i>Henrichsen</i> , Opgaver till översættelse fra latin paa Dansk 7: 1.

Grekiska.

Löfstedt, Grammatik, utgiven av J. af Sillén, 6: 2—7: 2.

<i>Xenophons Anabasis</i> , Dalsjös, Aulins m. fl. ed.	6: 2—7: 2.	<i>Homeros' Iliad</i> , Dalsjös ed.	7: 2.
<i>Homeros' Odyssé</i> , Knös' m. fl. ed.	6: 2—7: 2.	<i>Petersen-Hude</i> , Græsk Anthologi	7: 1, 7: 2.
		<i>Platon</i> , Apologien, ed. Schanz 7: 2.

Tyska.

<i>Hjorth</i> , Grammatik	1.	<i>Hölzels</i> , Wandtafeln	1—5.
<i>Calwagen</i> , Grammatik.....	2—7: 2.	<i>Morén</i> , Anekdoturval	4.
» Översättningsövningar...	4 o. 5.	<i>Kolb</i> , Lesebuch in Handschriften...	6.
<hr/>			
<i>Calwagen</i> , Elementar- och läsebok	1—3.	<i>Isberg</i> , Berlin und das Berliner Leben	L 7: 2.
<i>Voss-Svedelius</i> , Deutsches Lesebuch I	4—5.	<i>Tanera</i> , Erinnerungen eines Ordnonanzoffiziers	R 7: 2.
<i>Pederxani-Weber</i> , Auf rauhen Pfaden 5, 6, I. Führer durch Dresden (Woerls Reisebücherverlag, Leipzig)	6.	<i>Schiller</i> , Wilhelm Tell	L 6: 2 A.
<i>Stinde</i> , Zwei Novellen	L o. R I.	<i>Goethe</i> , Götz von Berlichingen	L 7: 1 A.
<i>Storm</i> , Pole Poppenspüler	R I.	<i>Keller</i> , Mustersammlung deutscher Gedichte	L 7: 2 A.
<i>Sudermann</i> , Frau Sorge	6: 2, 7: 1.		

Engelska.

Klasser.	Klasser.
<i>Mathesius</i> , Språklära 4, 5, 6, R I, R 6: 2, R 7 samt L 6: 2 B—L 7: 2 B.	Engelska uppgifter för mogenhets- examen R 7: 2.
<i>Calwagen</i> , Översättningsövningar R 6: 2 och R. 7.	
<i>Massey</i> , Village Tales..... 6 o. I.	<i>Burnett</i> , Little Lord Fauntleroy L 7: 1 B.
<i>Elfstrand</i> , Elementar- och läsebok 4 o. 5.	<i>Grenville-Murray</i> , French Pictures in English Chalk L 7: 2.
The Wonder-worker (Tit-bits penny books) 6 o. L 7: 2 A.	<i>Doyle</i> , Selected Adventures of Sher- lock Holmes 6: 2, R 7: 1.
<i>Jespersen och Rodhe</i> , Engelsk Läse- bok för Realskolan... I.	» The Exploits of Brigadier Gerard R 7: 2.
“Tit-Bits“ Monster Æsops Fables (L &) R I.	The Windsor Magazine 7: 2.
<i>Afxelius</i> , Elementarbok L 7: 1 A.	

Franska.

<i>Borg</i> , Kortfattad fransk gram- matik 6: 2—7: 2.	<i>Gullberg-Edström</i> , Översättnings- övningar 6: 2, 7: 1 o. L 7: 2.
<i>Bödtker-Höst</i> , Lärobok i franska 5 o. 6.	Franska uppgifter för mogenhets- examen 7: 1 o. 7: 2.
<i>T. Malmberg</i> , Franska skrivövningar R 6: 2.	
<i>H. Malot</i> , Sans famille (del I) R 6: 2.	<i>Vant</i> , Fransk läsebok L o. R 6: 2.
<i>Halévy</i> , L'abbé Constantin ... R 6: 2.	<i>Loti</i> , Pêcheurs d'Islande L 7: 2.
<i>Daudet</i> , Le petit chose... L 7: 1 B, R 7: 1.	<i>Augier</i> , Le gendre de M. Poirier R 7: 1.
<i>Edström</i> , Fransk läsebok R 7: 2.	<i>Müller-Wigert</i> , Fransk Vitterhet, häftet 3 o. 4 L 7: 2 B.
<i>Maupassant</i> , Contes choisis ... L 7: 1, 7: 2.	<i>Labiche</i> , Le voyage de M. Perrichon L 7: 2 B.
Le berger et le proscrit..... 6.	

Historia och Geografi.

<i>Höjer</i> , Översikt av Sveriges ny- aste historia 6.	<i>Pallin-Boëthius</i> , Huvuddragen av allmänna historien 5—6.
<i>Odhner</i> , Mindre lärobok i Sveriges hist. 1—5.	» Lärobok i nya tidens hist. R 6: 2, L 6: 2 o. 7.
» Större » » 6: 2 o. 7.	» Allmänna historien för realskolan 3—4.
<i>Rydfors</i> , Historisk läsebok för de allm. lärov. första o. andra klass... 1—2.	

Klasser.	Klasser
<i>Montelius-Hildebrand</i> , Forntidens o. Medeltidens Svenska historia I.	<i>Rydfors-Hildebrand</i> , Läsebok till allmänna historien L 6: 2.
<i>Boëthius</i> , Forntidens o. Medeltidens allmänna historia I.	<i>Schüek-Lundahl</i> , Läsebok 3.
<i>Hildebrand</i> , Svensk statskunskap ... 7: 2.	<i>Ekmark</i> , Läsebok till svenska hist. 1—3.
<i>Carlson</i> , Skolgeografi, första kursen 1—6.	<i>Bergström-Stridsberg</i> , En bok om Sverige 3.
» » andra » R 6: 2 o. 7.	<i>Putzger</i> , Historischer Schul-Atlas ... 3—7.
<i>Carlson-Fagerlund</i> , Skolgeografi, andra kursen 6 o. I.	Skolatlaser av <i>Roth, Debes, Sydow-Wagner, Diercke-Gaebler och Lehmann-Petzold</i> 1—7.
<i>Estlander</i> , Allmänna hist. i berättelser 3—7.	<i>Fehr</i> , Geografiska skildringar 4—5.
<i>Löw</i> , Läsebok till nyare och nyaste tidens historia 6: 2—7.	

Filosofisk propedeutik.

<i>Sjöberg och Klingberg</i> , Logik ... 7.	<i>Carlson och Steffen</i> , Psykologi ... 7: 2.
---	--

Matematik.

<i>Berg</i> , Räknelära för de allmänna läroverken och flickskolorna 1—5.	<i>Lindman</i> , Samling av exempel och problem 4—7.
<i>Asperén</i> , Lärobok i geometri. För kl. 5 har tredje uppl. använts. 3—5.	<i>Haglund</i> , Samling av exempel och problem 6—7.
<i>Josephson</i> , Plan geometri I—7: 2.	<i>Phragmén</i> , Plan trigonometri 7: 2 B o. R 7.
<i>Hellgren</i> , Metoder vid plangeometrisk problemlösning R 6: 2 o. R 7.	<i>Josephson</i> , Rymdgeometri R 7.
<i>Tham</i> , Planimetri 7.	<i>Collin</i> , Analytisk geometri R 7.
<i>Laurin</i> , Övningsbok i geometri ... 6.	<i>Lindman</i> , Femsiffriga logaritmer 6—7.
<i>Lindman</i> , Algebra 6—7.	<i>Lindman</i> , Räknetabeller 6.

Naturvetenskap.

<i>Almquist och Lagerstedt</i> , Lärobok i naturkunnighet, del I 1—7.	<i>Moll</i> , Lärobok i fysik I, 6: 2, R 7, L 7: 1. För L 7: 1 o. L 6: 2 förkortade upplagan.
<i>Almquist</i> , Lärobok i naturkunnighet, del II 5—7.	<i>Almquist och Nordenstam</i> , Kemiska försök 5. o. R I.
<i>Krok och Almquist</i> , Svensk flora 3—5.	<i>Berwald</i> , Lärobok i oorganisk kemi R 6: 2. och R 7.
<i>Forsell-Skärman</i> , Lärobok i botanik 6—7.	<i>Kempe</i> , Lärobok i oorganisk kemi R I.
<i>Almquist</i> , Lärobok i botanik 7: 2.	<i>Westerberg</i> , Naturlära för landtmän, del II, Kemi och geologi ... 6.
<i>Almquist</i> , Lärobok i zoologi 6: 2 o. 7.	

b) Lärokurser.

Klassen 1 a. (Klassföreståndare: Adj. *Hultgren*.)

Kristendom, 3 t.: Biblisk historia: gamla testamentet. Lärdomar i anslutning till bibliska historien och sammanfattade genom läsning av 1:a huvudstycket och 1:a trosartikeln i Luthers lilla katekes. Läsning av 1:a Samuelsboken. Psalmerna 24, 33, 66, 63: 13—15, 94, 124, 204, 420 och 436. Adj. *Hultgren*.

Modersmålet, 5 t.: Uppläsning och återgivande av valda stycken ur läseboken. Av språkläran huvudsakligen samma delar, som blivit genomgångna vid undervisningen i tyska språket. Satsbildnings- och satslösningsövningar. Övningar i rättskrivning. Adj. *Hultgren*.

Tyska, 6 t.: Första avdelningen av elementarboken i förening med muntliga och skriftliga tillämpningsövningar jämte motsvarande delar av den tyska språkläran. Förberedande talövningar. Adj. *Hultgren*.

Historia, 2 t.: Sveriges historia till 1319. Adj. *Hultgren*.

Geografi, 2 t.: Kort översikt av världsdelarna och världshaven samt Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Adj. *Stener* och v. adj. *Nyström*.

Matematik, 4 t.: De fyra räknesätten i hela tal samt addition och subtraktion i decimalbråk med tillämpning på nya sorter. Huvudräkning. Adj. *Stener*.

Naturlära, 2 t.: Det allmännaste av läran om människokroppen. Undersökning av några få levande växter. Exkursion. Adj. *Stener* och v. adj. *Nyström*.

Klassen 1 b. (Klassföreståndare: Extralär. *Fremling*.)

Kristendom, 3 t.: = 1 a. Extralär. *Fremling*.

Modersmålet, 5 t.: = 1 a. Extralär. *Fremling*.

Tyska, 6 t.: = 1 a. Extralär. *Fremling*.

Historia, 2 t.: = 1 a. Extralär. *Fremling*.

Geografi, 2 t.: = 1 a. Extralär. *Fremling*.

Matematik, 4 t.: = 1 a. Extralär. *Isberg*.

Naturlära, 2 t.: = 1 a. Extralär. *Isberg*.

Klassen 2 a. (Klassföreståndare: Adj. *Schlytern* och v. adj. *Nyström*.)

Kristendom, 3 t.: Biblisk historia: nya testamentet. Katekes: 5:te budet t. o. m. lagens slutord och 3:dje huvudstycket. Psalmerna 50, 55, 69, 96, 106, 141: 9—14, 224: 1—3, 261: 2—4. Bibelläsning i sammanhang med bibliska historien och katekesen. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 5 t.: Det viktigaste av formläran och allmän satslära, satslösnings- och satsbildningsövningar. Läsning av valda stycken i läseboken samt muntligt återgivande av smärre berättelser och uppläsning av skaldestycken. Rättskrivnings och interpunktionsövningar. Adj. *Schlytern* och v. adj. *Nyström*.

Tyska, 6 t.: Andra kursen i elementarboken jämte motsvarande grammatik. Talövningar. Adj. *Schlytern* och v. adj. *Nyström*.

Historia, 3 t.: Sveriges historia 1319—1611, Norges och Danmarks i korthet till omkr. år 1600. Berättelser ur Greklands och Roms saga och historia. Lekt. *Arnell*.

Geografi, 2 t.: Mellaneuropa och repetition av skandinaviska halvön. Adj. *Ahlén*.

Matematik, 5 t.: Avslutning av decimalbråk och nya sorter. Addition, subtraktion och multiplikation i allm bråk. Huvudräkning. Adj. *Ahlenius*.

Naturlära, 2 t.: De viktigaste växttyperna och däggdjuren. Exkursioner. Extralär. *Uddman*.

Klassen 2 b. (Klassföreståndare: Extralär. *Gertz*.)

Kristendom, 3 t.: = 2 a. Adj. *Holm*.

Modersmålet, 5 t.: = 2 a. Extralär. *Gertz*.

Tyska, 6 t.: = 2 a. Extralär. *Gertz*.

Historia, 3 t.: = 2 a. Adj. *Schlytern* och v. adj. *Nyström*.

Geografi, 2 t.: = 2 a. Adj. *Schlytern* och v. adj. *Nyström*.

Matematik, 5 t.: = 2 a. Adj. *Schlytern* och adj. *Stener*.

Naturlära, 2 t.: = 2 a. Extralär. *Uddman*.

Klassen 2 c. (Klassföreståndare: Extralär. *Ekestubbe* och v. adj. *Ödmann*.)

Kristendom, 3 t.: = 2 a. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 5 t.: = 2 a. Extralär. *Ekestubbe* och v. adj. *Ödmann*.

Tyska, 6 t.: = 2 a. Extralär. *Ekestubbe* och v. adj. *Ödmann*.

Historia, 3 t.: = 2 a. Extralär. *Uddman*.

Geografi, 2 t.: = 2 a. Extralär. *Uddman*.

Matematik, 5 t.: = 2 a. Extralär. *Isberg*.

Naturlära, 2 t.: = 2 a. Extralär. *Uddman*.

Klassen 3 a. (Klassföreståndare: Extralär. *Isberg*.)

Kristendom, 3 t.: Bibliska historien fullständigt repeterad. Katekes: 2:dra huvudstycket jämte kortfattad framställning av 4:de och 5:te huvudstyckena. Psalmer: 35, 113, 118, 138: 1—3, 250, 268, 330. Bibelläsning i samband med bibliska historien och katekesen. Adj. *Hultgren*.

Modersmålet, 6 t.: Repetition av formläran och allmän satslära. Satsbildnings- och satslösningsövningar. Rättskrivnings- och interpunktionsövningar med läsning av reglerna för rättskrivning och interpunktion; några mindre uppsatser på lärorummet. Läsning av Folkskolans läsebok och valda stycken ur Lithners och Fagerlunds läseböcker i poesi jämte muntligt återgivande av sagor, berättelser och valda skaldestycken. Extralär. *Gertz*.

Tyska, 6 t.: Formläran utförligare genomgången och repeterad. Calwagens tyska elementar- och läsebok: tredje avdelningen. Skriftlig och muntlig översättning till tyska samt talövningar. Extralär. *Gertz*.

Historia, 3 t.: Sveriges historia under tiden 1611—1718 jämte huvuddragen av Norges och Danmarks historia under samma tid. Allmän historia: Forntiden. Adj. *Linder*.

Geografi, 2 t.: Italien, Balkanhalvön, England jämte en sammanfattande översikt av Europa; repetition av Sverige, Tyskland, Frankrike samt Österrike-Ungern. Adj. *Linder*.

Matematik, 5 t.: Läran om bråk och dess tillämpning på sorter avslutad och repeterad: enkel regula de tri samt lättare uppgifter, tillhörande procent- och ränteräkning; huvudräkning. Geometrisk åskådninglära efter Asperén. Extralär. *Isberg*.

Naturlära, 2 t.: Undersökning av levande växter i och för organlärans inhämtande och växternas bestämning. Sammanfattning av läran om växtens yttre organ. Fåglar, kräldjur, groddjur och fiskar. Exkursioner samt insamling av 50 växter under föregående sommar. Adj. *Friberg*.

Klassen 3 b. (Klassföreståndare: Extralär. *Uddman*.)

Kristendom, 3 t.: = 3 a. v. Lekt. *Liedgren*.

Modersmålet, 6 t.: = 3 a. Extralär. *Uddman*.

Tyska, 6 t.: = 3 a. Extralär. *Uddman*.

Historia, 3 t.: = 3 a. Adj. *Enblom*.

Geografi, 2 t.: = 3 a. Extralär. *Uddman*.

Matematik, 5 t.: = 3 a. Adj. *Ahlenius*.

Naturlära, 2 t.: = 3 a. Adj. *Friberg*.

Klassen 3 c. (Klassföreståndare: Adj. *Stener*.)

Kristendom, 3 t.: = 3 a. v. Lekt. *Liedgren*.

Modersmålet, 6 t.: = 3 a. Adj. *Stener*.

Tyska, 6 t.: = 3 a. Adj. *Stener*.

Historia, 3 t.: = 3 a. Adj. *Ahlén*.

Geografi, 3 t.: = 3 a. Adj. *Ahlén*.

Matematik, 5 t.: = 3 a. Adj. *Stener*.

Naturlära, 2 t.: = 3 a. Adj. *Friberg*.

Klassen 4 a. (Klassföreståndare: Adj. *Nilsson*.)

Kristendom, 2 t.: Översikt av Israels historia efter lärarens diktamen. Bibelläsning i samband med den historiska framställningen. Korta belysande notiser ur den allmänna religionshistorien. Tros- och sedelära: Första huvudstycket och första trosartikeln. Psalmer: 86, 89, 119, 210, 421. v. Lekt. *Liedgren*.

Modersmålet, 4 t.: Läsning av Älgskyttarne och Julkvällen med nödiga upplysningar ur verslärans, Kapellet och Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. Uppläsning ur minnet av valda skaldestycken, fritt återgivande av lästa berättelser samt fria föredrag. Sats- och interpunktionslära. 10 rättskrivningsövningar och en uppsats var tredje vecka. Extralär. *Ekestubbe* och v. adj. *Nyström*.

Tyska, 4 t.: Formläran repeterad samt behövliga delar av syntaxen. Voss-Svedelius, Deutsches Lesebuch I, st. 5, 8—15, 17, 20, 25, 28, 29, 30, 35, 37—50. Tillämpningsövningar. Talövningar. Ett tema var tredje vecka. Extralär. *Ekestubbe* och extralär. *Hallström*.

Engelska, 5 t.: Uttalsövningar med användning av Elfstrands transkriberade text. Styckena 1—48 i Elfstrand, Engelsk elementar- och läsebok jämte motsvarande delar av grammatiken. Muntliga och skriftliga tillämpningsövningar. Talövningar. v. Adj. *Ödmann*.

Historia, 3 t.: Allmän historia: medeltiden och nyare tidens första tidevarv. Svensk historia: Partitidevarvet till 1809. Adj. *Nilsson*.

Geografi, 2 t.: Asien och Australien. Extralär. *Gertz*.

Matematik, 5 t.: Aritmetik och algebra: enkla sifferekvationer av första graden med en obekant, aritmetiska uppgifter huvudsakligen såsom tillämpning av ekvationsmetoden (Lindman IV omkr. 170 ex., V ex. 1—23, 46—120), enkla algebraiska reduktioner. Geometri: Asperöns lärobok till sats XXVIII jämte motsvarande övningar. Extralär. *Isberg*.

Naturlära, 3 t.: Det viktigaste av statiken och värmeläran. Undersökning och bestämning av levande växter. De ryggradslösa djuren. Exkursioner med insamling av 50 växter under föregående sommar. Frivilliga laborationer i fysik. Adj. *Friberg* (biologi) och adj. *Söderlindh* (fysik).

Klassen 4 b. (Klassföreståndare: Extralär. *Strömberg*.)

Kristendom, 2 t.: = 4 a. Adj. *Hullgren*.

Modersmålet, 4 t.: = 4 a. Extralär. *Strömberg*.

Tyska, 4 t.: = 4 a. Extralär. *Strömberg*.

Engelska, 5 t.: = 4 a. Extralär. *Sommar*.

Historia, 3 t.: = 4 a. Extralär. *Fremling*.

Geografi, 2 t.: = 4 a. Extralär. *Fremling*.

Matematik, 5 t.: = 4 a. Adj. *Ahlenius*.

Naturlära, 3 t.: = 4 a. Adj. *Friberg* (biologi) och adj. *Almberger* (fysik).

Klassen 4 c. (Klassföreståndare: Adj. *Ahlén*.)

Kristendom, 2 t.: = 4 a. Adj. *Hullgren*.

Modersmålet, 4 t.: = 4 a. Adj. *Ahlén*.

Tyska, 4 t.: = 4 a. Adj. *Ahlén*.

Engelska, 5 t.: = 4 a. Adj. *Kropp*.

Historia, 3 t.: = 4 a. Adj. *Ahlén*.

Geografi, 2 t.: = 4 a. samt delar av Allmänna geografien. Adj. *Ahlén*.
Matematik, 5 t.: = 4 a. Extralär. *Isberg*.
Naturlära, 3 t.: = 4 a. Adj. *Friberg* (biologi) och adj. *Lindman* (fysik).

Klassen 5 a. (Klassföreståndare: Extralär. *Sommar*.)

Kristendom, 2 t.: Apostlagärningar. Kort framställning av den kristna tros- och sedeläran. Psalmerna 72, 150, 170, 325: 1—3, 431, 486. Extralär. *Fremling*.

Modersmålet, 3 t.: Repetition av språkläran. Läsning av Fritiofs saga och Cederschiöld, Läsbok. Muntliga referat och uppläsning ur minnet av skaldestycken. En uppsats var tredje vecka. Rättskrivningsprov. v. Lekt. *Liedgren*.

Tyska, 4 t.: Grammatiken avslutad och repeterad. Voss-Svedelius, omkring 50 sid. Auf rauhen Pfaden 59 sid. (delvis ex tempore.) Muntliga och skriftliga tillämpningsövningar. Talövningar. Ett skriptum var tredje vecka. Adj. *Ahlén*.

Engelska, 5 t.: Det viktigaste av syntaxen. Formläran repeterad. Elfstrands elementar- och läsebok avslutad. Skriftliga och muntliga övningar på lärorummet. Talövningar. Extralär. *Sommar*.

Franska, (frivill.), 2 t.: Bödtker-Höst, 32 sidor, med motsvarande grammatik. Skriv- och (förberedande) talövningar. Adj. *Vallström*.

Historia, 3 t.: Allmän: Nyare tiden från Ludvig XIV. Svensk: från 1809 till närvarande tid, repetition av gamla och medeltiden. Adj. *Nilsson*.

Geografi, 2 t.: Australien och Amerika. repetition av Sydeuropa och Asien, delar av fysiska geografien. Adj. *Nilsson*.

Matematik, 4 t.: Aritmetik: Kort repetition av den aritmetiska kursen. Algebra: Reduktioner till den omfattning som behöves för realskolans matematikkurser. Ekvationer av 1:a graden med en obekant. 1. Allmänna problem. 2. Arbetsproblem. 3. Procent- och ränteproblem. 4. Vinst- och förlustproblem. 6. Rabatt- och diskontproblem. 8. Blandningsproblem. 10. Bolagsproblem. Geometri. Förra avdelningens i exempel-samlingen planimetriska uppgifter, exemplen 24—40, samt i Asperéns lärobok Cirkeln till slutet med undantag av konstruktionsuppgifterna 17 och 18 å sidan 89—90, satserna LII—LIV samt uppgifterna 19: c) och d) å sidan 96—97 av lärobokens 3:dje upplaga jämte övningsuppgifter. Adj. *Spangenberg*.

Naturlära, 5 t.: Översikt över växtriket med tillhörande kulturväxter jämte undersökning av levande och pressade växter. Någon bestämning av levande växter. Exkursioner med insamling av 50 växter. Repetition av djurriket. De vanligaste kemiska företeelserna med experiment och det allmännaste av läran om jorden. Det viktigaste av magnetismen och elektriciteten. Frivilliga laborationer i fysik och kemi. Adj. *Friberg* (biologi och kemi) och adj. *Söderlindh* (fysik).

Klassen 5 b. (Klassföreståndare: Adj. *Ahlenius*.)

Kristendom, 2 t.: = 5 a. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 3 t.: = 5 a. Adj. *Ahlenius*.

Tyska, 4 t.: = 5 a. Extralär. *Ekestubbe* och extralär. *Hallström*.
Engelska, 5 t.: = 5 a. Adj. *Ahlenius* och extralär. *Hallström*.
Franska, (frivill.), 2 t.: = 5 a. Adj. *Vallström*.
Historia, 3 t.: = 5 a. Lekt. *Malmström*.
Geografi, 2 t.: = 5 a. Lekt. *Malmström*.
Matematik, 5 t.: = 5 a. Adj. *Almberger*.
Naturlära, 5 t.: = 5 a. Lekt. *Adlerz* (biologi och kemi) och adj. *Almberger* (fysik).

Klassen 5 c. (Klassföreståndare: Adj. *Holm*.)

Kristendom, 2 t.: = 5 a. Adj. *Holm*.
Modersmålet, 3 t.: = 5 a. Adj. *Holm*.
Tyska, 4 t.: = 5 a. Adj. *Nilsson*.
Engelska, 5 t.: = 5 a. Extralär. *Sommar*.
Franska (frivill.), 2 t.: = 5 a. Adj. *Vallström*.
Historia, 3 t.: = 5 a. Adj. *Holm*.
Geografi, 2 t.: = 5 a. Adj. *Linder*.
Matematik, 5 t.: = 5 a. Adj. *Lindman*.
Naturlära, 5 t.: = 5 a. Adj. *Friberg* (biologi och kemi) och adj. *Lindman* (fysik).

Klassen 6. (Klassföreståndare: Adj. *Lindman*.)

Kristendom, 2 t.: Kyrkohistoria: den antagna läroboken läst och repeterad. Bibelläsning: Filippobrevet. Valda psalmer. Adj. *Hultgren*.

Modersmålet, 3 t.: Läsning av mera utförliga svenska litteraturprov (Lindvalls läsebok för realskolans sjätte klass); referat och deklamationsövningar; övningar att uppsätta enklare skrivelser av praktisk art. En uppsats var tredje vecka. Extralär. *Sommar*.

Tyska, 3 t.: Auf rauhen Pfaden, från sid. 60 slut; Dresden, större delen. Grammatik huvudsakligen i anslutning till de skriftliga övningarna. Övning i läsning av tysk stil. Ett skriptum var tredje vecka. Adj. *Nilsson*.

Engelska, 4 t.: Viktigare delar av syntaxen genomgångna. »Village Tales» fullständigt genomgången. Skrivövningar. Talövningar. Kursivläsning. v. Adj. *Ödman*.

Franska (frivill.), 2 t.: Böttker-Höst genomgången och Le berger et le proscrit, omkring 20 sidor. Lekt. *Borg*.

Historia, 4 t.: Sveriges, Norges och Danmarks historia från 1809 samt svensk statskunskap jämte repetition från Gustaf Vasa. Repetition av nya allmänna historien. Adj. *Linder*.

Geografi, 2 t.: Översikt av allmänna geografien samt Sverige, Ryssland, Tyska riket, Storbritannien, Frankrike och Amerikas Förenia stater med dessa länders kolonier. Adj. *Linder*.

Matematik, 5 t.: Aritmetik och algebra: aritmetiska uppgifter rörande enkel och även sammansatt ränta med användande av tabell, obligationer och aktier, växlar, bolagsproblem

m. m. samt även ett mindre antal uppgifter om likformig rörelse och blandningar. Något angående kvadratrötter och irrationella tal. Lättare ekvationssystem med 2 och 3 obekanta jämte problem. Geometri: repetition av föregående kursen; det viktigaste om likformig avbildning jämte problem i enlighet med Laurins övningsbok i geometri, planimetriska räkneuppgifter, uppsättning av enkla diagram. Bokföring 1 t. i veckan. Ett bokslut enligt lektor Hagströms lärokurs. Adj. *Lindman*.

Biologi, 3 t.: Kort framställning av växtens livsytringar med förevisande av mikroskopiska preparat. Människokroppens byggnad och vård, dess organs förrättningar samt spritdryckerna. Lekt. *Adlerz*.

Fysik, 2 t.: Det viktigaste av fysiken, särskilt statik och värmelära med meteorologi. Kortfattad kurs i astronomi. Frivilliga laborationer. Adj. *Söderlindh*.

Kemi, 1 t.: Viktigare delar av tillämpad kemi, några av den organiska kemiens viktigaste grupper; torrdestillation och förbränning. Adj. *Söderlindh*.

Ring R I. (Klassföreståndare: Adj. *Linder*.)

Kristendom, 2 t.: Kyrkohistoria: Gamla tiden och medeltiden efter Lövgrens lärobok. Bibelläsning: 1:sta Korinterbrevet. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 3 t.: Litteraturhistoria: till reformationstiden jämte läsning av dithörande litteratur; Rydberg: Romerska kejsare i marmor, valda stycken av Strindberg, Heidenstam, m. fl. nyare författare. Dispositionsövningar. Uppsatser: h. t. 6, v. t. 7. v. Adj. *Ödman*.

Tyska, 2 t.: Auf rauhen Pfaden (slut); Storm, Pole Poppenspåler 30 sidor. Talövningar. Syntax: Kasusläran och infinitiven med tillämpningsövningar. Ett tema var tredje vecka. Extralär. *Hallström*.

Engelska, 3 t.: Viktigare delar av syntaxen genomgångna och repeterade. »Village Tales» avslutad. Kursivläsning: Jespersen—Rodhes engelska läsebok. Skriv- och samtalsövningar. Lekt. *Borg*.

Historia, 3 t.: Allmän historia: forntiden och medeltiden. Sveriges historia: forntiden och medeltiden. Adj. *Linder*.

Geografi, 2 t.: Översikt av allmänna geografin samt Sverige, Ryssland, Tyska riket och Storbritannien med deras kolonier. Adj. *Linder*.

Matematik, 7 t.: Algebra: läran om bråk, irrationella tal, kvadratrötter, imaginära och komplexa kvantiteter; ekvationer av första graden med en och flera obekanta jämte problem; ekvationer av andra graden jämte problem. Geometri: Asperéns lärobok repeterad; Josephsons lärobok till sats 10 jämte övningsuppgifter. 11 uppsatser, varav 5 på lärorummet. Adj. *Almberger*.

Biologi, 1 t.: Kortfattad framställning av de viktigare familjerna med tillhörande prydnadsväxter. Något om växtens livsytringar med förevisande av mikroskopiska preparat. Adj. *Friberg*.

Fysik, 3 t.: Mekaniken. Statiken utförligare efter Molls lärobok för reallinjen samt dynamikens viktigaste delar med ledning av experiment. Det allmännaste om solsystemet.

met och himlakropparna i övrigt under användning av himmelsgloben samt observationer på himlavalvet. De statiska problemen i läroboken. Frivilliga laborationer 1 timme i veckan, omfattande statikens viktigare fenomen. Adj. *Spangenberg*.

Kemi, 2 t.: Ett antal experiment till belysning och inlärande av de allmänna kemiska begreppen. Metalloiderna till arsenik med tillhörande experiment. Adj. *Friberg*.

Ring L & R I. (Klassföreståndare: Adj. *Söderlindh*.)

Kristendom, 2 t.: = R I. Adj. *Holm*.

Modersmålet, 3 t.: = R I. Extralär. *Strömberg*.

Latin, 6 t.: Liljeblad, latinsk läsebok, fullständigt genomgången. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides. Det viktigaste av formläran och syntaxen. Lekt. *Lyllh*.

Tyska, 2 t.: Auf rauhen Pfaden (slut); Dreimal Zehn Jahre (i Stindes Zwei Novellen). Talövningar. Syntax: Kasusläran och infinitiven med tillämpningsövningar. Ett skriptum var tredje vecka. Adj. *Ahlenius*.

Engelska, L I, 2 t.: Viktigare delar av syntaxen genomgångna eller repeterade. »Village Tales» fullständigt genomgången. Kursivläsning i Jespersen – Rodhes engelska läsebok. Talövningar.

R I, 3 t.: Samma kurser i grammatik och översättning samt dessutom Æsops Fables, omkring 40 sidor. Skrivövningar i hemmet och på lärorummet. Talövningar. Lekt. *Borg*.

Historia, 3 t.: = R I. Adj. *Holm*.

Geografi, 2 t.: = R I. Extralär. *Strömberg*.

Matematik, L I, 5 t.: Algebra: läran om bråk, irrationella tal, kvadratrötter ur siffertal, räkning med kvadratrötter: ekvationer av första graden med en och flera obekanta jämte problem. Geometri: = R I. 11 uppsatser, därav 5 på lärorummet.

(L &) R I, 7 t.: = R I. Adj. *Söderlindh*.

Biologi, 1 t.: = R I. Lekt. *Adlerz*.

Fysik, L I 2 t., R I 3 t.: = R I. Latinare ha dock ej deltagit i problemlösning. Adj. *Spangenberg*.

Kemi, 2 t. = R I. Adj. *Friberg*.

Realklassen 6: 2. (Klassföreståndare: Lekt. *Olsson*.)

Kristendom, 2 t.: Bibelläsning: Galaterbrevet. Kyrkohistoria: Medeltiden från påvedömets uppkomst. Nya tiden: Reformationshistorien intill framställningen av reformationens inflytande på kyrkans inre förhållanden efter Lövgrens lärobok. Religionslära: Kap. I—V av Ullmans lärobok genomgångna. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 2 t.: Litteraturhistoria: stormakts- och frihetstiden till Bellman jämte läsning av dithörande litteratur. Läsning ur Björnsons Fortællinger. Holberg, Erasmus Montanus, Jeppe paa Bierget. Dispositionsövningar. Uppsatser under h. t. 7, v. t. 8. Extralär. *Sommar*.

Tyska, 1 t.: Frau Sorge 80 sid. delvis ex tempore. Adj. *Vallström*.

Engelska, 3 t.: Repetition av syntaxen (ej prepositionsläran!) jämte oregelbundna verb. Extemporalieövningar till syntaxen ur Calwagen. Sidd. 25—99 i Holmes' Selected Adventures. Skriv- och talövningar jämte ett tema varje månad. Vokabelläsning. Adj. *Kropp*.

Franska, 4 t.: Pronomina, subjonctif och infinitif. Sans Famille I avslutad samt L'abbé Constantin, omkring 30 sidor. Skrivningar på lärorummet. Ett skriptum i månaden på lärorummet. Talövningar. Lekt. *Borg*.

Historia och *Geografi*, 3 t.: Historia: i allmänna historien: nyare tidens andra tidevarv, i Sveriges historia: från och med Karl X Gustafs regering till och med Gustaf III:s. Geografi: Mellaneuropa, Britiska öarna och Skandinavien. Extralär. *Sommar*.

Matematik, 6 t.: Algebra: ekvationssystem av första och högre grad med flera obekanta jämte problem; läran om potenser, logaritmer och serier jämte tillämpningar. Geometri: Josephsons lärobok sid. 10—46, 65—80; geometriska problem. Varannan vecka en uppsats, omväxlande på lärorummet och i hemmet. Lekt. *Olsson*.

Biologi, 1 t.: Botanik: repetition av föregående klassens kurs jämte de viktigaste familjerna bland monokotyledonerna med växtundersökning. Insamling av 50 växter. Zoologi: människokroppens byggnad och vård, dess organs förrättningar samt spritdryckerna. Lekt. *Adlerx*.

Fysik, 2 t.: Läran om värmet och magnetismen jämte problem. Rekt. *Melander*.

Kemi, 2 t.: De återstående metalloiderna samt de lätta metallerna med tillhörande experiment jämte kort översikt av de viktigaste därtill hörande mineralerna och bergarterna. Blåsrörlaborationer. Adj. *Söderlindh*.

Latin- och Realklassen 6: 2. (Klassföreståndare: Adj. *Vallström*.)

Kristendom, 2 t.: = R 6: 2. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 2 t.: Litteraturhistoria och svensk litteratur = R 6: 2. Holberg, Erasmus Montanus; Björnson, En glad gut. Dispositionsövningar. Uppsatser h. t. 7, v. t. 9. Adj. *Enblom*.

Latin, 6 t.: Sallustius, De bello Jugurthino, kap. 1—50 (delvis kursivt). Livius, första boken, kap. 1—16. Virgilius andra boken av Aeneiden. Grammatik: tempus- och modusläran. Latinskt ordförråd, 20 sidor. En översättning från svenska till latin på lärorummet varannan vecka. Adj. *Enblom*.

Grekiska, 6 t.: Formläran fullständigt genomgången och repeterad. Xenophons Anabasis: av 1:sta boken kap. 3—10, 2:dra och 3:dje boken efter Dalsjös urval, den sistnämnda ex tempore. Homeros' Odysseé: 1:sta sången samt det viktigaste av den homeriska dialekten i sammanhang med översättningen. Adj. *Enblom*.

Tyska, 1 t. och linjen A dessutom 1 t.: Frau Sorge, från början 148 sid., delvis ex tempore. Talövningar. Linjen A dessutom grammatik i förening med genomgående av de skriftliga arbetena samt Wilhelm Tell akt. 2—5. Ett skriptum varannan vecka. Adj. *Nilsson*.

Engelska, 3 t.: Reallinjen = R 6: 2. B-linjen: Repetition av formläran. Syntaxen till verb med extemporalier. Holmes Adventures 60 sidor. Talövningar. v. Adj. *Ödmann* och extralär. *Hallström*.

Franska, 4 t.: Tempus, konjunktiv. Artiklarnes o. pronominas syntax, Fant 65 sid., Daudet 20 sid. Skrivövningar på lärorummet till uppgivna kursen i grammatiken. För realisterna ett skriptum i månaden på skolan. Talövningar. Adj. *Vallström*.

Historia och geografi, 3 t.: Latinlinjen: Allmän historia: Nya tidens första tidevarv och till år 1672 på andra tidevarvet. Svensk historia: från Gustaf Vasa till år 1672. Adj. *Holm*. Realavdelningen = R 6: 2. Extralär. *Strömberg*.

Matematik, Latinlinjen 3 t. och linjen B dessutom 1 t.: Algebra: läran om kvadratrötter, imaginära och komplexa kvantiteter, ekvationer av andra graden med *en* obekant. Geometri: Josephsons lärobok, 40 första sid., jämte repetition av den föregående kursen. Linjen B dessutom läran om potenser och logaritmer och varannan vecka en uppsats. Adj. *Lindman*. Reallinjen 6 t. = R 6: 2. Rekt. *Melander*.

Biologi, (linjen B och reallinjen), 1 t.: = R 6: 2. Lekt. *Adlerz*.

Fysik, Latinlinjen 1 t.: Statik och dynamik enl. Molls förkortade lärobok. Värme-läran påbörjad. Reallinjen 2 t. = R 6: 2. Rektor *Melander*.

Kemi, 2 t.: = R 6: 2. Adj. *Friberg*.

Realklassen 7: 1 a. (Klassföreståndare: Adj. *Spangenberg*.)

Kristendom, 2 t.: Bibelläsning: Efesierbrevet. Kyrkohistorien: Nya tidens kyrkohistoria från Melankton intill 1800-talets början. Religionsläran: Kap. VI—VIII av Ullmans lärobok. v. Lekt. *Liedgren*.

Modersmålet, 2 t.: Svensk litteraturhistoria: från och med Bellman till nyromantiska skolan jämte läsning av dithörande litteratur efter Hildebrand, Væringerne av Oehlen-schläger. Dispositionsövningar. Uppsatser under h. t. 4, v. t. 5. Adj. *Holm*.

Tyska, 1 t.: Frau Sorge, forts. 160 sid. till kap. 18, delvis ex tempore. Talövningar. Adj. *Nilsson*.

Engelska, 3 t.: Prepositions-läran genomgången och exemplifierad. Översättning till engelska av 25 sammanhängande stycken i Calwagen; 70 sid. i Selected Adventures, delvis kursivt. Vokabelläsning och talövningar. Ett tema i månaden. Adj. *Kropp*.

Franska, 4 t.: Syntaxen avslutad och vissa delar repeterade. Le petit Chose, Le gendre de M. Poirier 20 sid., delvis kursivt. Talövningar. Ett skriptum varannan vecka. Adj. *Vallström*.

Historia och Geografi, 3 t.: Historia: i allmänna historien: nyare tidens tredje tidevarv; i Sveriges historia: från och med Gustaf III:s tronbestigning till nuvarande tid. Geografi: De främmande världsdelarne. Lekt. *Malmström*.

Filosofisk propædetik, 1 t.: Logiken. v. Lekt. *Liedgren*.

Matematik, 7 t.: Läran om progressioner och tillämpningar därav. Plan trigonometri: förra kursen och av senare kursen 1—42. Stereometri: till klotet. Analytisk geometri: punkten och räta linjen. Repetition av potens- och logaritmläran. Geom. övningssatser ur Hellgrens »Metoder». Skriftliga övningar varannan vecka. Lekt. *Olsson*.

Biologi, 1 t.: Det allmännaste av växtens yttre och inre byggnad samt de kryptogama växternas system efter Almquists lärobok med undersökning av frukter och andra växtdelar jämte förevisning av mikroskopiska preparat. Jämförande framställning av djurens organsystem. Lekt. *Adlerz.*

Fysik, 3 t.: Läran om magnetism och elektricitet avslutad samt läran om ljudet och ljuset till kap. 11. Lösning av dithörande exempel i läroboken. Skriftliga uppsatser var fjärde vecka. Adj. *Spangenberg.*

Kemi, 2 t.: De tunga metallerna med experiment. Kort översikt av alla genomgångna mineralier. Blåsrörslaborationer ooh enkla prov på våta vägen. Lekt. *Adlerz.*

Realklassen 7: 1 b. (Klassföreståndare: Adj. *Almberger.*)

Kristendom, 2 t.: = R 7: 1 a. v. Lekt. *Liedgren.*

Modersmålet, 2 t.: = R 7: 1 a. Adj. *Linder.*

Tyska, 1 t.: Frau Sorge, forts. 160 sid. till kap. 17, delvis ex tempore. Talövningar. Adj. *Nilsson.*

Engelska, 3 t.: = R 7: 1 a. Adj. *Kropp.*

Franska, 4 t.: = R 7: 1 a. Adj. *Vallström.*

Historia och Geografi, 3 t.: = R 7: 1 a. Lekt. *Malmström.*

Filosofisk propædeutik, 1 t.: = R 7: 1 a. v. Lekt. *Liedgren.*

Matematik, 7 t.: = R 7: 1 a. Adj. *Almberger.*

Biologi, 1 t.: = R 7: 1 a. Lekt. *Adlerz.*

Fysik, 3 t.: = R 7: 1 a. Adj. *Spangenberg.*

Kemi, 2 t.: = R 7: 1 a. Lekt. *Adlerz.*

Latinklassen 7: 1. (Klassföreståndare: Lekt. *Borg.*)

Kristendom, 2 t.: Bibelläsning: Efes-br. Kyrkohistoria: Nya tidens kyrkohistoria från Melankton. Religionsläran: Kap. VI—VIII i Ullmans lärobok. Adj. *Holm.*

Modersmålet, 2 t.: Svensk litteraturhistoria från och med Bellman till nyroman-tiska skolan; Væringerne av Oehlenschläger. Uppsatser under h. t. 4, v. t. 5. Lekt. *Malmström.*

Latin, 7 t.: Livius: första boken, kap. 9—60 och av andra boken kap. 1—9. Andra sången av Aeneiden. Repetition av första sången. Extemporerad översättning i Henrichsen. Latinskt ordförråd till sid. 50. En skriftlig översättning från latin till svenska h. t. 7 gånger, v. t. 9 gånger. Lekt. *Lyth.*

Grekiska, 6 t.: Grammatik: det viktigaste av syntaxen samt homeriska dialekten i sammanhang med översättningen. Xenophons Anabasis: 4:de och 5:te boken efter Dal-sjöes urval, den senare kursivt. Homeros' Odyssé: 5:te, 6:te, 7:de, 8:de, 9:de, 10:de och 11:te sångerna efter Knös' urval. Extemporerad översättning ur Petersen—Hudes Anthologi. Mytologi. Adj. *Enblom.*

Tyska, 1 t. och linjen A dessutom 1 t.: Frau Sorge från sid. 75 slut, delvis ex tempore. Talövningar. Linjen A dessutom grammatik i förening med genomgåendet av de skriftliga arbetena. Götz v. Berlichingen akt. 2—5. Ett skriptum varannan vecka. Adj. *Nilsson*.

Engelska, (linjen B), 2 t.: Grammatiken avslutad med tillämpningsövningar. 100 sid. i Lord Fauntleroy, delvis kursivt. Skrivövningar på svarta tavlan. Vokabelläsning och talövningar. Adj. *Kropp*. Linjen A valfritt 1 t.: Afzelius Elementarbok 35 stycken. Adj. *Ahlenius*.

Franska, 3 t. och linjen B dessutom 1 t.: Grammatiken avslutad. Contes Choisis av Maupassant omkr. 70 sidor; Kursivt i Fransk läsebok (Edström). Linjen B: Le petit Chose, omkr. 70 sidor. Ett skriptum varannan vecka. Muntliga och skriftliga övningar på lärorummet i sammanhang med grammatikundervisningen. Talövningar. Lekt. *Borg*.

Historia och *Geografi*, 3 t.: Historia: i allmänna historien nyare tiden från Pfalziska kriget till 1830; i Sveriges historia från 1680 till 1830 (representationsfrågan). Adj. *Linder*.

Filosofisk propedeutik, 1 t.: = R 7: 1 a. v. Lekt. *Liedgren*.

Matematik, 3 t. och linjen B dessutom 2 t.: Algebra: Teorien för ekvationer av andra graden; ekvationssystem. Motsvarande problem ur exempelsamlingen. Geometri: proportionslärans tillämpning på geometrien fortsatt och avslutad med övningsuppgifter efter Josephson. Linjen B dessutom genomgått läran om logaritmer och serier med tillämpningar särskilt på frågor om sammansatt ränta; varannan vecka en uppsats. Adj. *Söderlindh*.

Biologi, (linjen B), 1 t.: = R 7: 1. Lekt. *Adlerz*.

Fysik, 2 t.: Magnetismen och Elektriciteten. Adj. *Spangenberg*.

Realklassen 7: 2. (Klassföreståndare: Lekt. *Malmström*.)

Kristendom, 2 t.: Repetition av kyrkohistorien samt av tros- och sedeläran. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 2 t.: Svensk litteraturhistoria: från och med den nyromantiska skolan jämte läsning av dithörande litteratur. Hærmændene av Ibsen. Uppsatser under h. t. 4, v. t. 3. Lekt. *Malmström*.

Tyska, 1 t.: Erinnerungen eines Ordonnanzoffiziers omkring 100 sid. Talövningar. Adj. *Nilsson*.

Engelska, 3 t.: Grammatiken repeterad och exemplifierad på svarta tavlan; översättningar till engelska: ett flertal mogenhetsuppgifter i Calwage; läsning (meist kursivt) av Brigadier Gerard och Windsor Magazine. Talövningar. Ett skriptum i månaden. Adj. *Kropp*.

Franska, 4 t.: Repetition av formlära och syntax. Edströms franska läsebok ungef. 80 sidor. Kursivläsning i samma bok samt i Contes Choisis (Maupassant). Skrivning på tavlan. Ett skriptum varannan vecka. Lekt. *Borg*.

Historia och *Geografi*, 3 t.: Historia: i allmänna historien repetition av nyare tiden. Sveriges historia: repetition. Statskunskap. Geografi: De främmande världsdelarne samt repetition av Skandinavien och det viktigaste av Europas övriga stater. Lekt. *Malmström*.

Filosofisk propedeutik, 1 t.: Psykologien och repetition av logiken. v. Lekt. *Liedgren*.

Matematik, 7 t.: Plan analytisk geometri: Collins lärobok. Repetition av hela kursen. Skriftliga uppsatser varannan vecka. Lekt. *Olsson*.

Biologi, 1 t.: Repetition av växtrikets viktigaste familjer jämte det viktigaste av näringsförloppet. Repetition av den jämförande framställningen av djurens organsystem. Lekt. *Adlerx*.

Fysik, 3 t.: Mekanik; repetition av kursen med problemlösningar. Skriftliga uppsatser. Adj. *Spangenberg*.

Kemi, 2 t.: Repetition av hela kursen i kemi och de förut genomgångna mineralerna och bergarterna jämte en kort översikt av de geologiska perioderna med särskilt avseende på Sveriges geologi. Blåsrörslaborationer och enkla prov på våta vägen. Lekt. *Adlerx*.

Latinklassen 7: 2. (Klassföreståndare: Lekt. *Lyth*.)

Kristendom, 2 t.: = R 7: 2. Lekt. *Arnell*.

Modersmålet, 2 t.: Svensk litteraturhistoria: från och med Wallin till och med Almqvist jämte läsning av dithörande litteratur. Uppsatser: under h. t. 4, under v. t. 3. v. Lekt. *Liedgren*.

Latin, 7 t.: Livius: av bok II kap. 9—65 samt repetition av böckerna I och II. Horatius: 40 oden i böckerna I och II. Repetition av första och andra sångerna i Aeneiden. Kursivläsning i Sjöstrand. Översikt av de romerska antikviteterna. En skriftlig översättning från latin, h. t. 7 och v. t. 5 gånger. Lekt. *Lyth*.

Grekiska, 6 t.: Plato: Apologia Socratis. Repetition: Xenofons Anabasis I—III, Homeros Odysseé 1:sta, 5:te, 6:te och 7:de sångerna. Formläran fullständigt, syntaxen delvis repeterad. Extralär. *Strömberg*.

Tyska, 1 t. och linjen A dessutom 1 t.: Berlin und das Berliner Leben, 90 sidor. Tidningsläsning. Talövningar. A-linjen dessutom repetition av grammatiken och några dikter i Kellers Mustersammlung. Ett skriptum varannan vecka. Adj. *Ahlenius*.

Engelska, (linjen B), 2 t.: Grammatiken repeterad. French Pictures (100 sid.) huvudsakl. kursivt samt valda bitar ur Windsor Magazine. Vokabelläsning, talövningar. Linjen A (1 t. friv.) 22 sid. i The Wonder-Worker. Grammatik muntligt. Adj. *Kropp*.

Franska, 3 t. och linjen B dessutom 1 t.: Repetition av formlära och syntax. Pêcheurs d'Islande Maupassant, Contes Choisis 10 sid. B-linjen dessutom Fransk vitterhet h. 3 o. 4. Ett skriptum varannan vecka. Muntliga övningar i samband med grammatikundervisningen. Adj. *Vallström*.

Historia och *Geografi*, 3 t.: Från 1830 till närvarande tid samt repetition av det föregående i allmän och svensk historia. Statskunskap. Lekt. *Malmström*.

Filosofisk propedeutik, 1 t.: = R 7 2. v. Lekt. *Liedgren*.

Matematik, 3 t. och linjen B dessutom 2 t.: Algebra: uppgifter rörande största och minsta värden samt läran om ekvationssystem med problem, repetition. Geometri: planimetri och repetition av den genomgångna kursen med övningsuppgifter. Linjen B har dessutom genomgått en kurs i plan trigonometri samt repeterat linjens särskilda kurs och varannan vecka skrivit en uppsats. Adj. *Lindman*.

Biologi, (linjen B), 1.: = R 7: 2. Lekt. *Adlerz*.

Fysik, 2 t.: Induktionsfenomenen, ljuset och ljudet. Repetition av kursen. Rekt. *Melander*.

5. Under läsåret ha följande nya läroböcker använts:

Sturzerbecker, Svensk rättskrivningslära i kl. 1—3.
Hjorth, Tysk grammatik i „ 1 och succesivt i de följande.
Laurin, Övningsbok i geometri för realskolan i „ 6.
Kempe, Lärobok i organisk kemi i ring I.

Försöksvis hava under läsåret använts:

Ekström, Bilder ur kyrkans historia i kl. 6.
Fagerlund-Lindqvist, Ur svensk diktning i „ 3.
Löhner-Löwenhjelm, Rim och dikter i „ 3.
Lindvall, Svensk läsebok för realskolans sjätte klass i „ 6.
Liljeblad, Latinsk läsebok i ring I.
Boëthius, Kulturhistorisk översikt av forntidens och medeltidens allmänna historia i „ I.
Montelius och Hildebrand, Kulturhistorisk översikt av forntidens och medeltidens svenska historia i „ I.
Höjer, Sveriges nyaste historia jämte grundlinjer till Sveriges statskunskap i kl. 6.
Carlson-Fagerlund, Skolgeografi, 2.dra kursen i ring I.

6. Undervisningen i välskrivning.

Undervisningen har letts:

i första klassens två avdelningar av teckningsläraren *M. Björkström*.
i andra » tre » » *d:o*
i tredje » » » » *d:o*

a) Övningsstider:

Klass 1 a.	Onsdagar	11,5—11,50,	Lördagar	11,5—11,50.
» 1 b.	Onsdagar	12—12,45,	Fredagar	12—12,45.
» 2 a.	Måndagar	8—8,45,	Onsdagar	12,55—1,40.
» 2 b.	Måndagar	1,50—2,35,	Fredagar	8,55—9,40.
» 2 c.	Måndagar	11,5—11,50,	Torsdagar	11,5—11,50.
» 3 a.	Lördagar	12—12,45.		
» 3 b.	Måndagar	12,55—1,40.		
» 3 c.	Måndagar	8,55—9,40.		

b) *Kurser:*

I alla avdelningarne har undervisningen meddelats i enlighet med K. M:ts Nådiga Cirkulär av den 19 augusti 1895.

Undervisningsmateriel: Filip Holmqvists.

17. Undervisningen i frihandsteckning och linearritning.

Undervisningen har letts:

i tredje klassens tre avdelningar, i R 6: 2 och L 7: 1 B av teckningsläraren *M. Björkström*,

i sjätte klassen av teckningslärarna *K. O. Lindblom* och *M. Björkström*,

i alla övriga klasser och avdelningar av teckningsläraren *K. O. Lindblom*.

a) *Övningstider:**För frihandsteckning.*

Klass 1 a. Fredagar	11,5—11,50.	Klass 3 a. Måndagar o. Torsdagar	12—12,45.
» 1 b. Måndagar	11,5—11,50.	» 3 b. Tisdagar o. Lördagar	8—8,45.
» 2 a. Torsdagar	11,5—11,50.	» 3 c. Onsdagar	8—8,45 o. Fredagar
» 2 b. Onsdagar	11,5—11,50.		1,50—2,35.
» 2 c. Lördagar	11,5—11,50.		

För frihandsteckning och linearritning.

Klass 4 a.	Tisd.	12—12,45,	Fred.	12—12,45.		
» 4 b.	»	12,55—1,40,	»	12,55—1,40.		
» 4 c.	Onsd.	8,55—9,40,	Lörd.	8,55—9,40.		
» 5 a.	Onsd.	9,50—10,35,	Lörd.	9,50—10,35.		
» 5 b.	Tisd.	9,50—10,35,	Fred.	8—8,45.		
» 5 c.	Månd.	9,50—10,35,	Torsd.	9,50—10,35.		
» 6.	Tisd.	1,50—2,35,	Lörd.	12,55—1,40.		
Ring R I.	Månd.	1,50—2,35,	Fred.	8,55—9,40.		
» L & R I.	»	8—8,45,	Torsd.	8,55—9,40.		
Klass R 6: 2.	»	12,45—3,30,	Onsd.	1,50—2,35,	Torsd.	2,45—3,30.
» (L &) R 6: 2.	»	2,45—3,30,	»	1,50—2,35,	»	2,45—3,30.
» L (& R) 6: 2.	Torsd.	1,50—2,35,	Lörd.	12—12,45.		
» R 7: 1.	Månd.	12,55—1,40,	»	1,50—2,35.		
» L 7: 1 B.	Torsd.	1,50—2,35.				
» R 7: 2.	Tisd.	8,55—9,40,	Torsd.	12,55—1,40.		
» L 7: 2 B.	Torsd.	1,50—2,35.				

Liksom förut upptogs linearritningen först i slutet av höstterminen och fortsattes inpå början av vårterminen, då dagsljus och elektriskt ljus måste omväxlande anlitas och belysningsförhållandena sålunda voro ogynnsamma för frihandsteckningens skuggövningar.

b) *Kurser:**I frihandsteckning:*

Klasserna 1, 2, 3 och 4.

I dessa klasser tecknades att börja med förberedande övningar, därefter några schematiska avbildningar av verkliga föremål efter företeckning å krittavla, i jämförelse med förevisade modeller, samt efter pressade blad och vertikalprojektioner efter verkliga föremål.

I början av höstterminen tecknades även efter frukter, blommor och andra växt-delar, som då lätt kunde anskaffas.

Klasserna 5 och 6.

De lärjungar, som i fjärde klassen icke hunno avsluta ovan nämnda övningar, fortsatte därmed i femte klassen. De övriga ha tecknat efter fristående föremål i perspektiv.

I alla dessa klasser har minnesteckning övats litet emellan och övningar i färg-behandling så ofta omständigheterna medgivit.

Ring I och klasserna 6: 2—7: 2.

Skuggövningar efter ornament i gips ävensom efter verkliga föremål. Grupper av glas, vaser och urnor m. m., fåglar och däggdjur från läroverkets museum o. s. v., i blyerts, kol, svartkrita, pastell, akvarell och tusch (pennteckning).

Undervisningsmateriel: Den av tekniska skolan i Stockholm utarbetade.

I linearritning:

klasserna 4 och 5.

Plana geometriska övningar och de första grunderna för projektionsritning. I fjärde klassen i anslutning till bladen I—IV och i femte klassen till bladen V—VIII i Henriques lärobok i geometrisk ritning.

Ring I och klasserna 6: 2—7: 2.

Projektionsritning, skuggkonstruktioner och perspektiv, huvudsakligast efter Henriques lärobok jämte tillämpningar.

8. Undervisning i sång och instrumentalmusik.

Undervisningen har letts av musikdirektör *C. O. E. Hjort* under nedanstående tider:

	Elementarsång	Lägre kör	Högre kör	Instrum.-musik
Månd.	{ 1 a: 11,5—11,50 1 b: 12—12,45	—	—	—
Tisd.	—	11,5—11,50	2,45—3,30	5—7,15
Onsd.	2 c: 1,50—2,35	—	2,45—3,30	—
Fred.	3: 11,5—11,50	—	{ 9,50—10,35 2,45—3,30	—
Lörd.	{ 2 b: 12,55—1,40 2 a: 1,50—2,35	—	—	2,45—3,30

Elementarsång.

Elementarsångundervisningen har meddelats i klasserna 1—3.

Undervisningen har omfattat de musikaliska tecknen i allmänhet, ton- och taktarter, tonträffning m. m., varjämte utförts sånger ur Normalsångboken, utgiven av musiklärarne vid Stockholms läroverk.

Körsång.

- Lägre köravdelningen (ur kl. 1—3) har utfört enstämmiga sånger ur ovannämnda sångbok samt koraler m. m.
- Högre köravdelningen (ur kl. 2—7: 2 under höstterminen samt 2—7: 1 under vårterminen) har övat 4-stämmiga sånger ur Skolkvartetten, Studentsången, Mässan m. m. Kl. 7: 2 har icke deltagit i musikundervisningen under vårterminen.

Instrumentalmusik.

Instrumentalmusiken har huvudsakligen omfattat orgelspelning.

9. Redogörelse för de gymnastiska och militära övningarna.

A) *Gymnastik och vapenövning.*1. *Lärjungarnes antal och fördelning.*

Läseterminer	Fördelning i gymnastik- avdelningar				Fördelning i fäkt- avdelningar		Antal lärjungar
	1:sta avdeln. kl. 6:2 och 7	2:dra avdeln. kl. 5, 6 o. 1	3:dje avdeln. kl. 3 o. 4	4:de avdeln. kl. 1 o. 2	1:sta avdeln. kl. 7	2:dra avdeln. kl. 6:2 o. 1	
H. t. 1906.....	125	160	158	125	44	75	638
V. t. 1907.....	121	153	158	122	44	77	639

Under höstterminen lämnades efter läkarebesiktningen 48 befrielseintyg och under vårterminen till den 15 april 58.

2. Tabellarisk uppgift å antalet lärjungar, som vid Örebro allmänna läroverk på grund av nedanstående orsaker icke deltagit i de ordnade kroppsövningarna eller hänvisats till särskild ardelning eller rote för svagare lärjungar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Termin och klasser	I syn- och hörsel-organerna	I nervsystemet	I cirkulationsorganerna	I andedräftsorganerna	I matsmältningsorganerna	I urin- och könsorganerna	I rörelseorganerna och bensystemet	Medfödd missbildning	Tarmbräck	Allmän svaghet	Andra sjukdomar	Summa	Andra orsaker	Summa	Hela antalet närvarande lärjungar
<i>Höstterminen 1906.</i>															
Icke deltagande:															
klasserna 1—5	2	1	7	1	—	7	5	—	7	5	4	39	—	39	400
» 6—9	—	—	8	4	2	1	8	—	5	—	3	31	—	31	238
Summa	2	1	15	5	2	8	13	—	12	5	7*	70	—	70	638
Hänvisade till svagavdeln. eller svagrote:															
klasserna 1—5	—	—	2	—	2	—	1	—	—	1	6	12	—	12	400
» 6—9	—	4	2	—	—	—	2	—	—	—	2	10	—	10	238
Summa	—	4	4	—	2	—	3	—	—	1	8*	22	—	22	638
<i>Vårterminen 1907.</i>															
Icke deltagande:															
klasserna 1—5	2	1	6	1	1	6	6	—	8	5	7	43	—	43	400
» 6—9	—	2	11	5	2	1	9	—	5	—	7	42	—	42	239
Summa	2	3	17	6	3	7	15	—	13	5	14*	85	—	85	639
Hänvisade till svagavdeln. eller svagrote:															
klasserna 1—5	—	—	4	1	—	—	4	—	—	1	9	19	—	19	400
» 6—9	—	5	3	—	—	—	3	—	—	—	7	18	—	18	239
Summa	—	5	7	1	—	—	7	—	—	1	16*	37	—	37	639

*) Bleksot och blodbrist.

Under höstterminen ökades antalet i gymnastikövningarna icke deltagande med 15 och under vårterminen med 8. Under höstterminen ökades antalet till svagrote hänvisade med 4 och under vårterminen med 3.

3. Övningstider.

Gymnastik och vapenföring hava övats under nedanstående tider.

Dagar	1:sta avdeln. (kl. 7 o. 6:2)	2:dra avdeln. (kl. 1, 6 o. 5)	3:dje avdeln. (kl. 4 o. 3)	4:de avdeln. (kl. 1 o. 2)	1:sta fäktavdeln.	2:dra fäktavdeln.
Måndagar			kl. 11,5-11,50	kl. 12,55-1,40		kl. 12-12,45
Tisdagar	kl. 9,50-10,35	kl. 12-12,45		" "		
Onsdagar	" "	" "	" "			
Torsdagar	" "	" "	" "		kl. 9,50-10,35	
Fredagar.....	" "	" "		12,55-1,40		
Lördagar.....	" "	" "	" "	12-12,45		

a) 1:sta gymnastikavdelningen har varit indelad i 6 troppar, 2:a i 6, 3:dje i 6 och 4:de i 6. Troppcheferna i 1:sta, 2:dra och 3:dje avdelningarna hava lett häv- och språngvarv. Rörelseschemat har mot slutet omfattat omkring 15 rörelsevarv för 1:sta avdelningen.

b) Fria övningar och lekar hava övats av 3:dje och 4:de avdelningarna, varjämte 2:dra avdelningen någon gång fått utbyta lektionen mot bollspel och lek.

c) Vapenövning:

1:sta och 2:dra fäktavdelningarna hava övats med florett.

d) Gymnastik- och fäktövningarna hava efter läkarebesiktningen vid terminernas början fortgått med de undantag, som betingats av de utsträckta militärövningarna, under hela höstterminen och vårterminen.

4) Gymnastiken har haft ett gott inflytande på lärjungarnes hälsa och utveckling.

5) Undervisningen har handhåfts av ordinarie gymnastikläraren, major *C. L. Fröding*, med undantag av den tid, då gymnastikläraren hade tjänstledighet på grund av militärtjänstgöring, varvid gymnastikövningarna leddes av underlöjtnanten *O. R. Fröding*, och från den 1—31 maj, då gymnastikläraren var tjänstledig för hälsans vårdande, av översten i armén *C. Hj. Fr. Forssbeck*.

B. Redogörelse för militärövningarna vid Örebro högre allmänna läroverk år 1906.

a) Övningarna togo sin början den 25 augusti och avslutades den 18 september med 3 timmars tjänstgöring (kl. 12 - 3 e. m.) varje helgfri dag.

b) Samtliga anbefallda övningar hava medhunnits.

c) Antalet deltagande lärjungar:

IV	exercisavdelningen	52	lärjungar, av vilka	47	tillhört	klass	7: 2	och	5	klass	7: 1.
III	"	49	"	"	"	43	"	"	7: 1	"	6 " 6: 2.
II	"	42	"	"	"	39	"	"	6: 2	"	3 ring I.
I	"	71	"	vilka	samtliga	tillhört	ring	I	och	klass	6.

d) Ledare för övningarna har varit major Fröding, som tillika är ordinarie gymnastiklärare.

e) Ingen inspektion har ägt rum.

Örebro den 19 september 1906.

C. L. Fröding.

Major.

B. Lärarne.

10. Under höstterminen har tjänstgöringen mellan lärarne varit fördelad sålunda:

Rektor, d:r K. V. MELANDER:	matematik:	(L &) R 6: 2	6 t.
	fysik:	L 7: 2	2 t.
		L & R 6: 2	3 t.
		R 6: 2	2 t. = 13 t.
	Rättat matematiska skripta i (L &) R 6: 2.		
Lektor, d:r P. G. LYTH:	latin:	L 7: 2	7 t.
		L 7: 1	7 t.
		L I	6 t. = 20 t.
	Rättat latinska skripta i L 7: 2, L 7: 1.		
	Klassföreståndare i L 7: 2.		
Lektor, d:r E. ADLERZ:	biologi:	L 7: 2 B	1 t.
		R 7: 2	1 t.
		L 7: 1 B	1 t.
		R 7: 1 a	1 t.
		R 7: 1 b	1 t.
		L & R 6: 2	1 t.
		R 6: 2	1 t.
		L & R I	1 t.
		6	2 t.
		5 b	2 t.
	kemi:	R 7: 2	2 t.
		R 7: 1 a	2 t.
		R 7: 1 b	2 t.
		5 b	2 t.
	frivilliga laborationer i biologi:	6	1 t.
	” ” ” kemi:	5 b	1 t. = 22 t.
	Granskat herbarier i kl. 7: 2—6: 2, L & R	I, 6, 5 a, 5 b.	
Lektor, d:r H. H. BORG:	franska:	R 7: 2	4 t.
		L 7: 1	4 t.
		R 6: 2	4 t.
	engelska:	L & R I	3 t.
		R I	3 t.
	frivillig franska:	6	2 t. = 20 t.
	Rättat franska skripta i R 7: 2, L 7: 1, R 6: 2, engelska skripta i (L &) R I, R I.		
	Klassföreståndare i L 7: 1.		

Lektor d:r O. OLSSON: matematik: R 7: 2 7 t.
 R 7: 1 a 7 t.
 R 6: 2 6 t. = 20 t.
 Rättat matematiska skripta i R 7: 2, R 7: 1 a, R 6: 2.
 Klassföreståndare i R 6: 2.

Lektor, teol. och fil. kand. E. G. ARNELL:
 kristendom: L 7: 2 2 t.
 R 7: 2 2 t.
 L & R 6: 2 2 t.
 R 6: 2 2 t.
 R I 2 t.
 5 b 2 t.
 2 a 3 t.
 2 c 3 t.
 historia: 2 a 3 t. = 21 t.
 Gudstjänster och morgonbön tillsammans med övriga kristendoms lärare. Konfirmationsundervisning.

Lektor, d:r O. E. MALMSTRÖM: modersmålet: R 7: 2 2 t.
 L 7: 1 2 t.
 historia och geografi: L 7: 2 3 t.
 R 7: 2 3 t.
 R 7: 1 a 3 t.
 R 7: 1 b 3 t.
 historia: 5 b 3 t.
 geografi: 5 b 2 t. = 21 t.
 Rättat uppsatserna på modersmålet i R 7: 2, L 7: 1.
 Klassföreståndare i R 7: 2.

Vakant: Tjänstförrättande: teol. och fil. kand. K. G. E. LIEDGREN:
 kristendom: R 7: 1 a 2 t.
 R 7: 1 b 2 t.
 4 a 2 t.
 3 b 3 t.
 3 c 3 t.
 modersmålet: L 7: 2 2 t.
 5 a 3 t.
 filosofi: L 7: 2 1 t.
 R 7: 2 1 t.
 L 7: 1 1 t.
 R 7: 1 a 1 t.
 R 7: 1 b 1 t. = 22 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i L 7: 2 och 5 a.
 Gudstjänster och morgonbön tillsammans med övriga kristendoms lärare.

Adjunkt, fil. kand. J. G. SPANGENBERG:

matematik:	5 a	4 t.
fysik:	R 7: 2	3 t.
	L 7: 1	2 t.
	R 7: 1 a	3 t.
	R 7: 1 b	3 t.
	L & R I	3 t.
	R I	3 t.
frivilliga laborationer i fysik:	L & R I	1 t.
	R I	1 t. = 23 t.

Rättat fysikaliska skripta i R 7: 2, R 7: 1 a, R 7: 1 b.

Klassföreståndare i R 7: 1 a.

Adjunkt, d:r A. M. VALLSTRÖM: franska:

	L 7: 2	4 t.
	R 7: 1 a	4 t.
	R 7: 1 b	4 t.
	L & R 6: 2	4 t.
tyska:	R 6: 2	1 t.
frivillig franska:	5	2 t.
	Vakt: L & R 6: 2	2 t. = 21 t.

Rättat franska skripta i L 7: 2, R 7: 1 a, R 7: 1 b, (L &) R 6: 2.

Klassföreståndare i L & R 6: 2.

Adjunkt, d:r HJ. F. LINDER:

modersmålet:	R 7: 1 b	2 t.
historia och geografi:	L 7: 1	3 t.
historia:	R I	3 t.
	6	4 t.
	3 a	3 t.
geografi:	R I	2 t.
	6	2 t.
	5 c	2 t.
	3 a	2 t. = 23 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i R 7: 1 b.

Klassföreståndare i R I.

Adjunkt, d:r K. AHLÉN:

modersmålet:	4 c	4 t.
tyska:	5 a	4 t.
	4 c	4 t.
historia:	4 c	3 t.
	3 c	3 t.
geografi:	4 c	2 t.
	3 c	2 t.
	2 a	2 t. = 24 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i 4 c, tyska skripta i 5 a och 4 c.

Klassföreståndare i 4 c.

Adjunkt, fil. kand. civilingenjör K. F. M. LINDMAN:

matematik:	L 7: 2	5 t.
	L (& R) 6: 2	4 t.
	6	5 t.
	5 c	4 t.
fysik:	5 c	1 t.
	4 c	2 t.
frivilliga laborationer i fysik:	5 c	1 t.
	4 c	1 t. = 23 t.

Rättat matematiska skripta i L 7: 2 och L (& R) 6: 2.

Klassföreståndare i klass 6.

Adjunkt, fil. lic. O. V. KROPP: engelska:

L 7: 2 B	2 t.
R 7: 2	3 t.
L 7: 1 B	2 t.
R 7: 1 a	3 t.
R 7: 1 b	3 t.
R 6: 2	3 t.
4 c	5 t.

frivillig engelska: L 7: 2 A

1 t. = 22 t.

Rättat engelska skripta i R 7: 2, R 7: 1 a, R 7: 1 b, R 6: 2.

Adjunkt, fil. kand. A. J. STENER: modersmålet:

3 c

6 t.

tyska:

3 c

6 t.

geografi:

1 a

2 t.

matematik:

3 c

5 t.

1 a

4 t.

naturlära:

1 a

2 t.

vakt: L & R 6: 2

1 t. = 26 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 3 c.

Klassföreståndare i 3 c.

Adjunkt, fil. kand J. A. SCHLYTERN:

modersmålet:

2 a

5 t.

tyska:

2 a

6 t.

historia:

2 b

3 t.

geografi:

2 b

2 t.

matematik:

2 a

5 t.

2 b

5 t. = 26 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 2 a.

Klassföreståndare i 2 a.

Adjunkt, fil. kand. O. A. ALMBERGER:

matematik:	R 7: 1 b	7 t.
	R I	7 t.
	5 b	4 t.
fysik:	5 b	1 t.
	4 b	2 t.
frivilliga laborationer i fysik:	5 b	1 t.
	4 b	1 t. = 23 t.
Rättat matematiska skripta i R 7: 1 b, R I.		
Klassföreståndare i R 7: 1 b.		

Adjunkt, fil. kand. K. J. NILSSON: tyska:

	R 7: 2.....	1 t.
	L 7: 1.....	2 t.
	R 7: 1 a	1 t.
	R 7: 1 b	1 t.
	L & R 6: 2.....	2 t.
	6.....	3 t.
	5 c	4 t.
historia:	5 a	3 t.
	4 a	3 t.
geografi:	5 a	2 t. = 22 t.
Rättat tyska skripta L 7: 1 A, L 6: 2 A, 6, 5 c.		
Klassföreståndare i 4 a.		

Adjunkt, fil. kand. S. E. V. AHLENIUS:

modersmålet:	5 b	3 t.
tyska:	L 7: 2.....	2 t.
	L & R I	2 t.
engelska:	5 b	5 t.
matematik:	4 b	5 t.
	3 b	5 t.
frivillig engelska:	L 7: 1 A	1 t. = 23 t.
Rättat uppsatserna på modersmålet i 5 b, tyska skripta i L 7: 2 A, L & R I.		
Klassföreståndare i 5 b.		

Adjunkt, fil. lic. A. V. ENBLOM:

modersmålet:	L & R 6: 2.....	2 t.
latin:	L 6: 2.....	6 t.
grekiska:	L 7: 1 A	6 t.
	L 6: 2 A	6 t.
historia:	3 b	3 t. = 23 t.
Rättat uppsatserna på modersmålet i L & R 6: 2, latinska skripta i L 6: 2.		

Adjunkt, fil. kand., V. D. M., A. G. HULTGREN:

kristendom:	6.....	2 t.
	4 b	2 t.
	4 c	2 t.
	3 a	3 t.
	1 a	3 t.
modersmålet:	1 a	5 t.
tyska:	1 a	6 t.
historia:	1 a	2 t. = 25 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 1 a.

Klassföreståndare i 1 a.

Gudstjänster och morgonbön tillsammans med övriga kristendoms lärare. Konfirmationsundervisning.

Adjunkt, teol. lic. och fil. kand. I. M. HOLM:

kristendom:	L 7: 1.....	2 t.
	L & R I.....	2 t.
	5 c	2 t.
	2 b	3 t.
modersmålet:	R 7: 1 a	2 t.
	5 c	3 t.
historia o. geografi:	L (& R) 6: 2	3 t.
historia:	L & R I.....	3 t.
	5 c	3 t. = 23 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i R 7: 1 a, 5 c.

Klassföreståndare i 5 c.

Morgonbön tillsammans med övriga kristendoms lärare.

Adjunkt, fil. kand. S. J. SÖDERLINDH:

matematik:	L 7: 1.....	5 t.
	L & R I.....	7 t.
fysik:	6.....	2 t.
	5 a	1 t.
	4 a	2 t.
kemi:	R 6: 2.....	2 t.
	6.....	1 t.
frivilliga laborationer i fysik:	6.....	1 t.
	5 a	1 t.
	4 a	1 t. = 23 t.

Rättat matematiska skripta i L 7: 1 B, L & R I.

Klassföreståndare i L & R I.

Adjunkt, fil. kand. A. FRIBERG:	naturlära:	3 a	2 t.
		3 b	2 t.
		3 c	2 t.
	biologi:	R I	1 t.
		5 a	2 t.
		5 c	2 t.
		4 a	1 t.
		4 b	1 t.
		4 c	1 t.
	kemi:	(L &) R 6: 2	2 t.
		(L &) R I	2 t.
		R I	2 t.
		5 a	2 t.
		5 c	2 t.
	frivilliga laborationer i kemi:	5 a	1 t.
		5 c	1 t. = 26 t.

Granskat herbarier i 5 c, 4 och 3.

Vakant: Tjänstförrättande: fil. kand. C. E. S. ÖDMANN:

modersmålet:	R I	3 t.
tyska:	R I	2 t.
engelska:	L & R 6: 2	6 t.
	6	4 t.
	4 a	5 t. = 20 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i R I, tyska skripta i R I, engelska skripta i (L &) R 6: 2, 6.

Extralärare, d:r E. V. STRÖMBERG:	modersmålet:	L & R I	3 t.
		4 b	4 t.
	grekiska:	L 7: 2 A	6 t.
	tyska:	4 b	4 t.
	historia o. geografi:	(L &) R 6: 2	3 t.
	geografi:	L & R I	2 t. = 22 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i L & R I, 4 b, tyska skripta i 4 b.
Klassföreståndare i 4 b.

Extralärare, fil. kand. G. ISBERG:	matematik:	4 a	5 t.
		4 c	5 t.
		3 a	5 t.
		2 c	5 t.
		1 b	4 t.
	naturlära:	1 b	2 t. = 26 t.

Klassföreståndare i 3 a.

Extralärare, fil. kand. K. A. R. SOMMAR:

modersmålet:	R 6: 2.....	2 t.
	6.....	3 t.
engelska:	5 a	5 t.
	5 c	5 t.
	4 b	5 t.
historia o. geografi:	R 6: 2.....	3 t. = 23 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i R 6: 2, 6.

Klassföreståndare i 5 a.

Extralärare, fil. kand. A. J. UDDMAN:

modersmålet:	3 b	6 t.
tyska:	3 b	6 t.
historia:	2 c	3 t.
geografi:	3 b	3 t.
	2 c	2 t.
naturlära:	2 a	2 t.
	2 b	2 t.
	2 c	2 t.
vakt:	R 6: 2.....	1 t. = 26 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 3 b.

Klassföreståndare i 3 b.

Extralärare, fil. kand. L. P. GERTZ: modersmålet:

	3 a	6 t.
	2 b	5 t.
tyska:	3 a	6 t.
	2 b	6 t.
geografi:	4 a	2 t. = 25 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 3 a och 2 b.

Klassföreståndare i 2 b.

Extralärare, fil. kand., V. D. M., J. O. FREMLING:

kristendom:	5 a	2 t.
	1 b	3 t.
modersmålet:	1 b	5 t.
tyska:	1 b	6 t.
historia:	4 b	3 t.
	1 b	2 t.
geografi:	4 b	2 t.
	1 b	2 t.
vakt:	R 6: 2.....	1 t. = 26 t.

Rättat rättskrivningsövningar i 1 b. Klassföreståndare i 1 b.

Gudstjänster och morgonbön tillsammans med övriga kristendoms lärare. Konfirmationsundervisning.

Extralärare, fil. stud. G. A. EKESTUBBE:

modersmålet:	4 a	4 t.
	2 c	5 t.
tyska:	5 b	4 t.
	4 a	4 t.
	2 c	6 t.
	vakt: R 6: 2.....	1 t. = 24 t.

Rättat uppsatserna på modersmålet i 4 a, rättskrivningsövningar i 2 c samt tyska skripta i 5 b, 4 a. Klassföreståndare i 2 c.

Teckningsläraren K. O. LINDBLÖM:

teckning i alla klasser utom 3, 6, R 6: 2 och L 7: 1 B = 32 t.

Biträdande teckningsläraren K. E. M. BJÖRKSTRÖM:

teckning:	L 7: 1 B	1 t.
	R 6: 2.....	3 t.
	6.....	2 t.
	3.....	6 t.
välskrivning:	3.....	3 t.
	2.....	6 t.
	1.....	4 t.
frivillig teckning:	1 t. = 26 t.

Gymnastikläraren, major C. L. FRÖDING:

gymnastik:	klasserna 7—1.....	17 t.
fäktning:	klasserna 7—6	2 t. = 19 t.

Musikläraren, direktör C. O. E. HJORT:

musikens teori och sång.....	12 t.
instrumentalmusik	3 t. = 15 t.

11. Tjänstledighet har under läsåret åtnjutits av
 undertecknad rektor 2 nov.—22 nov., 24 nov.—21 dec. och 6 april—8 april för
 fullgörande av offentligt uppdrag; av
 adjunkten *A. M. Vallström* 12 jan.—25 jan. på grund av sjukdom; av
 teckningslärare *K. O. Lindblom* 4 dec.—10 dec. och 11 febr.—16 febr. på grund
 av sjukdom; av
 gymnastikläraren *C. L. Fröding* 10 dec.—19 dec. och 21 febr.—3 mars för mi-
 litär tjänstgöring samt 1 maj—31 maj på grund av sjukdom.

Nyutnämnde lektorn *K. Fredlund* och adjunkten *E. B. Bondeson* hava ej under läsåret inträtt i tjänstgöring utan varit tjänstlediga från sina befattningar i Örebro för att uppehålla de lärarebefattningar, som de under höstterminen innehade.

12. Som *vikarier* hava under *läsåret* tjänstgjort:

Teol. och Fil. Kandidaten *K. G. E. Liedgren* som vikarierande lektor å vakant plats under höstterminen samt under vårterminen som vikarie för lektorn *K. Fredlund* och

Fil. Kand. *C. E. S. Ödmann* som vikarierande adjunkt å vakant plats från 1:sta september samt från 1:sta mars som vikarie för adjunkten *E. B. Bondeson*;

under *vårterminen*

Fil. Kand. *D. Nyström* som vikarierande adjunkt å vakant plats. Under adjunkt *Vallströms* tjänstledighet var Fil. stud. *G. A. Ekestubbe* förordnad som vikarie; under teckningslärare *Lindbloms* sjukdom tjänstgjorde vid båda tillfällena artisten *B. Drake* som vikarie; under gymnastiklärare *Frödings* tjänstledighet för militär tjänstgöring vikarierade underlöjtnanten vid Kungl. Värmlands regemente *R. Fröding* och under hans tjänstledighet för sjukdom översten *C. H. F. Forssbeck*.

Som *extralärare* hava följande lärare varit förordnade:

Fil. D:r *E. V. Strömberg* under hela läsåret.

” Kand. *G. Isberg* ” ” ”

” ” *K. A. R. Sommar* ” ” ”

” ” *A. J. Uddman* ” ” ”

” ” *P. Gertz* ” ” ”

” ” *V. D. M. J. O. Fremling* ” ” ”

” Stud. *G. A. Ekestubbe* under höstterminen samt

” Kand. *S. V. Hallström* ” vårterminen.

Artisten *K. E. M. Björkström* har under läsåret varit förordnad som biträdande tecknings- och välskrivningslärare.

13. Kort efter läsårets början avgick adjunkten *B. G. F. Helleday* med pension från sin adjunktstjänst efter att i 68 terminer oavbrutet hava tjänstgjort härstädes. Läroverket tillönskar honom efter den långa plikttrogna arbetstiden trevnad, lycka och välsignelse.

Även döden har under läsåret brutit en länk ur de ordinarie lärarnes krets: vid årsskiftet ändade adjunkten *Johan Alfred Schlytern* sitt liv. Tidigt bröts hans bästa kraft av en nervåkomma, som under de senare åren tvang honom att begära upprepade längre tjänstledigheter för att i lugn och ro söka bot för det onda. Han började sitt arbete i skolan vid höstterminens början under de bästa förhoppningar, och allt tydde på att den inträdda förbättringen skulle komma att fortfara. Det blev dock ej så. Under ferierna bröt sjukdomen åter ut och bragte honom döden.

Johan Alfred Schlytern efterlämnar minnet av en god och hjälpsam lärare samt en vänsäll kamrat. Frid över hans minne!

Följande *utnämningar* hava ägt rum, sedan förra redogörelsen avgavs:

Fil. Kand. *Adolf Friberg* till adjunkt i biologi och kemi med tillträdesrätt den

1/7 1906.

Docenten. Fil. Dr. *Knut Hjalmar Fredlund* till lektor i modersmålet och tyska med tillträdesrätt $\frac{1}{1}$ 1907.

Läroverksadjunkten Fil. Kand. *Erik Bernhard Bondeson* till adjunkt i engelska, tyska och modersmålet med tillträdesrätt $\frac{1}{3}$ 1907.

De utnämnda lärarne, av vilka de två sistnämnda först nästa hösttermin inträda i tjänstgöring vid läroverket, hava om sig lämnat följande biografiska uppgifter.

Adolf Friberg, född den 14 maj 1864 i Kristianstad, åtnjöt undervisning vid Kristianstads högre allmänna läroverk, avlade mogenhetsexamen därstädes den 22 maj 1885, inskrevs vid Lunds universitet h. t. 1885, avlade fil. kandidatexamen den 31 maj 1889, kompletterade samma examen i matematik den 12 december 1891, genomgick provår vid realläroverket å Norrmalm i Stockholm läsåret 1892—1893, tjänstgjorde som vik. adjunkt i Kristianstad $\frac{20}{11}$ 1893— $\frac{8}{4}$ 1894, vik. adjunkt i Karlskrona 1900, vik. adjunkt i Strömstad läsåren 1901—1906, utnämndes till adjunkt i biologi och kemi vid Örebro högre allmänna läroverk den 29 Juni 1906.

Knut Hjalmar Fredlund är född i Göteborg den 19 augusti 1873; föräldrar sjökaptenen Martin August Andersson och Matilda Henrietta Fredlund; inskrevs höstterminen 1883 i första klassen av Göteborgs västra femklassiga allmänna läroverk (nuv. Göteborgs västra realskola) och höstterminen 1888 i sjätte klassen av Göteborgs Högre latinläroverk, avlade där mogenhetsexamen den 27 maj 1892; inskrevs vårterminen 1893 vid Göteborgs Högskola; avlade därstädes filosofie kandidatexamen den 9 Juni 1896 och filosofie licentiatexamen den 7 september 1901; var höstterminen 1902 inskriven vid Uppsala universitet; disputerade för filosofie doktorsgraden vid Göteborgs Högskola den 5 juni 1903; genomgick provårskurs vid Stockholms Norra latinläroverk läsåret 1903—1904, tjänstgjorde vid Göteborgs Handelsinstitut under läsåren 1899—1902 och 1904—1907 samt vid Göteborgs Högre Samskola läsåret 1901—1902, vårterminen 1903 och läsåret 1904—1905; var anställd vid Göteborgs högre latinläroverk under läsåren 1904—1906 såsom vik. adjunkt och under läsåret 1906—1907 såsom extra lärare; förordnades den 15 oktober 1904 till docent i litteraturhistoria vid Göteborgs Högskola och har såsom sådan meddelat enskild undervisning, deltagit i ledningen av proseminarieövningar, föreläst en timme i veckan under läsåret 1905—1906 samt tjänstgjort såsom Lärarérådets opponent vid Adrian Molins doktorsdisputation den 30 maj 1906; utnämndes och förordnades den 21 december 1906 att från och med den 1 januari 1907 vara lektor i modersmål och tyska vid högre allmänna läroverket i Örebro; erhöll 1898 av Lärarérådet vid Göteborgs Högskola ett stipendium för företagande av en konsthistorisk studieresa och besökte i detta syfte under hösten detta år Köpenhamn, Lübeck, Berlin, Dresden, Köln, Amsterdam, Rotterdam, Haag och Haarlem; var under år 1894—1898 bibliotekarie vid Göteborgs Studentförening och under läsåren 1904—1906 sekreterare i Göteborgs Läraresällskap

Tryckta skrifter: *Anmälan av Ludvig Bernstein*, The order of words in Old Norse prose with occasional references to the other Germanic dialects (Beiblatt till Angliamars 1898); *Från Carl Fredrik Dahlgrens ungdomstid* (Ver sacrum; skrift till förmån för egen härd, utgiven av Göteborgs Studentförening; Göteborg 1902); *Carl Fredrik Dahl-*

gren, *Hans lif och diktning, en litteraturhistorisk studie I* (Gradualavhandling, Göteborg 1903); bidrag till *Nordisk familjebok* (nya upplagan) och *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning*.

Erik Bernhard Bondeson, född i Gräve församling av Örebro län den 19 mars 1868, genomgick Karolinska h. allm. läroverket i Örebro och avlade där mogenhetsexamen den 11 Juni 1887, inskrevs som studerande av Södermanland-Närikes landskap vid Uppsala universitet den 17 sept. 1888, avlade därstädes filosofie kandidatexamen den 27 maj 1892 och kompletterade samma examen den 29 maj 1893. Genomgick provårskurs vid Högre realläroverket i Stockholm läsåret 1894—95. Tjänstgjorde som lärare i levande språk vid »Förberedande Sjökrigsskolan» i Stockholm läsåren 1893—95, som extralärare vid Lunds h. allm. läroverk vårterminen 1896, vid Östermalms allm. läroverk läsåret 1896—97 samt vid Norrköpings h. allm. läroverk läsåren 1897—1904. Utnämndes den 26 aug. 1903 till adjunkt i engelska, tyska och franska vid Visby h. allm. läroverk, den 1 sept. s. å. till adjunkt i modersmålet, tyska och engelska vid Kalmar h. allm. läroverk och den 1 mars 1907 till adjunkt i engelska, tyska och modersmålet vid Karolinska h. allm. läroverket i Örebro.

Vistades för språkstudier i Tyskland somrarna 1896 och 1899, den senare gången deltagande i feriekurserna i Marburg, samt sommaren 1901 i England, därunder bevisande feriekurserna i Oxford.

14. Den 1 maj var en adjunktsbefattning i geografi (företrädesvis), historia och modersmålet ledig vid läroverket.

C. Lärjungarne.

15. De närvarande lärjungarnes antal höstterminen 1906.

Klasser och ringar	Realskolan	Realgymnasiet	Latingymnasiet		S u m m a
			utan grekiska	med grekiska	
1 a	34				34
1 b	34				34
2 a	24				24
2 b	25				25
2 c	22				22
3 a	29				29
3 b	28 ¹⁾				28
3 c	28				28
4 a	32				32
4 b	32				32
4 c	23 ²⁾				23
5 a	31				31
5 b	28				28
5 c	30				30
6	38				38
R I		26			26
L & R I		12	17		29
R 6: 2		22			22
L & R 6: 2		12	9 ¹⁾	4	25
R 7: 1 a		16 ²⁾			16
R 7: 1 b		17			17
L 7: 1			13 ¹⁾	7	20
R 7: 2		24			24
L 7: 2			14	7	21
Summa	438	129	53	18	638

1) Dessutom 1 lärjunge permitterad.

2) " 2 lärjungar permitterade.

De närvarande lärjungarnes antal vårterminen 1907.

Klasser och ringar	Realskolan	Real- gymnasiet	Latingymnasiet		S u m m a
			utan grekiska	med grekiska	
1 a	34				34
1 b	33				33
2 a	24				24
2 b	25				25
2 c	22				22
3 a	29				29
3 b	29				29
3 c	29				29
4 a	31				31
4 b	32				32
4 c	25				25
5 a	30 ¹⁾				30
5 b	28 ¹⁾				28
5 c	29				29
6	38				38
R I		26			26
L & R I		12	17		29
R 6: 2		22			22
L & R 6: 2		12	10	4	26
R 7 1: a		17			17
R 7: 1 b		15			15
L 7: 1			14	7	21
R 7: 2		24			24
L 7: 2			14	7	21
Summa	438	128	55	18	639

¹⁾ Dessutom 1 lärjunge permitterad.

17. *De närrarande lärjungarnes hemorter höstterminen 1906.*

a)

Örebro stad och län	583
Jämtlands län	1
Jönköpings län	3
Kalmar län	1
Kopparbergs län	5
Skaraborgs län	3
Stockholms stad	2
Stockholms län	2
Södermanlands län	8
Uppsala län	3
Värmlands län	9
Västmanlands län	14
Östergötlands län	4
Summa	638

b)

Klass och linje	Örebro stad	Utom staden	Summa
1	50	18	68
2	47	24	71
3	57	28	85
4	54	33	87
5	60	29	89
6	18	20	38
R I	16	22	38
L 1	12	5	17
R 6: 2	21	13	34
L 6: 2	6	7	13
R 7: 1	20	13	33
L 7: 1	7	13	20
R 7: 2	15	9	24
L 7: 2	7	14	21
Summa	390	248	638

18. Fyra lärjungar i övre sjunde och sju i nedre sjunde latinklassens A-linje ha begagnat sig av undervisning i engelska.

19. *Antal i teckning, i musik samt i gymnastik och militärovninngar undervisade lärjungar höstterminen 1906.*

Avdelningar och linjer	Närvarande lärjungar	T e c k n i n g			M u s i k		Gymn.- och mil.-övninngar	
		Lärjungar, som deltagit			Lärjungar, som undervisats i		Lärjungar, som deltagit i	
		i obligatorisk teckning	i frivillig teckning och därjämte i obligatorisk	endast i fri- villig teck- ning	musikkens teori och sång	instrumental- musik	Gymn.- och vapenövninngar	ml.-övninngar
1	68	68	—	—	68	1	62	—
2	71	71	—	—	71	2	64	—
3	85 ¹⁾	85	—	—	54	—	77	—
4	87 ²⁾	87	—	—	23	3	81	—
5	89	89	—	—	9	2	78	—
6	38	38	—	—	—	1	34	—
R I	26	26	—	—	—	—	25	74
L & R I	29	12	17	—	—	—	23	
R 6:2	22	22	11	—	10	—	20	45
L & R 6:2	25	12	9 ¹⁾	2	2	1	20	
R 7:1	33 ²⁾	33	1	—	15	1	29	
L 7:1	20	13 ¹⁾	7	2	4	—	15	48
R 7:2	24	24	—	—	—	1	23	
L 7:2	21	14	7	—	—	—	18	47
Rea skolan	438	438	—	—	225	9	396	214
Realgymnasiet	129	117	12	—	27	2	118	
Latingymnasiet	71	53	18	4	7	3	55	
Summa 638		620	16	—	259	14	569	214

1) Dessutom 1 permitterad.
2) " 2 permitterade.

20. Lärjungarne i första klassen hava i allmänhet för varje dag haft hemläxor i 1 à 2, i andra i 2 à 3, i tredje i 3, i fjärde 3 à 4 ämnen. Med inberäkning av den tid, som de i hemmen ägna åt skriftliga arbeten, och efter lika fördelning av veckans arbete på de sex vardagarne tyckes lärjungarne åt hemarbeten ägna:

i första klassen	55 min.
” andra ”	42 ”
” tredje ”	51 ”
” fjärde ”	1 $\frac{1}{2}$ timma.
” femte ”	1 $\frac{3}{4}$ ”
” sjätte ”	3 $\frac{1}{4}$ ”
” ring I	3 $\frac{1}{4}$ ”
” klass 6: 2	3 $\frac{1}{4}$ ”
” ” 7: 1	3 $\frac{1}{2}$ ”
” ” 7: 2	4 timmar.

21. Berättelse från skolläkaren vid Örebro högre allmänna läroverk för vårterminen 1906.

1. Någon besiktning av obemedlade inträdessökande har under vårterminen icke förekommit.
2. Den $16/1$ började läkareundersökningen och omkring 8 dagar därefter gymnastikövningarna med de nedersta klasserna, samt efter hand — som undersökningen fortgick — med de övriga. Den $7/2$ började mätning och vägning av lärjungarna jämte undersökning av syn och hörsel, vilka undersökningar företogs under gymnastikövningarna med en klass i sänder. Rektor och klassföreståndare meddelades under rättelse om resultatet.
3. Undersökning och betyg ha kostnadsfritt av mig, lämnats för dem, som permitterats under terminen.
4. Då det i början av februari blev känt, att flere fall av difteri plötsligt uppträtt i en av stadens folkskolor, gjordes genast energiska ansträngningar, att genom vederbörliga besök i hem, därifrån någon halssjukdom anmälts, få kännedom om utbredningen. Rektor underrättades genast. Följande dag gav Rektor lärjungarna råd och anvisningar att undvika beröring med hem, där smitta förefunnes eller misstänktes, och att de själva vid »ont i halsen» skulle låta besiktiga sig av läkaren, samt påminde om de allmänna föreskrifterna vid smittosam sjukdoms uppträdande. Lärjungar i hem, där difteri uppträtt, avstängdes och förbjödos återvända till skolan, tills inkubationstiden gått till ända, och mikroskopiskt prov, där så erfordrades, utvisade frånvaro av difteribaciller, samt desinfektion genom hälsovårdsnämnden hunnit verkställas. Med anledning av ovannämnda anbefallda undersökningarna vid »ont i halsen», upptäckte jag i god tid genom provtagning ett till utseendet oskyldigt fall, där emellertid vid mikroskopisk undersökning difteribaciller påträffades. Lärjungen i fråga avfördes genast till stadens epidemisjukhus; Rektor underrättades samma dag om förhållandet, och följande dag verkställdes noggrann desinfektion av klassrum med tambur. Den sjuke vårdades 1 månad på sjukhuset. Något vidare fall inträffade ej bland lärjungarna. — Att lärjunge, som på grund av smittosam sjukdom varit från undervisningen avstängd, icke får till läroverket återvända utan skolläkarens skriftliga medgivande, är en åtgärd, som jag på grund av erfarenhet anser vara synnerligen viktig och som därför strängt bör iakttagas.
5. Medellösa lärjungar hava av mig kostnadsfritt vårdats längre eller kortare tid i 34 sjukdomsfall under vårterminen. Även under ferierna vårdas desamma kostnadsfritt af mig.
6. Under höstterminen 1905 besiktigades läroverkets samtliga lägenheter, avträden och urinoirer den $26/8$, $12/9$, $27/9$, $16/10$, $18/11$, $4/12$, och under vårterminen 1906 den $16/1$, $15/2$, $10/3$, $26/4$, $15/5$, $1/6$, utan att någon anmärkning förekommit av den beskaffenhet, att skriftlig anmälan till Rektor behövt göras.

Vid gymnastikövningarna har jag närvarit under höstterminen 1905 den 29/9, 20/10, 15/11, 5/12, 7/12, och under vårterminen 1906 den 24/2, 27/2, 17/3, 27/4, 7/5, 9/5, 2/6, samt slutligen vid gymnastikuppvisningen 7/6. Övervar under höstterminen dessutom militärövningarna flere gånger. Något skäl till anmärkning som föranlett skriftlig anmälan till Rektor har i detta hänseende ej heller behövt göras.

7. Under höstterminen var jag tillstädes i skolan tvenne gånger i veckan, måndagar och torsdagar från kl. 2,35 e. m., sammanlagt minst 1 timme i veckan. Under vårterminen varje lördag kl. 8–9 f. m., då även anmälan gjorts om sjukdomsorsaker, som föranlett frånvaro under veckan, en anordning, varigenom läkaren bättre får kännedom om hälsotillståndet bland lärjungarna, och skolkning minskas.
8. Någon anmälan med anledning av arbetsordningen har icke gjorts.
9. Tabellariska uppgifterna hava upprättats och avlämnats.
10. Något yttrande från skolläkaren angående byggnadsföretag vid läroverket har icke avfordrats under terminen.
11. Så som arbetet numera ordnats och utföres, torde nog faran för överansträngning vara betydligt mindre än förr; det torde nog kanske förefalla egendomligt, att jag skulle önska den nu föreskrivna tiden för varje gymnastiklektion något förkortad, men det har alltid synt mig, som om gymnastiklektionerna fordrade en allt för spänd uppmärksamhet, som ovillkorligen tröttar, särskilt de yngre och svagare lärjungarna. Detta har man här vid läroverket sökt förebygga genom att för de lägre klasserna under gymnastiklektionen anslå några minuters lektund. Särskilt första klassen har haft 1 timma i veckan till lek i stället för gymnastiklektionen. I slutet av vårterminen utbyttes ofta gymnastikövningarna för alla klasser mot friluftss lekar. Detta så mycket nödvändigare nu, till dess den nya gymnastiklokalen blir färdig. Skolgården lämnar för litet utrymme, så att för lekar ha de närbelägna s. k. Alnängarna tagits i anspråk; av samma orsak har rast- eller lekskjul icke kunnat uppföras. Den nyförvärvade angränsande »stalltomten» kommer emellertid, när förhållandena blivit ordnade, att icke obetydligt öka utrymmet.

De till klassrum avsedda lärosalarne äro belägna i det år 1899 om- och påbyggda läroverkshuset och uppfylla i avseende på utrymme, uppvärmnings-, belysnings- och ventilationsanordningar i allmänhet ganska högt ställda fordringar på ett tidsenligt skolhus. Men till följd av de många parallellavdelningarna har man nödgats till läsrum aptera och använda lokaler, som ursprungligen ej varit därtill avsedda.

De genom Rektors försorg anskaffade billiga baden i Örebro Varmbadhus hava ganska flitigt anlitats av lärjungarna.

Den i § 60 påbjudna »planen» är av följande lydelse:

»Under den kalla årstiden bör temperaturen i läsrummen vid morgonlektionens början icke understiga 15° C, och under dagens lopp hållas omkring 18° C.

Den i samband med centrala uppvärmningen anordnade ventilationen bör understödjas genom fönsterventilation under rasterna.

De elektriska lamporna böra i regel vara mattslipade och kuporna väl avdammade. Sopning och damning, vilka aldrig få ske torrt, verkställas varje eftermiddag. Damning dessutom varje morgon före lektionernas början. Städning även på frukostrasten, om så behöves.

Skurning sker efterhand så, att samtliga lokalerna bliva skurade en gång var tredje vecka.

Lärjungarne uppmanas att begagna fotskrapor och mattor.

Spottnig på trappor och golv förbjudes; spottkopparne användas!

I pulpeterna får ej förvaras annat än böcker och skrivutensilier.

Efter varje lektion göres svarta tavlan i ordning till nästa lektion.»

Någon ändring i denna under höstterminen 1905 anslagna plan har icke förekommit. Föreskrifterna i densamma ha efterkommit

Angående subsellierna må nämnas att 2 olika storlekar av skolpulpeter finnas.

Vid lärjungarnes placering har nödig hänsyn tagits och förändringar gjorts efter deras kroppsstorlek, syn och hörsel.

Alla olika slags intyg under terminen hava av mig kostnadsfritt utfärdats för såväl obemedlade som bemedlade.

Örebro den 12 juni 1906.

H. Eckman.

Läkare vid Karolinska läroverket.

21 a. *Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne vid Örebro högre allmänna läroverk under vårterminen 1906.*

1		2	3	4	5	6	7
	Sjukdomar	Närvarande lärjungar	Sjuka personer	Sjukdomsfall	Sjukdagar	Döde	Anmärkingar
		628					
III 7	Rash		29	29	107		1 även haft influensa. 1 " " neuralgi. 1 " " luftrörskatarr. 1 " " infl. i mandl. och svalg, samt sårskada. 1 även haft sårskada och akut muskelreumatism. 1 även haft infl. i mandl. och svag.
« 10	Feber av obestämd art		21	21	58		
« 11	Nervfeber						
« 16	Influensa		12	12	45		
« 17	Kikhosta		1	1	37		
« 41	Blodbrist		1	1	9	Även haft akut tarmkatarr.	
VIII B 75	Neuralgi		5	5	10	1 även haft infl. i mandl. och svalg, och muskel- reumatism.	
« D 86	Nervsvaghet		3	3	81		
IX 97 a)	Akut ögonkatarr		5	5	23		
X 138 a)	« katarr i mellanörat		2	2	5	1 även haft rash och akut magkatarr.	
XI 154	Lymfkörtelinflammation		1	1	10	Även haft rash.	
XII 160 a)	Akut lungsäcksinfl. ...		2	2	50	2 även haft influensa och infl. i svalget. 1 även haft infl. i mandl. och svalg. 1 även haft infl. i lungsäcken. 1 " " katarr i magsäcken. 1 " " " i tarmarne.	
« 162 a)	« luftrörskatarr ...		29	31	139		
« 166 a)	« lunginflammation		1	1	13		
XIII A 174	Infl. i mandl. o. svalget		52	54	170	1 även haft rash. 1 " " nervfeber och sårskada.	
« B 177 a)	Akut katarr i magsäcken		12	13	34		
« « 181 a)	« « i tarmarne		10	10	24	1 även haft influensa.	
« « 182	Blindtarmsinflammation		2	2	62		
« C 194	Gulsot		3	3	29		
XVI 239 a)	Akut muskelreumatism		4	4	14	1 även haft infl. i ledgångar.	
« 243	Infl. i ledgångar		3	3	64		
« 244	Akut ledgångsreumatism		2	2	30		
XVII A 253	Nässelfeber		2	2	6	1 även haft akut luftrörs- katarr o. infl. i svalget.	
« B 269	Böld		2	3	15		
XIX A 294	Ledvrickn. o. sensträckn.		9	9	21	1 även haft influensa och akut magkatarr.	
« « 295	Hjärnskakning		1	1	26		
« « «	Kontusion		13	13	88	1 även haft akut luftrörs- katarr.	
« « 296	Sårskada		9	9	46		
							2 även haft infl. i mandl. och svalg.
							1 även haft sårskada. 1 även haft infl. i mandl. och svalg.

21 b. Tabellarisk uppgift från Örebro högre allmänna läroverk över lärjungarnes kroppsutveckling och allmänna hälsotillstånd samt antalet närsynta och döva under vårterminen 1906.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
K l a s s	Antal lärjungar	Medelålder	Medellängd	Medelvikt	Lidande av bleksot	Ofa besvärade av huvudvärk	Ofa besvärade av näsblod	Närsynthetsgrad			Summa närsynta	Lidande av dövhet
								Under 3 D	3-6 D	Över 6 D		
1	61	—	138,4	32,5	2	3	3	1	1	—	2	2
2	89	—	143,4	37,1	7	7	2	4	1	—	5	4
3	80	—	148	40,4	5	10	1	3	2	1	6	—
4	96	—	153,4	45	11	8	3	3	1	—	4	2
5	86	—	160,9	49,6	9	5	3	7	—	—	7	—
6	59	—	166,4	57,1	8	8	3	4	3	—	7	3
7	61	—	170,5	60,5	7	3	3	10	6	1	17	2
8	53	—	171,5	63,6	3	4	1	9	3	—	12	—
9	43	—	176,1	67,3	3	2	1	8	2	1	11	1
Summa	628	—	—	—	55	50	20	49	19	3	71	14

H. Eckman.

Läkare vid Karolinska läroverket

Berättelse från skolläkaren vid Örebro högre allmänna läroverk för höstterminen 1906.

1. Tre obemedlade inträdessökande hava erhållit kostnadsfri besiktning och intyg.
2. Den $25/8$ började läkareundersökningen med gymnasium, sedan efter hand med de övriga klasserna och avslutades den $8/9$. Undersökning av syn och hörsel företogs. Rektor och klassföreståndare meddelades underrättelse om resultatet, varefter nödig hänsyn togs för placeringen.
3. Undersökning av hälsoskäl har kostnadsfritt verkställts å tvenne lärjungar, som av rektor till mig hänvisats.
4. Sex intyg ha avlämnats dels med anledning av smittosam sjukdom hos lärjunge under ferierna för dennes återvändande till läroverket, dels med anledning av smittosam sjukdom inom lärjunges familj.
5. 22 sjukdomsfall bland obemedlade lärjungar ha av mig kostnadsfritt behandlats längre eller kortare tid.
6. Besiktning av läroverkets samtliga lägenheter, avträden och urinoirer har företagits den $25/8$, $15/9$, $9/10$, $7/11$, $22/11$, $11/12$, behöfliga rättelser gjorts, där så varit nödigt, utan att dock någon skriftlig anmälan till Rektor behövt göras.
Vid excercis- och gymnastikövningarne har jag närvarit den $31/8$, $24/9$, $17/10$, $15/11$, $28/11$, $14/12$. Ingen skriftlig anmälan till Rektor har behövt göras.
7. En timma i veckan, varje lördags morgon 8—9, har jag varit tillstädes i läroverket och emottagit uppgift om sjukdomsorsak, som föranlett lärjunges frånvaro från skolan under gångna veckan.
8. Någon anmälan med anledning av arbetsordningen har icke gjorts.
9. Tabellariska uppgifter hava upprättats och avlämnats.
10. Enär på tillstyrkan av »fackman» och »annan hygienisk sakkunnig» omändring till läroverksbyggnad av stallet på den närgränsande tomten företagits, har min åsikt om lämpligheten härav ej haft någon avgörande betydelse.
11. Med anledning av bristande utrymme i följd av realskolans avslutningsklass har ett av biblioteksrummen i gamla läroverksbyggnaden tillsvidare måst apteras till läsrum, varvid på bästa sätt efter vad omständigheterna medgivit blivit sört för erforderligt utrymme, ventilation och belysning.

Den i § 60 påbjudna »planen» är av samma lydelse som under föregående läsår.

Vid lärjungarnes placering har nödig hänsyn tagits och förändringar gjorts efter deras kroppsstorlek och som ovan nämnts efter syn och hörsel.

Alla olika slags intyg under terminen hava av mig kostnadsfritt utfärdats för såväl obemedlade som bemedlade, inalles 42 intyg, de förut nämnda ej inberäknade.

Örebro den 17 Januari 1907.

H. Eckman.

Läkare vid Karolinska Läroverket.

21 d. *Tabellarisk uppgift från Örebro högre allmänna läroverk örer lärjungarnes kroppsutveckling och allmänna hälsotillstånd samt antalet närsynta och döva under höstterminen 1906.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
K l a s s	Antal lärjungar	Medelhölder	Medellängd	Medelvikt	Lidande av bleksot	Ofta besvärade av huvudvärk	Ofta besvärade av näsblod	Närsynthetsgrad			Summa närsynta	Lidande av dövhet
								Under 3 D	3-6 D	Över 6 D		
1	68	—	—	—	8	—	2	2	—	—	2	3
2	71	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	2
3	85	—	—	—	7	6	1	6	1	—	7	6
4	87	—	—	—	6	10	1	3	2	1	6	3
5	89	—	—	—	13	5	1	1	2	—	3	1
6	38	—	—	—	4	1	2	3	1	—	4	1
Ring I.....	55	—	—	—	2	1	2	2	—	—	2	1
6: 2.....	47	—	—	—	5	3	1	4	5	—	9	1
7: 1.....	53	—	—	—	4	3	2	9	4	—	13	3
7: 2.....	45	—	—	—	3	2	—	8	3	—	11	1
Summa	638	—	—	—	55	31	12	38	19	1	58	22

H. Eckman.

Läkare vid Karolinska läroverket.

23. Av under läsåret inskrivne hava förut bevistat läroverk, nämligen senast:

folkskola	48
allmänt läroverk	35
enskilt »	26
endast undervisats i hemmet	6

Summa 115

24. Förteckning över de lärjungar, som efter att hava genomgått läroverkets sjunde klass avlagt mogenhetsexamen under kalenderåret 1906.

a) Under *vårterminen*:

1) *realister*:

Carlsson, Einar Fredrik Viktor	till militäryrke
Carlstedt, Erik Torgny	» lantbruk
Ekestubbe, Filip	» jägmästareyrke
Eriksson, Klas Harald	» ritkontor
Falander, Frans Georg	» bank
Helleday, Fredrik Vilhelm	» »
Holmberg, Gustaf Edvard	» bergsbruk
Johanson, Torsten Isidor Eugén	» lantmätariyrke
Johnsson, Karl Georg	» teknisk högskola
Jonsson, Elof Sigfrid	» universitet
Lagerström, Oskar Emanuel	» telegraf
Larsson, Ivar Andreas	» militäryrke
Larson, Karl	» teknisk högskola
Levert, Nils Vilhelm	» bank
Lindell, Karl	» jägmästareyrke
Lundborg, Nils Ludvig	» »
Löwenhjem, Karl Gustaf Halvar	» teknisk högskola
Molander, Georg Olof	» lantbruk
Norén, Sven Anders Hugo	» järnväg
Ohlsson, Karl Arvid	» bank
Ohlsson, Harald	» militäryrke
Söderbäck, Erik Gustaf	» universitet
Östgren, Kalle	» »

2) *icke greker*:

Detlof, Oskar Gunnar	» handelsskola
Ekman, Sven Ivar Nils	» bank
Ericson, Einar Andreas	» »

Ericson, John Konrad	till militäryrke
Gräslund, Harald August	» lantbruk
Jakobsson, Ernst Torsten	» »
Jansson, Karl Johan	» »
Kullin, Gustaf Filip Cornelius	» apotek
Larsson, Jonas Axel Teodor	» universitet
Lundholm, Karl Herman	» handel
Montgomery, Josias Karl	» militäryrke
Nauckhoff, Per Birger Gustafsson	» teknisk läroanstalt
Samzelius, Per Paul Maurits	» universitet
Sandgren, Nils Olof Torsten	» militäryrke
Widercrantz, Henrik Bernhard	» tullen
Winström, Sten Edvard	» handelsskola
Wistrand, Karl K:son	» universitet

3) greker:

Kastengren, Ejnar Botvid	» fängvården.
--------------------------	---------------

25. Förteckning över de lärjungar, som i övrigt och utan att hava avlagt mogenhetsexamen såväl under vår- som höstterminen sist förflutna kalenderår *avgåll* från läroverkets särskilda klasser och avdelningar:

a) under *vårterminen* och påföljande mellantermin:

från kl. 1:

Agardh, Jakob Mortimer	till annat allmänt läroverk
Bard, Artur Leander	» praktiskt yrke
Bratt, Allan Ernst Hugo	» » » »
Dahlin, Bror Augustinus	» praktisk skola
Dahlin, Ragnar Augustinus	» » »
Hammar, Anders Olof	» annat allmänt läroverk
Liljegren, Erik Herman	» folkskola

från kl. 2:

Assarson, Herman Sigfrid	» enskild samskola
Edenholm Erik Einar	» annat allmänt läroverk
Hildenborg, Bror Oskar	» » » »

från kl. 3:

Beckman, Einar Reinhold	till annat allmänt läroverk
Ekendahl, Gustaf Adolf	» praktisk skola
Esk, Samuel Erik	» handel
Hammar, Gustaf Vilhelm	» »
Malmström, John Axel	» annat allmänt läroverk
Nilsson, Nils Torsten	» » » »
Pettersson, Erik Gunnar	» handel

från kl. 4:

Andersson, Karl Torsten	» handel
Fries, Oskar David Hilding	» yrke
Karlsson, Johan Lennart	» handelsskola
Kylander, Sven Alvar	» annat allmänt läroverk
Lennström, Karl Gustaf	» handelsskola
Lindahl, Mattias Emanuel	» »
Pettersson, Gustaf Robert	död
Rossing, John Axel	» kontor
Sjö, Johan Wilhelm	» handel
Sätterström, Per Erik	» lantbruk

från kl. 5:

Almcrantz, John Rikard	» handelsskola
Bergström, John Axel	» teknisk skola
Bodforss, Sven Wilhelm	» teknisk skola
Ekemalm, Astolf Emanuel	» bruksrörelse
Gripenberg, Vilhelm	» lantbruk
Johansson, David Oskar Natanael	» teknisk skola
Johansson, Sven Ragnar	» » »
Jonsson, Ivar Vilhelm	» lantbruk
Pettersson, Karl	» teknisk skola
Ström, Rolf August Edvard	» Sjökrigsskolan
Wersäll, Eric August	» annat allmänt läroverk

från kl. R 6: 1:

Agardh, Gustaf Edvard Ragnar	död
Bergström, Sven Herbert August	» handelsskola
Dahlström, John Isidor	» praktiskt yrke
Ekstam, Nils Teodor	» handelsskola

Erikson, Erik Gustaf	till handel
Franzén, Vilhelm	» »
Molin, Harald Lars Gösta	» privat läroverk
Rönn, Ernst Artur Vilhelm	» annat allmänt läroverk
Sandin, Klas Helmer	» posten
Wettel, Torsten Erik	» teknisk skola

från kl. R 6: 2:

Blomberg, Hadar Erik August	» enskilda studier
Collini, Thord Henrik Leopold	» järnväg
Ericson, Erik Georg	» annat allmänt läroverk
Molin, Carl Edgar	» » » »
Nilsson, Sven Gustaf	» » » »
Sandholm, Sven Gustaf	» teknisk skola
Winbladh, Svenning Viktor	» lantbruk

från kl. R 7: 1:

Floding, Ernst Henrik	» posten
Kylander, Edvard August	» »
Lindström, Knut Axel Laurentius	» annat allmänt läroverk
Lundmark, John Hugo	» privata studier.

b) under *höstterminen* och påföljande mellantermin:

från kl. 2:

Eklind, Karl Bertil	till annat allmänt läroverk
Tabbin, Anders Gideon	» » » »

från kl. 3:

Forsgren, Bror Ivan	» annat allmänt läroverk
---------------------	--------------------------

från kl. 4:

Andersson, Erik Folke	» till handelsskola
Klarqvist, John Bernhard	» praktiskt yrke

från kl. 5:

Englund, Knut Eugène	» handelsskola
----------------------	----------------

från kl. R 7: 1:

Frisk, Gustaf Vilhelm	till posten
Lindberg, Karl David Emanuel	» handelsskola
Olson, Sven Johan Emanuel	» privata studier.

26. Under sistförflutna kalenderår hava till lärjungarna utdelats

Stipendier	kr. 4,692: —
Premier i böcker	» 595: 60
Premier i penningar	» 214: —
	<hr/>
Summa	kr. 5,501: 60

27 a. Uppgifter för vardera terminen av läsåret angående antalet befriade från *terminsavgifter till läroverkskassorna.*

	Höstt:n	Vårt:n
Befriade från avgift till:		
endast biblioteks- och materielkassan	0	0
„ byggnadsfonden	115	111
båda ovannämnda kassor	112	115
Ej befriade från någondera avgiften.....	411	413
	<hr/>	<hr/>
Summa	638	639

Avgifternas influtna belopp:

Höstterminen 1906 9,508: 50 kronor

Vårterminen 1907 9,181: 50 „

Avgiften till ljus- och vedkassan har under höstterminen utgjort 8 kr., under vårterminen kr. 7: 50, och har denna avgift under höstterminen erlagts av 637 och under vårterminen av 639 lärjungar.

27 b. Uppgift för vardera terminen av läsåret angående antalet befriade från terminsavgifter till statsverket.

	Höstterminen		Vårterminen	
	Gymnas.	Realskol.	Gymnas.	Realskol.
Befriade från:				
hela avgiften	44	123	42	131
halva "	32	42	30	38
Ej befriade.....	124	273	129	269
Summa	200	438	201	438

Avgifternas influtna belopp:
 Höstterminen 1906 10,130 kronor.
 Vårterminen 1907 9,960 "

D. Boksamlingar och undervisningsmateriel.

28. Biblioteket.

Biblioteket har under läsåret hållits öppet fredagar kl. 11—12 och lördagar kl. 11—11,50.

Utom de tidskrifter, som läroverket hade förra året, hava trenne ytterligare anskaffats, näml. Fauna och flora, Moderna språk samt Ord och bild. Svenska forminnésföreningens tidskrift har upphört och ersatts av Fornvännen. Skandinavisk månadsrevy har också upphört att utkomma. Läroverkets tidningar och tidskrifter för 1907 äro alltså: Acta mathematica, Arkiv för nordisk filologi, Bibelforskaren, Botanisches Centralblatt, Botaniska notiser, Fauna och flora, Fornvännen, Historisk tidskrift, Jahresbericht der class. Alterthumswissenschaft, Kyrklig tidskrift, Kyrkohistorisk årsskrift, Läsning för svenska folket, Moderna språk, Nordisk tidskrift, Ord och bild, Pedagogisk tidskrift, Personhistorisk tidskrift, Post- och Inrikes tidningar, Samlaren, Språk och stil, Svenska Jägarförbundets nya tidskrift, Svenska landsmälen, Svensk läraretidning, Svensk skyttetidskrift, Tidning för Sveriges läroverk, Verdandi, Ymer. Nordiskt idrottslif och Ny tidning för idrott erhåller läroverket såsom gåva av statsverket.

Fortsättning på följande arbeten har inköpts: Svenska akademien ordbok; Noreen, Vårt språk; Topelius, Saml. skrifter; Ahlenius och Kempe, Sverige; Rydberg, Kulturhistoriska föreläsningar; Hedvig Elisabeth Charlottas dagbok III; Ölands runinskrifter II; Schück, Världslitteraturens historia II: 3; Sveriges historia intill tjugonde seklet, utg. Hildebrand. Bland övriga böcker, som inköpts, må nämnas: Lundin, Bilder ur kyrkans historia; Wakeman, Den engelska kyrkans historia; Wickbom, Lärobok i Israels historia; Till hembygden. årg 3; Landtmanson, Den svenska prosastilen; Cederschiöld o. Olander, Svensk uppsatsskrifning II; Vinkar och råd om undervisningen i modersmålet; Beckman, Dansk-norsk-svensk ordbok; Schulthess, Fransk-svensk ordbok, Svensk-fransk ordbok; Aurbach o. Blomqvist, Svensk-tysk ordbok; Krüger, Schwierigkeiten des Englischen I—III; Dresden und Leipzig 1879—1904; Sveriges ortnamn: Ortnamnen i Älfsborgs län, utg. af K. ortnamnskommittén III, V, XII; Steffen, Översikt av svenska litteraturen I 1526—1763; Lindvall, Svensk läsebok för realskolans sjätte klass (15 ex.); Hildebrand, Läsebok i svensk litteratur I (10 ex.); Lithner och Löwenhielm, Rim och dikter; Poetisk läsebok II (5 ex.); Polonskij, Ryska litteraturens historia; Björnson, Fortællinger I—II (10 ex.); Heidenstam, Vallfart och vandringsår; Dikter; Karlfeldt, Fridolins poesi; Levertin, Dikter; Kung Salomo och Morolf; Grimberg, Sveriges, Norges och Danmarks historia I—II; Löw, Allmän historia I—III; Rydfors, Historisk läsebok 3 uppl.; Bergstedt, Grekisk kulturhistoria; Anrep, Svenska släktboken I—III; Cassel, Det nya Östasien; Högbom, Norrland; Lehman och Petzold, Atlas; Lindman, Logarithmtabeller; Arrhenius, Världarnas utveckling; Krok och Almqvist, Svensk flora I; Böving-Petersen och Dreyer, Djurvärlden I—III

För lärjungebiblioteket har bland annat inköpts: Amicis, Från hemmets och skolans värld; Bergdahl, Till antipoden som heckbyxa; Dumas, De tre musketörerna; Myladys son, illustr.; Falk, Märta Båge och Erik Rynning; Geijerstam, Yttersta skäret; Heidenstam,

Heliga Birgittas pilgrimsfärd; Folkungaträdet I, Folke Filbyter; Idrotternas bok II; Jansson, Abrahams offer; Lagerlöf, Nils Holgerssons resa genom Sverige; Sparre, Standaret; Suttner, Ned med vapnen; Svenska sagböcker utg. af R. Steffen; Topelius, Planeternas skyddslingar I—III; Centerwall, Olympia och de olympiska spelen; Kingston, Tre amiraler; Leijonsköld Oxenstierna, En svensk ädling; Leighton, Arfvingen från Kanada m. m.

Sedan förra årsredogörelsen utkom, har biblioteket fått mottaga följande gåvor:

Statsverket: 1) Genom ecklesiastikdepartementet: Meddelanden från Svenska riksarkivet I: 12—14; Svenska riksrådets protokoll XI: 1—2; Konung Gustaf I:s registratur XXIV (1553—54): Historiska handlingar utg. af Kongl. samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia VII.—XVIII, XIX: 1, XX, XXI: 1; Svenska fornskriftsällskapets samlingar 129—130; Norska 1905 (6 st.) och danska läroverksprogram 1905, 1906; Bergens Kathedralskoles Historie; Universitets- og Skoleannaler 1905. 2) Genom respektive ämbetsverk: Årsredogörelser för de allm. läroverken 1905—1906; Förhandlingarna vid rektorsmötet 1906; Kungl. Öfverstyrelsens berättelse 1905—06; Sveriges officiella statistik; Svensk författningssamling; Månadsöfversikt af väderleken i Sverige 1907. 3) Genom fullmäktige i riksgäldskontoret: Riksdagshandlingar för riksdagen 1906.

Vetenskapsakademien, Stockholm: Vetenskapsakademiens handlingar 40: 5; 41: 1—7; 42: 1; Arkiv för matematik 2: 3—4; 3: 1; Kemi och mineralogi 2: 3; Botanik 5: 3—4; 6: 1—2; Zoologi 3: 2; Årsbok 1905, 1906; Meteorologiska iakttagelser 1905; Meddelanden från Nobelinstitutet 1: 3—6.

Adlerz, E., lektor vid läroverket: Sjöstedt, I Västafrikas urskogar; Abonius, Elementarlärobok i oorganisk kemi; Strassburger m. fl., Lehrbuch der Botanik für Hochschulen; Levertin, Sista noveller

Länstidningens aktiebolag, Örebro: Nerikes Allehanda 1906.

Onämnd: Fraser, Världen rundt på cycle; Verne, Kapten Hatteras' resa till nordpolen.

Riddarhusdirektionen: Sveriges ridderskaps och adels riksdagsprotokoll I 1627—1632; II 1633—1638; III 1640—1644.

Samzelius, P., student, Kumla: Duruy, Biographies d'hommes célèbres I—II.

Avlidne läroverksadjunkten *A. Schlyterns* syster Fru Hilda Eklund har ur hans boksamling skänkt bland annat: Klint, Svensk-fransk ordbok; Schulthess, Svensk-fransk ordbok; Olde, Fransk språklära, omarbetad af Gullberg-Edström; Vising, Fransk språklära; Vidholm, Fransk språklära II; Müller-Wigert, Öfversättningsöfningar till franska I—II; Exercices de grammaire française; Cederschöld, Franska skriföfningar; Malmberg, Franska skriföfningar; Müller-Wigert, Fransk läsebok; Pioetz, Elementarbok i franska språket; Ling, Fransk läsebok; Feuillet, Études de la vie mondaine; Petite bibliothèque française; Mathesius, Engelsk skolgrammatik; Lindelöf-Öhqvist, Tysk språklära; Berger, Det nyhögtyska uttalet; Hoppe, Tysk ljud- och uttalslära; Essen, Deutsche grammatik I; Johansson, Tyska stilöfningar; Larsen, Tysk Billed-Elementarbog; Struve, Tyske Billed-Gloser med Textöfvelser; Rodhe, Tyska skriföfningar; Lange, Deutsches Lesebuch I—II; Kleine Schülerbibliothek I—III; Goethe, Hermann und Dorothea, utg. af Hallgren; Bohm, Deutsche Aufsätze I—III; Musäus, Volksmärchen; Hagberg, Italiensk språklära; Svensk vitterhet 1850—1900, utg. af Lundell och Noreen; För skola och hem; Svensk bokskatt I—III; Runeberg, Samlade skrifter I—II; Fänrik Ståls sägner; Älgskyttarne; Julkvällen; Snoilsky, Svenska bilder; Läsebok för folkskolan; Tegnér, Fritiofs saga; Starbäck, Engelbrekt Englebretsson I—II; Nils Bosson Sture I—III; Freytag, Debet och kredit; Dickens, Två städer; Oliver Twist; Scott, Ivanhoe; Erckmann-Chatrian, Efter Moskvas brand; Suttner, Ned med vapnen; Dumas, De tre musketörerna; Myladys son I—II; Vicomte de Bragelonne I—II; Joseph Balsamo I—II; Cagliostro I—II; En läkares anteckningar IV—V; Drottningens hals; band; Grefven af Montecristo I—II; Cervantes, Don Quijote I—II; Nordensvan, Bildkonsten; Starbäck-Bäckström, Berättelser ur svenska historien I—XI; Hallendorff, Vårt folks historia; Hjärne, Karl XII och omstörtningen i Östeuropa; Schwerin, De stora upptäckternas tidevarf;

Larsson, Sveriges historia; Rydfors, Historisk läsebok; Berggren, Sveriges historia för realskolan; Bering-Liisberg, Det nittonde århundradet; Sjögren, Historisk läsebok I; Nyström, Sveriges rike I—II; Atlas öfver Sverige; Ljus' familj-atlas öfver världen; Dreyer, Naturfolkeas lif: Klercker, Människokroppen; Ellinger, Naturen och dess krafter; Heegård, Populär astronomi; Möller, Lärobok i räkning; Wackerbarth, Femställda logaritm-tabeller; Petersen, Lärobok i plana geometrien; Almqvist och Lagerstedt, Lärobok i naturkunnighet; Asperén, Hufvudräkningsöfningar; Henning, Lärobok i geologi för realskolan; Undervisningsplan för realskolan; Samling af författningar m. m. för allm. läroverken; Tidning för Sveriges läroverk, årg. 1 m. m.

Södermanlands-Nerikes nation, Uppsala: Akademiskt tryck, såsom inbjudningsskrifter, årsredogörelser för akademien, disputationer åren 1905—1906 tills. 33 volymer; Uppsala universitets matrikel, utg. af Brandberg och v. Bahr.

Svenska Turistföreningen: Turistföreningens årsskrift 1906;

Lärjungebiblioteket har av några lärjungar vid läroverket fått mottaga gåvor:

Johansson, Titus: Caine, Inför Napoleon; Mankell, Svenska hjältedater.

Laurell, Lörenz: Drummond, Apan som ingen kunde döda;

Montgomery, Allan: Ohorn, Järnkonungen; Dowe, Guldsjön eller äfventyr i Australien; Hoffman, Jakob Ärlig.

Norrbohm, Erik: Wildenstein, Dolf Boerhjälten.

Pettersson, Rolf: Hayens, En försvunnen nation.

Söderlindh, Folke: Verne, Blokadbrytaren; I kolgrufvan.

Av de läroböcker, som detta läsår till följd av läroverks- och rättstavningsreformen i större antal än vanligt utkommit, hava följande av respektive förläggare insänts till referensbiblioteket: Lundin, Bilder ur kyrkans historia; Ahnfelt och Bergqvist, Den kristna tros- och sedeläran; Löw, Gamla testamentets historia; Bergqvist, Bibliska berättelser i urval; Johansson, Lärobok i kyrkohistoria; Bergström, Översikt av Israels folks historia samt Jesu liv och verksamhet; Andersson, Den kristna tros- och sedeläran; Lindvall, Lärobok i välläsning; Ekmark-Nordlander, Svensk läsebok för läroverkens tre lägsta klasser; Lindvall, Övningar i satsanalys; Landahl, Svensk rättskrivningslära jämte ordlista; Steffen, Översikt av svenska litteraturen I; Nordlander, Svensk rättskrivningslära; Landtmanson, Övningsbok i svenska språkets rättskrivning och satslära; Laurin, Övningsbok i geometri för realskolan; Linnarsson, Tillämpning af proportionsläran på plana geometrien; Laurin, Övningsbok i geometri för gymnasiet; Lärobok i geometri för gymnasiet I; Hellgren, Allmänna metoder vid plangeometrisk teorems och problems lösning I—II; Moll, Lärobok i fysik III. IV; Tham, Proportionslära med tillämpning på plangeometrien; Lindman, Elementarbok i plan geometri; Malme, Läran om växterna; Almqvist, Lärobok i naturkunnighet II: 1; Lindman, Botanikens första grunder; Tischer, Människokroppen och dess vård; Hjorth, Tysk grammatik 4 o. 5 uppl.; Ekedahl och Enghoff, Lärobok i geografi I, Allmän geografi; Sewell, Black Beauty, utg. af H. Wendell; Rodhe och Abshagen, Ordförteckning till Tysk elementarbok; Collin, Grafisk framställning jämte tillägg till algebran; Ännen för uppsatser på modersmålet gifna i mogenhetsexamen 1864—1906 ordnade och utgifna af F. Wolfram; Nylund, Allmän religionshistoria för realskolan; Rodhe och Abshagen, Tillämpningsövningar till tyska grammatiken; Abenius, Elementarbok i oorganisk kemi; Bohlin, Lärobok i biologi för realskolan; Lönborg och Ambrosius, Israels historia för skolan; Löw, Nyaste tidens historia; Hjorth och Lindhagen, Praktisk lärobok i tyska språket; Heuman, Tyska för nybörjare; Brate och Lindvall, Svensk språklära; Afzelius, Engelsk grammatik; Afzelius, Engelsk nybörjarbok; Collin, Algebra jämte exempelsamling I.

En förteckning över böcker i lärjungebiblioteket har bibliotekarien under läsåret låtit trycka till ledning vid utlåningen, emedan större delen av lärjungebibliotekets böcker ej

finnes förtecknad i bibliotekskatalogen, som utgavs 1889. Läroverkets boksamling har under läsåret 1906—1907 ökat med omkring 450 volymer.

Från härvarande Kungl. Hushållningssällskapets Förvaltningsutskott har läroverket fått emottaga 50 exemplar av Sällskapets festskrift att efter hand utdela som premier, och får läroverket betyga sin tacksamhet härför.

Samlingen av mynt och minnespenningar m. m.

har ökat med följande gåvor:

K. Vetensk. Akad.: dess minnespenning i silver för 1907 över kemie prof. K. V. Blomstrand.

Aurén, Ernst, stud.: 1 kinesiskt och 1 turkiskt kopparmynt.

Kjellgren, Edvin, stud.: 1 kinesiskt kopparmynt.

Pettersson, Engelbert, stud.: 2 små minnespenningar över Vilhelm I, Fredrik III och Vilhelm II samt över prof. Rob. Koch

Ungerth, Josef, stud.: 1 centime Belgien 1887 med omskrift: Eendracht maakt macht.

Beckman, Anton, stud.: 4 sechsling, silver.

Länder, Hj., adjunkt: 2 kronor med nya valspråket: Sveriges väl 1906.

Zoologiska samlingarna

hava ökat genom följande gåvor:

en älgfjurr, skänkt av kammarherren *R. Montgomery-Cederhielm*; en kärrhök och en sparvhök, skänkta av godsägaren *A. Cassel*; en storskrake, skänkt av stud. *S. Eckerbom*; en sjöcock och en skorpiön, skänkta av d:r *A. Friberg*; en käjsarhummer, skänkt av häradshövding *G. Bergström*.

Mineralogiska och geologiska samlingarna

hava ökat genom följande gåvor:

stensalt och gips, skänkta av stud. *G. Johnsson*; fältspat, turmalin, epidot, granat och kalkspat, skänkta av lekt. *E. Adler*: diverse försteningar, skänkta av stud. *C. M. Hellström*.

Samlingen av geografisk-historisk materiel

har ökat med följande gåvor:

Redaktör *K. Malmrot* för »Nerikes Allehandas» redaktion: En större samling bilder från Japan, Indien, Nordamerika m. m.

Adj. *Hj. Länder*: 100 geografiska skioptikonbilder, lämpade för 5 klassens kurs, nämligen 72 från Nord- och Sydamerika samt 28 från Australien med Söderhavsöarna.

För fysikaliska instrumentsamlingen

har under läsåret inköpts:

En bikonkav lins, en avläsningskikare med skala, en akromatisk objektivlins, Newtons färgringar, apparat för Peltiers försök; centrifugalbana, interferensprisma samt några enklare verktyg och förnödenheter.

Ett dyrbarare Zeiss-mikroskop har under läsåret inköpts.

E. Läroverksbyggnaden och inredningsmateriel.

29. Under sommaren 1906 hava nedre våningens korridorolv oljedränkts och fernissats, likaså golven i ritsalen och den därtill hörande tamburen, varjämte taket i ritsalen reparerats. I de fyra klassrummen under bönsalen ha inlagts nya golv, och i de längst bort belägna av dessa rum äro dubbla dörrar insatta, för att lektionerna ej skola höras från det ena rummet till det andra; panelen i dessa fyra rum och i mellanliggande tamburer har blifvit bättrad och målad i ljusare färg.

I den fysiska lärosalen har vattenledningen framdragits under golvet till stora experimentbordet, där två vattenkranar med fat anbragts. Experimentbordet har även försetts med flera gasledningar och brännare. Flera smärre experimentbord, vart och ett med sin belysning, hava anordnats för laborationsövningarna. Kemiska lärosalens förstuga har reparerats, dess dörrar och dörrfoder ommålats. I zoologiska museets salar hava golven oljedränkts. Kring den midt å golvet därstädes befintliga stora gruppen av djur har anbragts ett pryddigt stängsel, som skänkts av museets nitiske och frikostige vårdare, lektor Adlerz. Stora trappan vid ingången till huset vid Fredsgatan har reparerats. De i båda husens socklar befintliga luftkanalerna ha försetts med galler och luckor, så att man numera slipper att igenmura dem under den kallare årstiden. Alla åskledare hava omsetts och kontrollerats. Dessutom hava diverse reparationer verkstälts i gymnastiksalen. I kollegierummet hava två skåp inretts och nya klädhängare anordnats i den mellersta hallen.

Sedan stadsfullmäktige förliden vår på förslag av den kommitté, som blifvit tillsatt att förbereda ifrågasatta byggnadsföretag och anordningar vid Karolinska läroverket, beslutit till läroverkets disposition upplåta den vid Olaigatan belägna byggnad av sten, som förefanns å den för läroverkets behov exproprierade stalltomten, samt läroverkskollegiet för sin del gillat och tillstyrkt, att byggnaden måtte få för läroverkets medel och, i betraktande av den trängande nödvändigheten att bereda rum åt realskolans avslutningsklass, så skyndsamt som möjligt inredas på det sätt, att nedre våningen apterades till två lärosalar och den övre till biblioteksrum, insände delegerade för förvaltningen av läroverkets byggnadsfond till Kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk dels resultatet av den undersökning, som av stadsingeniören företagits rörande nämnda byggnad, dels ritningar, arbetsbeskrivning och approximativt kostnadsförslag till själva förändringen av densamma, uppgjorda av stadsarkitekten. Vederbörlig fastställelse och godkännande härå skedde den 17 augusti 1906, varjämte delegerade anmodades, på sätt i § 214 mom. 4 av gällande läroverksstadga sägs, foga anstalt om byggnadsföretagets verkställighet. Efter granskning av inkomna entreprenadanbud avslöto delegerade kontrakt med Ingeniör O. Elgström att verkställa den så fastställda omändringen för en summa av 15,400 kronor; och har arbetet därmed nu avslutats, så att huset i sitt nya skick till kommande läsår erbjuder läroverket två stora ljusa lärosalar samt en biblioteksvåning, dit biblioteket redan under försommaren skall flyttas. De rum, som genom denna flyttning bliva lediga i huset vid Fredsgatan, komma att iordningsställas och anordnas för den naturvetenskapliga undervisningen.

Det länge kända behovet av en ny modern gymnastikbyggnad och av större utrymme för undervisningen i naturvetenskap torde läroverket snart få se avhjälpt.

Skolan har av herr bokhandlare A. P. Brydolf som gåva fått mottaga en större Linnébyst, som avtäcktes vid skolans Linnéfest den 23 Maj. För den vackra gåvan, som för framtiden kommer att pryda den översta hallen, hembär läroverket givaren sin varma tacksamhet.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Uppgifter om nedannämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1906.

Kassans rubrik	D e b e t								K r e d i t							
	Behållning vid årets början		Summa inkomster		Skuld vid årets slut		Summa		Skuld vid årets början		Summa utgifter		Behållning vid årets slut		Summa	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Byggnadsfonden	38 221	74	5 685	65	—	—	43 907	39	—	—	7 199	88	36 707	51	43 907	39
Ljus- och vedkassan	4 965	21	10 557	—	—	—	15 522	21	—	—	10 542	77	4 979	44	15 522	21
Biblioteks- o. materielkassan	6 929	50	5 450	88	—	—	12 380	38	—	—	5 559	38	6 821	—	12 380	38
Premie- och fattigkassan ...	8 003	34	737	—	—	—	8 740	34	—	—	809	60	7 930	74	8 740	34
Stipendiekassan	104 296	96	5 386	61	—	—	109 683	57	—	—	4 702	25	104 981	32	109 683	57
Summa	162 416	75	27 817	14	—	—	190 233	89	—	—	28 813	88	161 420	01	190 233	89

Läroverkets stipendiefonder hava under läsåret ökats med följande fonder:

»En tacksam 1906 års students gåva» och

»Läroverksadjunkten Johan Alfred Schlyterns stipendiefond».

Donationsbrevnen äro av följande lydelse:

a.) »Till Karolinska Högre allmänna läroverket i Örebro.

Tacksamma för all välvilja, god ledning och utmärkt undervisning, som vår son — — — åtnjutit under sin skoltid, bedja vi härmed få öfverlämna två tusen kronor att under namn af »En tacksam 1906 års students gåva» förvaltas i likhet med skolans öfriga fonder samt att af den årliga räntefkastningen en fjärdedel lägges till kapitalet (för att såmedelst förebygga minskning af räntefkastningens värde vid möjligen inträffande lägre räntefot eller penningvärdets sänkning i allmänhet.) Öfriga tre fjärdedelar torde vid hvarje vårtermins

slut efter kollegiets val utdelas till en behöfvande, begåfvad och flitig yngling *med verkligt god karaktär*. Härtill uttrycka vi vår önskan att i skolans räkenskaper i stället för gifvarens namn antecknas endast ordet »Onämnd».

Örebro den 12 juni 1906.

b.) »Till minne af min aflidne broder, läroverksadjunkten Johan Alfred Schlytern, får jag härmed till Karolinska högre allmänna läroverket i Örebro öfverlämna ett belopp af Ett tusen (1,000) kronor att utgöra en fond, som under namn af Läroverksadjunkten Johan Alfred Schlyterns stipendiefond förvaltas i likhet med läroverkets öfriga fonder, och af hvilken fond den årliga räntan skall såsom stipendium tilldelas en eller två mindre bemedlade, välartade ynglingar på läroverkets latinlinje».

Stockholm den 15 april 1907.

Hilda Eklund,
född *Schlytern.*

Läroverket uttalar till donatorerna sitt förbindliga tack.

32. Under sistförflutna kalenderår hava följande belopp utgått för underhåll och tillökning av:

	Kr.	öre
a) boksamlingen	1,063	80
b) den övriga undervisningsmaterielen.....	1,883	02
c) inredningsmateriel	862	02
samt för diverse tryck	1,351	79

G. Examina och Terminsavslutning m. m.

33. *Muntlig avgångsexamen* hölls vid läroverket den 9 och 11 juni i närvaro av herrar censorer, professorn m. m. *N. Ch. Dunér*, professorn m. m. *P. A. Geijer*, professorn m. m. *N. E. Wadstein*, e. o. professorn m. m. *Cl. Lindskog*, Observatorn m. m. *F. A. Engström* samt läroverkets inspektor kontraktsprosten m. m. *K. E. Edlund* och teol. och fil. doktorn m. m. *J. A. Lindgren* som examensvittnen. Av de examinerade, 18 latinare och 24 realister av läroverkets lärjungar samt två privatister, godkändes läroverkets lärjungar utom en samt en privatist.

Under innevarande vårtermin anmälde sig till avgångsexamens undergående läroverkets samtliga 45 lärjungar i översta klassen — 7 latinare med grekiska, 14 latinare utan grekiska och 24 realister — samt två privatister och 4 kompletanter. Alla skolans

abiturienter samt hit hänvisade två privatister och två komplettanter infunno sig till de skriftliga proven, som försiggingo måndagen den 15, tisdagen den 16, torsdagen den 18, fredagen den 19, lördagen den 20 och måndagen den 22 april i föreskriven ordning. Efter avlagda prov förklarades läroverkets lärjungar samt en privatist och de två komplettanterna berättigade till muntlig prövning, som är utsatt till tisdagen den 11, onsdagen den 12 och torsdagen den 13 juni.

Till genomgående av realskolexamen anmälde sig läroverkets samtliga 38 lärjungar i realskolans sjätte klass samt fyra lärjungar från gymnasium och en privatist. Alla de anmälda fullgjorde föreskrivna skriftliga prov, som försiggingo fredagen den 3, lördagen den 4, måndagen den 6 och tisdagen den 7 maj; och förklarades skolans samtliga lärjungar i 6:te klassen utom 4 berättigade till muntlig prövning, ävensom skolans lärjungar från gymnasium och den hit hänvisade privatisten. Den muntliga prövningen för realskolexamen är av Öfverstyrelsen utsatt till onsdagen den 5 juni.

34. Den offentliga *avslutningen av läsåret* har av H. H. Eforus utsatts till fredagen den 7 juni. Dagen förut, torsdagen den 6 juni, få lärjungarne visa prov på vunnen färdighet i vid läroverket förekommande övningar, och börjar *uppvisningen i gymnastik och fäktnin*, kl. 1 e. m. samt *slutövningar i sång och musik* kl. 5,30 e. m. Prov på lärjungarnes färdighet i teckning finnas tillgängliga i ritsalen under *fredagens examen*, som börjar kl. 9 f. m. efter morgonbönen (kl. 8,45 f. m.) och fortgår till kl. 10,55 för de tre första klasserna och till kl. 11,55 för fjärde och femte klasserna samt gymnasium. Den egentliga avslutningen börjar samma dag — fredagen — *kl. 1 e. m. i Örebro kyrka*, då flyttning avkunnas, belöning och understöd utdelas och ungdomen hemförlovas.

35. Lärjungarnas föräldrar, målsmän och anhöriga, ävensom andra för läroverkets verksamhet intresserade personer inbjudas att med sin närvaro höja betydelsen av läsårets examensförrättningar och avslutningshögtid.

36. *Nästa termin börjar lördagen den 24 augusti kl. 1 e. m.*, då *allmänt upprop* anställes. Omedelbart efter uppropet vidtaga militärövningarna för gymnasiets och 6:te klassens lärjungar.

Inträdessökande och de, som önska prövning för flyttning till högre klass eller övergång till annan linje, skola inställa sig vid läroverket *tisdagen den 20 augusti kl. 12 midd.* efter hos rektor minst en vecka tidigare skedd skriftlig eller muntlig anmälan.

Tiden för instundande hösttermins inträdes- och flyttningsprövningar omfattar *tisdagen den 20 augusti—fredagen 24 augusti.*

Anvisning på lämpliga uppgifter för frivilliga självstudier
under sommarferierna.

1. *För dem, som åtnjtit undervisning i realskolans 4:de klass.*

Kristendom:	Kastman, Palestina, land och folk. Söderblom, Kristendomen och religionerna. (Heimdals folkskrifter.)
Modersmålet:	Ingeborg Lundström och Mathilda Widegren, Valda prosastycken I, II. Rodhe—Tomée—Zimmerdahl, Ur vår tids litteratur (Läsebok för folkskolan). Häft. 1.
Tyska:	Hjorth—Lindhagen: Kleine Schülerbibliothek, band I, II eller III (pris pr band 30 à 35 öre).
Engelska:	Elfstrands läsebok, 10 sidor.
Historia:	Estlander, Läsebok till nyare tidens historia, första tidevarvet. Schwerin, De stora upptäckternas tidevarf. K. Ahlenius, Kolumbus (Verdandis småskrifter n:o 43).
Geografi:	Falk, Magellan och den första världsomseglingen (Heimdals folkskrifter). Fries, Nordenskjöld och hans upptäcktsfärder (Öreskrifter för folket). Nyström, Vasco da Gama (Heimdals folkskrifter).
Matematik:	Meyer och Hedström, Exempel till ekvationsläran, första avdelningen, (pris 1,25).
Naturlära:	Kjellman, Nordens växter (Heimdals folkskrifter).

2. *För dem, som åtnjtit undervisning i realskolans 5:te klass.*

Kristendom:	Stave, Bilder från folkets liv i Palestina. Beskow, Det heliga landet.
Modersmålet:	C. J. L. Almqvist, Folkklifsberättelser. (De bästa böckerna, Bonnier, Pris 1 kr.)
eller:	Ur vår tids litteratur, 1, 2, 3,*) (Bonnier, pris från 25 till 50 öre häftet).
eller:	Moderna Svenska författare, I, III,**) (Bonnier, pris 50 till 60 öre häftet).
Tyska:	Voss-Svedelius, läsebok, det i skolan icke lästa. Hauff, Märchen (Hendels Bibliothek). Volkman—Leander, Träumereien an französischen Kaminen (Norstedt och Söner). Hoffman, Die Geschichte vom Tell (Norstedt och Söner).
Engelska:	Burnett, Little Lord Fauntleroy. (Ordlista av E. Östberg).
Historia:	2:dra och 3:dje tidevarven i Nyare tidens historia efter Rolfsens världshistoria N:o 1, eller Estlanders läsebok.
Geografi:	Geografiska skildringar av Fehr, III eller IV delen.

*) Lagerlöf, Heidenstam, Rydberg.

**) Lagerlöf, Heidenstam.

- Naturlära: Hellenius, M., Hvad säger vetenskapen om rusdryckerna?
O. M. Reuter, Drag ur djurens lif.
W. Ostwald, I kemiens förgårdar.
Vilka växter förekomma i en torv-mosse?
Undersökning av något av västgötabergen i botaniskt syfte.
- Matematik: Meyer och Hedström, Exempel till ekvationsläran, andra avdelningen,
(Pris kr. 1,25).

Ferieuppgifter till Ring II.

- Kristendom: Sohm, Kyrkohistoria i sammandrag.
- Latin: L' Homond, Urbis Romæ viri illustres, de 8 första berättelserna (om konungatiden).
Bergstedt, Huvuddragen av grekernas og romarnes mytologi.
Lennart Ribbing, Odyssevs' hemfärd. Urval av Homeros' dikt.
Lennart Ribbing, Urval ur Herodotus' historiska böcker.
Skriftlig uppgift: Översättning av några stycken i Liljeblads läsebok.
- Tyska: Slutet av Zwei Novellen.
- Engelska: Burnett, Little Lord Fauntleroy (Ordlista av E. Östberg).
- Historia: Estlander, Allmän historia Nya tiden, (4,50 kr).
- Geografi: Ahlenius, Landkonturer och Hafsviddar (2,25 kr.). Kartritning.
- Biologi: Av vilka växter består floran vid en havsstrand?
Resa till Gottland eller Öland.
Nordwall, J. F., Sveriges skogar.
Walin. Ingeborg, Födoämneslära.
- Fysik: Bestämning av vistelseortens meridian, solens höjd olika dagar och månens rörelse och fasförändringar under någon del av sommaren. Astronomen av Sohlberg.

7:de klassens nedre avdelning.

- Modersmålet: Gustaf II Adolf, Tal och skrifter i urval utgivna av C. Hallendorff (För Skola och hem N:o 13).
Karl von Linnés Västgötaresa, i utdrag utgiven av N. Beckman (För Skola och Hem N:o 25).
Shakespeare, Julius Cæsar (Hagbergs översättning).
Bjornstjerne Bjornson, Synnove Solbakken.
Runeberg, Kungarna på Salamis.
- Latin: Ovidius, Aiæcis et Ulixis certamen (Törneblad, Ovidii Metamorphoseon delectus, sid. 42).
Rydberg, Kulturhistoriska föreläsningar I.
Mommsen, Romerska fältherrar och statsmän, i urval och översättning av Zetterqvist (För Skola och Hem N:o 26).

- Engelska: Wilde, The Happy Prince.
Conan Doyle's The Greek Interpreter.
- Franska: Mérimée, Colomba.
Erechmann—Chatrian, L'ami Fritz.

7:de klassens övre avdelning, latinlinjen.

- Latin: Cicero, Cato major sive de senectute, eller Lyth, översättning av Ciceros De senectute och De amicitia (»En åldrings tankar om ålderdomen» och »En väns tankar om vänskapen»).
- Sofus Larsen, Det romerska samhället under republiken. Häft. 17—22 i Världskulturen, Ljus förlag.
- Shakspeare, Julius Cæsar och Coriolanus, översättning.
- Skriftliga uppgifter. 1. Karakteristik av någon bland Roms 7 konungar. (Efter Livius). 2. Översättning av några kapitel i första boken av Livius (efter fritt val).
- Historia: Ludvig Stavenov, Konung Gustaf III (2 kr) eller Frihetstiden (kr. 2,25).
N. Höjer, Svensk samhällslära (kr. 3,50).
Ellen Fries, Teckningar ur svenska adelns familjeliv (3 kr.).
Hans Forsell, Gustaf II Adolf (kr. 0,75).
Emil Hildebrand, Gustaf Vasa (kr. 0,50); allt efter fritt val och särskilt repetition av gamla tidens historia.
- Geografi: Europas geografi efter Carlsons lärobok.
- Grekiska: Homeros, Odyssé, XII och XIII.
Bergstedt, Grekisk kulturhistoria.
- Matematik: Rydberg, Algebraiska uppgifter givna i mogenhetsexamen på latinlinjen.
P. la Cour, Historisk matematik.

7:de klassens övre avdelning, reallinjen.

- Engelska: Scherlock Holmes, The Greek Interpreter.
- Franska: Mérimée, Colomba.
- Matematik: Algebraiska studentuppgifter av Rydberg, avdelningen III: Problem, som leda till ekvationer av högre gradtal.
- Geografi: Europa.

Örebro i Maj 1907.

Klas Melander.

REDOGÖRELSE

FÖR

KAROLINSKA HÖGRE ALLM. LÄROVERKET

I

ÖREBRO

LÄSÅRET 1906—1907.

INNEHÅLL:

- I. TILL GUSTAF ADOLF REUTERHOLMS HISTORIA . . AV LEKTOR *O. E. MALMSTRÖM*.
II. REDOGÖRELSE FÖR KAROLINSKA HÖGRE ALLMÄNNA
LÄROVERKET I ÖREBRO AV REKTOR *KLAS MELANDER*.

**Sorø Skoles
Bibliothek.**

ÖREBRO
LINDHNSKA BOKTRYCKERIET 1907.

Till

Gustaf Adolf Reuterholms

Historia

af

D:r Oscar Malmström.

I.

Släkten Reuterholm är icke någon gammal adelssläkt. Den går ej ens tillbaka till storhetstiden utan spirar fram under den följande perioden, som rik på vetenskapens och litteraturens stormän saknade större statsmannasnillen. Men det var en tid, då de små talangerna kunde göra sig gällande och bana sig väg till statens högsta ämbeten, därvid stödjande sig ej ensamt på egen förmåga utan i främsta rummet på det parti, som ägde makten. Sådant var äfven förhållandet med familjen Reuterholms uppkomst. Den äldste kände stamfadern Esbjörn Persson hade varit en fattig torpareson, hvilken lyckades vinna förmögenhet och dog som godsägare och brukspatron i Västmanland. Dennes son Nils antog efter sin moder, hvars flicknamn var Elisabet Reuterhusen, familjenamnet Reuterholm. Enligt en släktsägen skall den bekante prosten Boethius ha varit den, som gifvit honom namnet, uppmanande honom till att alltid behålla detsamma, han skulle då blifva stamfader för en namnkunnig ätt här i Sverige. Profetian slog in, äfven om ej precis på det sätt, som Boethius tänkt sig. Denne Nils Reuterholm steg hastigt i graderna, han adlades, blef längre fram baroniserad och slutade sina dagar som landshöfding. Hans son, Esbjörn Kristian Reuterholm, kom tidigt till hofvet, blef tjänstgörande kammarherre hos arfprinsen Adolf Fredrik och öfvervar i denna egenskap prinsens biläger med Lovisa Ulrika. Kort därefter ingick han själf äktenskap med en skånsk adelsdam, Maria Gyllenstierna. Bröllopet stod i nov. 1744, och det unga paret bosatte sig då på en af Reuterholm i Skåne inköpt egendom Tunbyholm.

Maria Gyllenstierna var, då hon ingick detta äktenskap, 28 år. Hon hade haft en romantisk ungdom. Redan då hon var en 12 års pensionsflicka i Malmö, fann hon i en ung baron Gripenstedt en svärmisk tillbedjare, som i herdakväden — på svenska eller franska — vid lutans toner tolkade sina känslor. Den unga fröken kunde ej annat än känna sig rörd af så mycken ömhet, och under de följande åren finna vi de älskande än vid Ramlösa brunnsort, än i Halland i skogens skydd hålla sina möten. Döden gjorde emellertid hastigt nog slut på denna idyll, och den unga fröken ägnade de följande åren åt minnet af den bortgångne, hvilken likväl, som det höfves en artig kavaljer, ej helt och hållet öfvergaf sin sköna. Hon uppvaktades fortfarande af honom fastän nu endast i andeskepnad, och han skall äfven, ledd af sin kärlek eller måhända svartsjuka, ha meddelat sin Maria de snedsprång, hennes följande tillbedjare gjort sig skyldiga till. För öfrigt var den unge Gripenstedt ej den ende ande, som svärmade för Maria Gyllenstierna; hon hade i likhet med flera medlemmar af släkten äfven andra andeuppenbarelser. Sålunda hade hon

i en fruktkällare på Bjersgård rendez-vous med gamle Måns Gyllenstierna från Kristian II:s tid. — Vi anför dessa fantasier, efter sonens memoarer, emedan de utgöra så att säga en nödvändig bakgrund, mot hvilken Gustaf Adolf Reuterholms bild bättre och begripligare aftecknar sig.

Oaktadt sina romantiska äfventyr, oaktadt sitt lifliga umgänge med andevärlden var Maria Gyllenstierna en praktisk dugande kvinna, hvilken både som maka och mor blef ett föredöme. Hon ägde den fasthet i karaktären, det stål i viljan, som hade varit så utmärkande egenskaper för äldre generationers adelsdamer. Hennes äktenskap med Esbjörn Reuterholm var också lyckligt. Mannens tid delades mellan omsorgen för hus och hem, tjänstgöringen vid hofvet och skötandet af landshöfdingesysslan¹⁾. 1753 sålde han Tunbyholm och köpte i stället Svidja och Pickala sätesgårdar, belägna i Nylands län uti Finland. Han öfverflyttade dit med sin familj samt tog några år därefter afsked från sin befattning vid hofvet med hofmarskalks titel. I detta äktenskap föddes fem barn. De tre äldre afledo likväl i unga år, endast de tvenne yngre, Axel och Gustaf Adolf, öfverlefde föräldrarna. Den äldre af bröderna, Axel, synes ha varit en obetydlig herre, som dock nådde ganska högt på ämbetsmannabanan. Han blef först lagman, slutligen president i Göta och sist i Vasa hofrätt. Hans namn tillhör likväl ej historien, han skymmes helt och hållet undan af sin yngre broder, hvars öden sammanflätats med fäderneslandets.

Gustaf Adolf Reuterholm var född på Svidja den 7 juli 1756, «klockan mellan 2 och 3 om morgonen, just som solen uppgick öfver horisonten»²⁾. Bland de många och olikartade olyckstillbud, som hotade honom, och öfver hvilka han såsom äldre förde noggranna anteckningar, var det första, att modern ville gifva honom namnet Benjamin, men faderns bestämda protester afvärfde denna olycka. Af en större fara hotades emellertid den unge pilten två år senare. En häftig eldsvåda lade nämligen då Svidja herregård i aska. Man har i Reuterholms efterlämnade anteckningar en utförlig framställning af denna händelse, som icke utan skäl kan kallas en prosaisk parafras till Lidners Spastara. Han skildrar i högtrafvande ordalag branden, lågorna, som slingra sig kring väggarna, huru fadern tränger sig fram till den spåde sonens bädd; men väl han nått den, störtar taket och spärar för honom återvägen. Knappt har han genom fönstret räckt den lille gossen åt de utanför stående och svedd af lågorna följt samma väg, då väggen störtar och i sitt fall begrafver — för att nu tala med G. A. Reuterholm — «salig fars toffel». Slutet af scenen har, som man finner, ej samma dramatiska knalleffekt som Lidners Spastara.

Den unge Reuterholm uppväxte i lyckliga familjeförhållanden. Både fadern och modern voro allvarliga, praktiskt dugliga människor, hvilka satte uppfyllandet af sina plikter i främsta rummet. Under sin fars kärleksfulla ledning fick Gustaf Adolf Reuterholm jämte den äldre brodern Axel inhämta sina första bokliga kunskaper. Då Esbjörn Reuterholm 1765 af det segrande mösspartiet kallats till riksråd, lämnade familjen i början af följande år Svidja och flyttade till Stockholm; här fortsattes nu de ungas uppfostran under ledning af skickliga informatorer. G. A. Reuterholms studier fullföljdes sedermera i Upsala, där han af-

¹⁾ Han hade blifvit konstituerad landshöfding i Örebro för sin fader och vistades där omkring fem år, medan hustrun skötte Tunbyholm.

²⁾ Enligt G. A. Reuterholms själfbiografiska anteckningar.

lade examen i «jus publicum suecanum». Under sin vistelse vid universitetet rönste han den i hans ögon stora utmärkelsen att blifva vald till adelsnationens kurator. Hans studietid i Upsala utsträcktes till 1775, då han, enligt sin egen uppgift, utan någon ansökan utnämndes till fänrik i arméen.

Då Gustaf III i aug. 1772 genomförde sin revolution, blef riksrådet Reuterholm, hvilken vid denna tid vistades i Finland, af Sprengtporten fångslad och förd till Sveaborg, där han kvarhölls några veckor, enligt sonens berättelse, i ett uselt fängelse. Esbjörn Reuterholms i jan. följande år, 1773, inträffade död sattes också af Gustaf Adolf Reuterholm i förbindelse härmed, och det hat, som sonen till den gamle chefen för mösspartiet och beundraren af frihetstidens statskick fattade till Gustaf III, mildrades ej af detta revolutionsminne. Under vintern 1776–77 gjorde Reuterholm såsom nyutnämnd fänrik sin första utrikesresa. Han besökte då Petersburg och blef där, om man får tro hans egen uppgift, «uppå ett hans födsel och öfriga egenskaper värdigt sätt mottagen». Gustaf Adolf Reuterholm var då en vacker 20 års yngling med ett allvar i karaktären, som följde honom lifvet igenom. Uppfylld af den tidens modefilosofi, gjorde han denna resa i afsikt att studera världen och vidga sina kunskaper, men hans blick för tidens händelser och ledande personligheter skymdes redan nu af ensidighet i begåfningen och en ovanlig egenkärlek, egenskaper, som med åren ytterligare utvecklade sig.

I april 1777 var Gustaf Adolf Reuterholm tillbaka i Finland. Kort efter sin återkomst nedlade han sin fänriksvärdighet, förmodligen i känslan af att han icke passade för den militära banan. I stället utnämndes han till tjänstgörande kammarjunkare hos konungen och blef samtidigt ledamot af öfre borgrätten. År 1778 blef han vid kronprinsens födelse såsom kammarherre öfverflyttad till drottningens hofstat. Denna plats skulle han utan vidare avancemang få behålla, så länge Gustaf III var Sveriges konung. Genom sin tjänstgöring vid hofvet kom Reuterholm snart i nära förbindelse med en af dess främste medlemmar, hertig Karl. Det var deras gemensamma böjelse för mysticism och frimureri, som närmade dem till hvarandra. De herrar, som jämte Reuterholm stodo hertigen närmast, voro baron Carl Bonde, äfven han en af hofvets unga kavaljerer, samt baron Eric Ruuth. Den senare, som ansågs vara en skicklig penningekarl och förmögen, erhöi i uppdrag att bringa ordning i hertigens intrasslade affärer. Men ju närmare desse slöto sig till hertigen, med desto större misstroende betraktades de af konung Gustaf, som misstänkte dem för oppositionella sträfvanen. Ruuth fästes likväl längre fram vid konungens intressen, då han 1786 blef Liljencrants' efterträdare som finansminister, men han fortför likväl att stå i en nära förbindelse med hertigen och dennes vänner och underhöi med dem en liflig brefväxling. Mot Reuterholm var det särskildt, som Gustaf III:s misstänksamhet vände sig, och det ej utan skäl. Sin förbittring öfver 1772 års statshvälfnings dolde denne ingalunda, och de följande årens händelser, framför allt att han såg sig utestängd från all befordran, bidrogo ej till att göra förhållandet bättre.

Hertig Karls förtroende för Reuterholm blef emellertid för hvarje år, som gick, större. Hertigens svaga karaktär fann hos denne nye vän ett stöd, som blef honom snart oumbärligt, och gemensamma öfningar och försök att tränga in i det mystiskas och fördoldas värld stärkte ytterligare denna förbindelse. I april 1782 hade Reuterholm jämte baron

C. Bonde upptagits såsom frimurare. Han avancerade så hastigt, att han redan några dagar därefter erhöi af hertig Karl «frimureriets högsta kunskaper och grader». Reuterholm hade också redan flera år forskat i det mystiska. Sedan han med modersmjölken så att säga insupit tron på en förbindelse mellan andevärlden och det mänskliga lifvet, ansåg han sig själf vid mognare år för att vara en af dessa lyckliga dödliga, hvilka det var förbehållet att stå i direkt förbindelse med andarna. 1780 uppträdde vid Gustaf III:s hof kongl. sekreteraren och andebesvärjaren Björnram. Reuterholm blef genast den store mannens lärjunge och kom därigenom för en tid i ganska nära beröring med konungen, hvars lifliga fantasi kände sig tilltalad af det hemlighetsfulla och öfvernaturliga. Efter konungens brytning med Björnram 1782 blef förhållandet mellan denne och Reuterholm ännu intimare, och den senare var honom en trogen följeslagare på hans nattliga utflykter till Johannes' kyrkogård, där Björnrams andar tyckas ha trifts bäst. Sedan denne profet i det mystiska visat sina konster: man såg andeskepnader sväfvva öfver grafvarna, eller lyssnade man till hemlighetsfulla knäppningar i kyrkdörrarna, det sätt, hvarpå andarna annonserade sin närvaro, kom en tid, då Reuterholm själf under Björnrams ledning kunde samma verkan åstadkomma. Eleven började blifva mästare. Den glädje och stolthet, som afspegla sig i Reuterholms egna berättelser om dessa löjliga tilldragelser, gifva oss redan en god inblick i hans underliga karaktär. Hans godtrogenhet på detta område är nästan rörande, om den ej vore förenad med en så öfverdrifven och prålände egenkärlek. Detta hans mystiska vetande var förmodligen orsaken till hans hastiga avancemang på frimureriets område. Men de andar, Reuterholm i förening med Björnram frambesvurit, blefvo honom snart öfvermäktiga, och hvad värre var, inom deras trollkrets drogos snart äfven hertig Karl och Reuterholms öfriga frimurarebröder: Bonde, Johan Gabriel Oxenstierna, Ruuth m. fl. I samma grad steg emellertid Reuterholm i hertigens ynnest; han blef dennes allt i allom. Hertigen lät i sin våning på kungl. slottet i Stockholm inrätta ett särskildt rum till ett litet tempel, där «tempelriddarne» kunde ha sina hemliga sammankomster. Reuterholm blef här en slags öfverstepräst, utan hvars råd och medgifvande hertig Karl knappast vågade företaga sig något, och i Reuterholms frånvaro blef brodern Bonde tempelvaktaren. Denna trio, hertigen, Reuterholm och Bonde, kände sig såsom ett, förenade som de voro genom vänskapsband, hvilka enligt deras tro skulle vara lifvet öfver. De båda herrarne kommo äfven på grund af denna sin nära förbindelse med den svage hertigen att få en politisk betydelse redan under Gustaf III:s tid. Konungen betraktade nämligen med synnerligen misstro dessa hemlighetsfulla möten, vid hvilka man under mystisk ritual sökte utforska framtidens händelser. De spådomar, som då lämnades, gingo i allmänhet ut på att tillerkänna hertigen en stor roll i Sveriges historia, — ja vid en af dessa sammankomster blef till och med hertig Karl krönt till Sveriges och Norges konung. Dylika galenskaper kunde naturligtvis ej hållas helt och hållet hemliga; underliga historier kommo ut bland allmänheten om dessa möten och förskaffade deltagarna en mindre behaglig uppmärksamhet. Till och med en Gustaf Adolf Reuterholm fann, att man gått för långt, och nödgades med mera misstro betrakta det taskspel, som utöfvades af sådana bedragare som Plommonfelt och Ulfklou, hvilkas fräckhet funno ett godt objekt i hertig Karls godtrogenhet. Därtill kom ock från Reuterholms sida farhågan att blifva af dem öfverträffad. Särskildt Ulfklou, en offiicer vid flottan, hotade i

detta afseende att undergräfvat Reuterholms maktställning, men han lyckades slutligen störta honom. I någon mån hade hertigen blifvit botad genom dessa äfventyr¹⁾, och under de följande åren gick den karaktärssvage fursten i oinskränkt ledband af Reuterholms mystiska visdom. — Vi hafva nästan mot vår vilja nödgats beröra denna sida i Reuterholms och tidens historia, men det har varit nödvändigt för att erhålla en riktig uppfattning af de i denna tid handlande personerna, framför allt af Gustaf Adolf Reuterholm. Han bedrog sina vänner med sina hemlighetsfulla kunskaper, men han var ock själf bedragen, hvilket ju länder honom i viss grad till ursäkt.

Denna verksamhet i mystikens värld uppfyllde vid sidan af tjänstgöringen vid hofvet Gustaf Adolf Reuterholms lif under 1780-talets förra hälft. Då och då företog han en resa öfver till fädernegården Svidja, där modern framlefde sina senare år²⁾. Dessa besök betraktades af Reuterholm såsom rekreationsresor; han kunde då i naturens sköte mera ostörtdt hängifva sig åt sina mystiska grubblerier och lämna sina känslor ett friare lopp. Härifrån uppvaktade han äfven sina vänner med sina första vittra försök, ehuru en låtsad blygsamhet förbjöd honom att uppträda inför en större allmänhet. Första gången Reuterholm framträder inför sin närmaste vänkrets som skald är vintern 1780—1781, som han tillbragte i Finland. Han sände då sin vän H. H. von Essen ett skaldeopus men med uppmaning att ej visa det för någon. Essen skrifver i sitt svar: «jag decouvrerar nu hos Dig en ny talent som jag aldrig vetat Du haft, — dina verser hafva roat mig otroligt, och är jag rädder, oakadt Du förbudit mig visa dem åt någon, att jag ändå måste visa dem åt Oxenstierna och Stierneld, begge dina vänner och som ej kunna göra någon elak usage däraf men som de lära fägna och glädja otroligt, ty de äro visst i deras smak³⁾». Kanske det var som en tacksamhetsgård för detta välvilliga mottagande af hans litterära alster, som Reuterholm uppkallade en i Finland vid denna tid född son efter sin vän Hans Henrik v. Essen. Men denne senare, som visat sig glad öfver Reuterholms poetiska verk, lade ej i dagen samma öfverseende med hans senare produkt. Han tackade visserligen vännen Reuterholm, därför att han uppkallat «en af sina små» efter honom, men han tillägger maliciöst: «om Du endast tar till Finland för att göra en pojke, som kallas opp efter mig, så kan det vara alldeles onödigt, och kan detsamma göras här, om det skulle vara en absolut nödvändighet⁴⁾». Läger man därtill, att samme Essen framförde till Reuterholm ömma hälsningar från en viss liten grefvinna vid hofvet, så synes det vara föga fog för att — såsom blifvit gjordt — beskylla Reuterholm att hafva visat sig likgiltig för «das ewig weibliche».

Sommaren 1783 och följande vinter befann sig Reuterholm i Finland. Anledningen till denna långvariga vistelse därstädes var moderns död. Hennes bortgång hade inträffat redan i januari 1783, men sonen kunde först i slutet af juni begifva sig öfver till Svidja. Anstalter med begrafningen, arfskiftet samt andra penningtransaktioner kvarhöllo honom här

¹⁾ Hertig Karl skrifver om denne Ulflou till Ruuth, dat. troligen 1783 eller 1784: «det måste vara en förbannad narr eller ock en stor skälm».

²⁾ Hon afled på Svidja jan. 1783; den officiella begrafningen ägde rum först på hösten s. å., sedan G. A. Reuterholm kommit öfver till Finland.

³⁾ H. H. v. Essen till G. A. Reuterholm, d. 8 febr. 1781. Reuterh. Saml. R. arkiv.

⁴⁾ H. H. v. Essen till G. A. Reuterholm, april 1781. Reuterh. Saml. R. arkiv.

längre än han beräknat. Hans afsikt hade varit att på hösten s. å. företaga en utländsk resa, men denna måste uppskjutas. Friherrinnan Reuterholms högtidliga begrafning kunde först äga rum i aug., och åtgärder för egendomarnas förvaltning m. m. sysselsatte Gustaf Adolf Reuterholm under vintern. God tid blef det emellertid öfrigt för hans verksamhet i det mystiska. Han hade äfven den lyckan att här finna «en ny Salomon»; det var en finsk bonde, hvars underbara visdom han sökte tillgodogöra sig. De kunskaper denne ägde hade gått i arf från far till son allt ifrån Sem, Cham och Jafet, skriver Reuterholm till hertigen¹). I hemlighetsfulla ordalag omtalar han för sina vänner sina nya rön men lofvar äfven välvilligt att vid tillfälle ställa dem till deras förfogande. Endast en och annan visar sig mera reserverad beträffande dessa nya upptäckter, såsom A. F. Munck. Varnande upprepar denne: «kom ihåg hvad jag ofta sagt! Se Dig väl före, Du har vif imagination»²).

I visst sammanhang med dessa mystiska svärmerier hos Reuterholm stod hans djupa känsla af sorg öfver moderns bortgång. «Naturens band äro nu af dödens hand upplöste och vänskapens de enda, hvilka numera hålla mig vid lifvet», klagar han inför den vän, till hvilken han vid denna tid slöt sig närmast, nämligen friherre Eric Ruuth. Han hade också skäl att hålla fast vid denna vänskap, ty Ruuths förmögenhet utgjorde för Reuterholm ett godt stöd i hans ekonomiska svårigheter. Hans projekterade utrikesresa var sålunda uteslutande byggd på den ekonomiska hjälp, som Ruuth lofvat honom. Reuterholm hade därför god anledning för sina ord till vännen: «din bild, din vänskap och ditt förtroende äro djupt intryckta i min själ och hjärta, och visserligen vore jag af trä eller sten, om jag någonsin kunde glömma min förbindelse emot dig»³). Måhända det var såsom en ersättning för dessa väntjänster, som han skänkte Ruuth ett och annat poem. Dessa Reuterholms af honom själf kallade «bagerske försök» samt hans förhållande till några af dens tidens vittra män kräfva sitt särskilda omnämnande.

II.

Vitterheten stod ju under frihetstiden och det gustavianska tidehvarvet i högt anseende; den ansågs vara «geniets sanna tolk, den mänskliga begåfningens fagraste blomma». Ej underligt då, att hvarje bildad person eller hvar och en, som ville gälla härför, sträfvade att blifva känd på det litterära området. De flesta af den tidens framstående statsmän hafva äfven inskrifvit sina namn på vår litteraturhistorias blad. Vi behöfva endast nämna Carl Gyllenborg, Tessin, Höpken, Creutz m. fl. Äfven G. A. Reuterholm önskade vinna denna ära, det var hos honom en sträfvan, som till och med gick före hans politiska äregerighet. Vi skola i det följande se, huru långt han nådde på detta område, och huru samtiden skattade hans litterära verksamhet.

1) G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. Svidja d. 29 juni 1783, R. arkiv.

2) A. F. Munck till G. A. Reuterholm, dat. Stockholm d. 10 okt. 1783. Reuterh. Saml. R. arkiv.

3) G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Svidja d. 28 okt. 1783. Ruuthska Saml. R. arkiv.

Få af den tidens bekanta personligheter ha efterlämnat en rikare brevväxling än G. A. Reuterholm. Den prydliga pikturen i dessa bref väcker genast vår uppmärksamhet, den vittnar om att Reuterholm ej endast för sitt nöjes skull satte sig ned vid skrifbordet. Och granska vi närmare innehållet, förstärkes detta intryck af det vårdade uttryckssättet, af de sirliga fraser, brefskrifvaren använder. Det är ej något hvardagsspråk, utan det är akademisk välthet, som han söker gifva. Man kan nästan se Reuterholm framför sig, pryddlig och allvarlig med en värdighet, som aldrig öfvergifver honom¹). Men vi gå vidare i hans litterära kvarlåtenskap. Vi vända blad efter blad i dessa något gulnade pappersbuntar, och vi känna oss snart besvikna i våra förväntningar. De sirliga och svarfvade fraserna få ett anslag af bombastisk öfverdrift, som än väcker leda, än framkallar ofrivilligt ett satiriskt leende på läsarens läppar, och i samma mån vi nå framåt i den reuterholmska korrespondensen, blir detta senare intryck det förhärskande. Öfversvinneliga känsloutgjutelser i den rousseauska stilen — Reuterholm var en ifrig anhängare af denna modofilosofi — kryddade af en egenkärlek, som har svårt för att i naturens rike se annat än sin egen bild, sina egna känslor, väcka verklig afsmak. Dock beundrades dessa välthetsprof af många bland den tidens framstående män på det litterära området. Vi tänka härvid ej på de alster af Reuterholms penna, hvilka sågo dagen under den tid, han var Sveriges ledande statsman. Det erkännande, de erhöllo, få vi naturligtvis ej tillmäta någon betydelse.

Hvad är då innehållet af dessa bref? -- Detta kan delas i tre afdelningar. Det är uttrycket för olika känslöstämningar, framför allt för en svärmande och i Reuterholms egen tanke uppoffrande vänskap; det är hemlighetsfulla skildringar och dunkla antydningar om hans verksamhet i den mystiska världen och sist men icke minst — böner om vännernas bistånd i hans ekonomiska svårigheter, dessa dock framställda i en form, som hos läsaren väcker tanken därpå, att Reuterholm ansåg sig härigenom snarare göra sina vänner en tjänst. Men vi lämna dessa massor af Reuterholms välthetsalster på prosa för att kasta en blick på hans poetiska försök. I detta senare hänseende var Reuterholm verkligen blygsam eller ville åtminstone gälla därför. Han ansåg sig i hvarje fall ej som någon stor skald, och då ett sådant alster af hans penna någon gång såg dagens ljus i Stockholmsposten, så var offentliggörandet ombestyrdt af en beundrande vän, som ej ville beröfva samtid och eftervärld det nöje, ett dylikt «artigt» poem måste medföra -- och författaren var anonym. Men för sina goda vänner kunde Reuterholm ej hålla auktorskapet hemligt, och han hade då den oskrymtade glädjen att mottaga uttrycken af dessa vänners lifliga beundran.

Vi förbigå här hans mindre poetiska alster för att hålla oss till dem, som tillkommo i de stora ögonblicken uti Reuterholm lif, då hans rika känslor försatte honom i ett slags dityrambisk skaldeyra. Ett sådant är «En sons klagan vid sin moders graf». Men innan vi relatera poemet, vilja vi med den ledning, som Reuterholms nyvunna vän, J. A. Ehrenström, lämnar i ett af sina bref, skildra den omgifning, den stämning, i hvilken skalden befann sig.

Vi lämna ordet åt Ehrenström:

«Det blir mig alltid en kär hågkomst, huru jag sett en värdig son, sittande på sina föräldrars graf för att gjuta tårar. Jag kan aldrig glömma någon enda af de circonstancer,

¹) «Jag minns, att jag i min ungdom», säger L. v. Engeström, «såg honom (= Reuterholm) promenera i Kungsträdgården med en allvarsam och högst förnäm uppsyn». Engeström: Minnen, del I, sid. 210.

som förenade sig för att göra denna scen remarquable. Den starka blåst, som härjade allt omkring men ej förmådde störa det djupa lugn, som rådde inom grafven; det höga gräset, som gick i vågor ofvanpå griften, de unga träden, som sviktade ständigt vid hvarenda väderpust; de mörka och tunga skyar, som med en hastig fart drefvos öfver våra hufvuden; roffåglarna, som slogos om en dödsskalle och vältrade den i sanden; bäcken, som ökad af regnvattnet, forsade inom sina branta bräddar icke långt ifrån våra öron: allt detta gjorde ett besynnerligt intryck hos mig och födde de allvarsammaste reflexioner«. — Samma tankar uttrycker författaren af ofvannämnda rader i bunden form i sitt «epitre åt Adil», d. v. s. Reuterholm.

«Till detta rum, där fasans drott
bland grifter, lik och nakna skallar
har byggt sitt fruktansvärda slott
och dit hans stränga vilja kallar
Den, som i guld och purpur stått,
och den, som krökt vid plogen gått:
Till detta rum, som dina tårar sköljt,
hit går du, Adil! alla dagar,
Då solen sig i västern döljt,
sen mörkrets duk ren jorden höljt,
Går du bland skuggor här och klagar;
Din stämnda luta sorgligt låter:
än sitter du uppå en sten,
än trampar du på dödas ben,
Du ömsom sjunger, suckar, gråter«.

Reuterholms egen dikt, till hvilken på sätt och vis Ehrenströms ofvanstående utgjutelser i vers och på prosa kunna sägas utgöra en prolog, är af följande innehåll:

«Kom ömma Mänsklighet! kom hjälp mig tårar gjuta,
Hjelp mig at blommor strö på denna kära mull,
Skölj stenen med din gråt = = gå sen at grafven sluta
Och wis wid din förlust, at du är känslfull.
Här bäddas Den i jorden neder,
Hvars lif til Din och Dygdens heder,
Åt sensta Efterwerld sit efterdöme ger;
Här sig en Stjerna ner ifrån din himmel hastar,
Dess ljus, Cometens likt, än klara strålar kastar
Ur sjelwa grafwens djup, då hon ej synes mer.

Hon lemnat tidens rymd, at ewighetens mäta,
Från jordens låga krets Sin flygt mot högden tar:

At i et bättre lif dess qwal och sorg förgäta.
 Hon ur wår åsyn swann = = och målet redan har.
 Dit werldens stormar aldrig hinna,
 Der ses Hon i en klarhet brinna,
 Som Dygdens ädla eld, allena tända rår.
 Och der på dagens ljus ej nattens mörker följer,
 Der Solens glada sken, ej mer nå'n skymning höljer,
 Hon der i ewig glants, nu ewigt lysa får.

Men ach! wid denna graf, som all min glädje gömmer.
 Der äntlig ock mitt stoft en gång lär hwila nå;
 Der sorg mig ej mer tär, ej ögat tårar tömmer,
 Och der mot lifwets qwal jag skal en fristad få.
 Här jag den ömma klagan gjuter,
 Som sig ej förn i döden sluter:
 Wid denna kära Wård = = sig tömmer ögats flod.
 Här skal et älskadt namn, på wädrets wingar föras,
 Och tårar rinna jemt på denna Griftestod.

Och när i tidens famn en dag mit wäsen faller,
 Sen för et annat Folk, wår jord et byte är;
 Om någon Ömhets Wän, på Runan mörk och kaller,
 Wil känslan tårar ge och grafwen offer bär;
 Skal det mit stoft en vällust blifva.
 Uppå dess sten må enfald skrifva:
 Här under dessa trån, en främling njuter skygd;
 Som van at lyckans kast och sorgens börda bära —
 I oskuld lefwat har — i ömhet satt sin ära,
 Och höll Naturens röst, för hiertats rätta dygd«.

Skalden Johan Gabriel Oxenstierna, var en af dem, med hvilka Reuterholm knutit det heliga vänskapsbandet. Ty så länge han var en person utan politiskt inflytande och med dåliga affärer, såg han i vänskapen människans ädlaste och skönaste känsla, en uppfattning, från hvilken han hastigt nog frigjorde sig, sedan han själf nått maktens tinnar och ej längre var i behof af sina vänners stöd.

Förhållandet mellan Johan Gabriel Oxenstierna och Reuterholm synes likväl till en början ej ha varit synnerligen godt. Den förre yttrar själf om denna vänskap: «Du vet, att jag genom våra ungdoms fördömar och den esprit, hvarmed man oförsiktigt uppfyllde

och förbittrade vår ålders enfaldighet, ansåg (den) omöjlig. Eh bien, vi hafva ändå blifvit mera lierade än många andra, och jag har ofta undrat därpå, då vi bägge måste bekänna, att vi äro olika uti många saker«¹⁾).

Förhållandet var likväl under 1780-talet det bästa. De båda vännerna utbytte förtroliga meddelanden rörande sina arbeten och rön i det mystiska, sina poetiska alster och sina rika känslor. «Det är roligt», säger Oxenstierna vid ett tillfälle, «att göra litet reflexioner, och jag äger denna lycka. Det är på landet, i dess fria stillhet, som känslan uppvaknar och vinner en aktivitet, den hon aldrig äger i bullret af världen«²⁾).

Johan Gabriel var öfverlägsen såsom skald, Reuterholm som mystiker och framför allt som känslomänniska. Utan tvifvel ha de båda utöfvat ett ganska stort inflytande på hvarandra. «Jag har känt», skrifver Oxenstierna³⁾, «min versåder uppvakna med en häftighet, som hon knappt ägde vid 20 år, och tror, att det är vänskapen, som satt henne i denna gäsning, ty sedan jag dedicerade dig min bok, är det just, som det vore rasande«. Längre fram — Johan G. Oxenstierna var sedan 1786 t. f. kanslipresident, en värdighet, som bestod mera i titeln än i en däremot svarande verksamhet — meddelar han vännen, att han vändt politiken ryggen och hängifver sig åt sin böjelse. Och så anförror han Reuterholm, att af allt hvad han skrifvit ingenting tagit «en så lycklig tournure» som hans dåvarande arbete; det skulle öfverleva honom³⁾. Ett och annat moln uppsteg likväl på deras vänskaps himmel, men — vi låta nu Jan Gabriel tala — «jag hälsar dess åter uppgångne sol, som lik evigheten ej skall mera förmörkas»,

«som skall vid målets gräns af våra lefnadspågor
oss lysa till det rum, där bördan lägges af
och i en högre värld med samma Guda lågor
att möta oss på nytt gå opp utur vår graf«⁴⁾).

Hos Reuterholm var förmågan att i bunden form tolka hjärtats känslor ej lika stor. Hans lyra gaf uppå hans suckar ringa svar. Det blef därför Oxenstierna, som fick för dem bägge sjunga vänskapens lof. Han lämnar till Reuterholms bedömande sitt verk, då han tolkat detta förhållande i följande verser:

«Du vänskap! som i denna hamn
med trogen vård och öppnad famn
mitt skeppsbrott undan böljan värjat;
I denna bild, som tecknar mig
lät tacksamheten offra dig
hvad ädelmodet fordom bärgat«⁵⁾).

Ibland blir det emellertid svårt för Oxenstierna att tjänstgöra som tolk för Reuterholms rika känslor, och han klagar vemodigt: »du gifver en sådan beskrifning på dig, att jag ej

¹⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Skenäs, d. 30 juli 1785. Reuterh. Saml. R. arkiv.

²⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Drottningholm, d. 6 aug. 1787. Reuterh. Saml. R. arkiv.

³⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Drottningholm d. 4. sept. 1787. Reuterh. Saml. R. arkiv.

⁴⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Stockholm d. 18 maj 1789. Reuterh. Saml. R. arkiv.

⁵⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Drottningholm d. 3 sept. 1790. Reuterh. Saml. R. arkiv.

vet, huru åtta rader skola innesluta allt detta«. Förvisso var det ej heller lätt att göra Reuterholm till lags i detta hänseende, ty det kräfdes stora och starka ord för att mätta hans egenkärlek.

Till den gustavianska tidens störste skald J. H. Kellgren stod Reuterholm ej i något vänskapsförhållande. Därtill var deras naturell allför olika. Kellgren nedlät sig aldrig, i olikhet med Oxenstierna, till att ägna sin tid åt dessa mystiska arbeten, hvilka antogo mer eller mindre galna former, såsom då Oxenstierna «vid midnattstid då daggen faller» går att plocka fyrväpplingar eller lyss efter andeknäppningar i vägg och dörrlås. De hvassaste af Kellgrens satirer äro just riktade mot dessa tidens dårskaper, och Reuterholm skulle, helt naturligt, ifrån sin ståndpunkt känna sig obehagligt berörd däraf. Det framskymtar vid ett tillfälle i Oxenstiernas bref till Reuterholm, att denne senare ej kände någon sympati för den store skalden. Oxenstierna hade nämligen en dag inbjudit Gyllenborg och Kellgren till middag, då Reuterholm, som ej vet däraf, anmäler sig som gäst. Jan Gabriel skyndar nu att meddela honom förhållandet. «Kan», säger han, «Kellgren roa dig, så är du äfven välkommen -- men om du leds vid honom» — —. Vi kunna på grund af det försiktiga uttryckssättet, som Oxenstierna använder, nästan med säkerhet antaga, att Reuterholm «ledes vid» honom.

Vi vilja ej lämna detta ämne, Oxenstiernas ställning till Reuterholm, utan att ha påpekat det egendomliga förhållandet, att den fröken Wachslager, med hvilken skalden i slutet af 1791 ingick giftermål, förut gifvit hans gode vän Reuterholm korgen. Liksom ursäktande skrifer därför Oxenstierna till den försmådde friaren, då han underrättar honom om bröllopet: «jag hoppas, du aldrig glömmes, att det är gjordt med ditt tillstånd»¹⁾.

Frånsedt öfverdrifterna i dessa poetiska utgjutelser, hvilka få tillskrifvas skaldens fantasi, kvarstår dock alltid tillräckligt för att framhålla den varma vänskap, som förenade skalden Oxenstierna med den blifvande storvisiren under förmyndarstyrelsen. Hos honom ha otvifvelaktigt vid denna tid funnits vissa egenskaper, hvilka gjort honom omtyckt af hans vänner. Så skilda naturer som hertig Karl, Eric Ruuth, A. F. Munck och Johan G. Oxenstierna öfverensstämma alla i lofprisande af Reuterholm såsom den sanne vännen. Något verkligt tilldragande måste då hans personlighet haft. Det kan ej rätt gärna ha varit endast gemensamma intressen på frimureriets område, som sammanfört dem. Får man döma af de bref, hvilka blifvit växlade mellan G. A. Reuterholm och dessa hans närmaste förtrogne, framträder såsom det förnämsta karaktärsdraget hos denne en svärmisk känslofullhet²⁾, en trängtan från det banala hoflifvet med dess politiska intrigspel till det lugna, fridfulla landtlifvet, ty det var — för att tala med J. G. Oxenstierna — «i dess fria stillhet, som känslan uppvaknar och vinner en activitet, den hon aldrig äger i bullret af staden».

Detta senare karaktärsdrag får till en viss del sin förklaring af Reuterholms misslyckade planer att ernå politiskt inflytande, men å andra sidan ligger det nog en sanning i hans upprepade försäkringar, att han ingenstädes känner sig så lycklig som på landsbygden.

¹⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Stockholm d. 28 okt. 1791. Reuterh. Saml. R. arkiv.

²⁾ Se härom J. A. Ehrenströms Historiska anteckningar, I del, sid 15 och ff.

III.

Mystikens och känslans värld var det område, inom hvilket Reuterholm bäst trufdes; här fann han en rik ersättning för sina motgångar i andra afseenden. De ekonomiska frågorna vållade honom mest bekymmer. En kammarherres lif vid Gustaf III:s hof var för- enadt med ganska dryga utgifter, och då inkomsterna voro obetydliga, återstod det för hofvets unga kavaljerer endast den utvägen att genom lån förskaffa sig tillgångar i hopp, att en snar befordran eller ett rikt gifte skulle kunna hjälpa upp affärerna. G. A. Reuter- holm hade varit och var fortfarande hänvisad till att på detta sätt skaffa sig medel. Ej ens arvet efter modern kunde i nämnvärd grad hjälpa upp ställningen. Egendomarna hade under de senare åren på grund af missväxt lämnat föga afkastning, och familjens tillgångar minskades ytterligare genom de sjöolyckor, som drabbat dess fartyg. Redan före änkefri- herrinnan Reuterholms död hade de båda bröderna råkat i delo med hvarandra på grund af intrasslade affärer, och det synes till och med, som om Gustaf Adolf öfverfallit sin bro- der med handgripligheter. Den äldre brodern Axel hade enligt sin egen uppgift upplånat betydande penningsummor för Gustaf Adolf Reuterholms räkning. Dessutom hade denne åtagit sig att utlösa sin äldre broder ur egendomarna med en summa af 4,000 rdr sp. De båda oeniga bröderna vädjade till sin farbroder titulär lagmannen Gustaf Reuterholm, som i bevakande ordalag sökte upprätthålla friden inom familjen. «Det har åtföljt», skrifer han till Gustaf Adolf, «det reuterholmska blodet att vara storsint, snarsint och häftigt, men det har rätt snart åter afsvanat, och ömheten fått öfverhand»¹⁾. Skulden till oenigheten lägger farbrodern utslutande på den yngre, Gustaf Adolf, och uppmanar honom därför att taga första steget till försoning. Händelsen kan ju vara obetydlig nog, men den utgör en stark kontrast till de ömma ordalag, i hvilka Gustaf Adolf Reuterholm alltid omtalar denne sin trätobroder. Det förklarar emellertid den outröttliga ifver, hvarmed G. A. Reuterholm söker skaffa sin broder ackordsumman för en lagmansbeställning. Ruuth, hans finansielle rådgifvare, hade lofvat att lämna honom ett lån på 4,000 rdr sp. samt gifvit ho- nom sin borgen för ett lån på 1,400 rdr, men dessa penningar måste Reuterholm söka få hos någon köpman i Stockholm. Han längtar därför att komma från Drottningholm till hufvudstaden, där han skulle få löpa omkring till bankirerna. Det var således ej ömhet för brodern, utan det var återbetalandet af ett lån, som vållade Gustaf Adolf Reuterholm dessa bekymmer. Den summa, för hvilken Ruuth då gaf Reuterholm sin kaution, utgjorde 4,000 rdr, men han hade därvid gjort det uttryckliga förbehållet, att den utställda växeln ej finge lämnas till hans svärfader, Wahrendorff, som var vid denna tid en af Stockholms för- nämste köpmän och bankirer. För Reuterholm blef det en både förödmjukande och länge nog lönlös promenad till hufvudstadens affärsmän, innan han lyckades få penningar på sin växel. Hans bref till Ruuth öfverflöda under tiden af vänskaps- och tacksamhetsbetygelser: «min älskade Ruuth, min egen bästa vän; denna din godhet skall icke vara mera bortkastad än all den öfriga utan i ett tacksamt bröst till mitt yttersta förvaras»²⁾; «huru penetrerad

¹⁾ G. G. Reuterholm till G. A. Reuterholm, dat. Strömsholm d. 22 jan. 1783. Reuterh. Saml. R. arkiv.

²⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Stockholm d. 29 okt. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

och tacksam jag i grafven skall vara för denna din godhet, skall jag låta hela min lefnad vittna¹⁾. — Framtiden skulle utvisa, huru hastigt Reuterholm glömde denna och andra väntjänster.

Vistelsen på de kungliga lustslotten Drottningholm och Gripsholm var för Reuterholm, om man får tro hans egna ord, en plågsam tid. Lifvet vid tredje Gustafs hof med dess nära nog dagliga teaterföreställningar, baletter, divertissementer m. m. var ej i Reuterholms smak. Därtill kom äfven, att konungen ställde ganska stora fordringar på hofvets unga kavaljerer vid dylika tillfällen. De måste uppträda än i ett skådespel eller en balett, än vid en karusell, och detta deras uppträdande föregicks i regeln af långvariga öfningar. De, som kunde, drogo sig undan, men att detta ej var det lättaste, framgick tydligt nog däraf, att konungens egna bröder måste taga del i baletten. Hertig Fredrik var väl i detta afseende ej så svår att få med i dansen. Hertig Karl däremot hölls tillbaka af sina närmaste vänner, men då hertigen väl var inom Gripsholms murar, sveko honom hans goda föresatser. »Utom en helt speciell änglavård», skrifver Reuterholm, »ser jag icke, huru han väl skall slippa oslickad därifrån. Emellertid lofvade han att vara karl i det längsta²⁾. Det dröjde dock ej synnerligen länge, förrän hertigen sina vänners förmaningar till irots var fullt inne i det kära societetsspektaklet. Till den af konungen författade operan Frigga komponerade till och med hertig Karl baletterna. Hånande omtalar därför Reuterholm ett hertigens besök i hufvudstaden med de orden: «han har likväl ej längre permission från dansskolan än till morgondagen, då han återvänder till Gripsholm³⁾. Men för dessa profana nöjen tog man skadan igen om nätterna, då profeter sådana som Ulfklou och Björnram täflade i hemliga konster och mystisk visdom. Den förstnämnde åtnjöt, som redan är antydt, ej Reuterholms förtroende. Hans arbeten och spådomar betraktades af Reuterholm med misstänksamhet: «jag», skrifver han, «som efter att i fåfången hafva slitit ut många par skor, begynt blifva något mera seg i de mystiska saker, tröstade både mig själf och de andra⁴⁾. Äfven gent emot Björnram börjar han anslå en mera öfverlägsen ton, ehuru denne fortfarande är mästaren, af hvilken han då och då «knipit en eller annan liten secret». Likväl synes Björnram ha blifvit något mera förbehållsam gent emot Reuterholm, om man får döma efter ett uttalande af hertigen, att «Reuterholm pröfvar Björnram, liksom en fullhund en tom butelj, ty fåfångt får han något af den lille mannen⁵⁾. På så sätt förfliöt lifvet vid Gustaf III:s hof. De allvarigare och betänksamma funno i detta hoflif ett Sodom och sökte, som vi sett, en fastare grund i det mystiska. De svagare och mera lättledda rycktes med i denna nöjenas malström, äfven om de insågo det tomma och innehållslösa i ett sådant lefnadssätt. Men det var konungen själf, som dref på, och mången hoppades kanske att genom ett lyckligt uppträdande i en balett eller karusell vinna framgång för lifvet. Bakom den gläsande ytan dolde sig mycket missnöje, äfven om man ej vågade öppet visa det.

¹⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Stockholm d. 10 dec. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

²⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Stockholm d. 13 okt. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

³⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Stockholm d. 10 dec. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

⁴⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Drottningholm d. 7 sept. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

⁵⁾ Hertig Karl till E. Ruuth, dat. d. 15 okt. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

Vintern 1784—1785 var för öfrigt en för Reuterholm föga behaglig tid på grund af hans ekonomiska svårigheter. Det hade ju visserligen lyckats honom efter mycket besvär erhålla penningar på den af Ruuth utställda borgensförbindelsen, men tiden för återbetalandet var kort, och då hoppades Reuterholm, att Ruuth enligt ett halft löfte skulle kunna lämna honom medel till lånets gäldande, liksom han också i förlitande på vännens utsago åtagit sig att utlösa brodern med de 4,000 rdr sp., som denne skulle använda till ett lagmansackord. G. A. Reuterholm hade under sådana förhållanden tillträdtt egendomarna, och brodern hade gjort aftal om ackordet, då den oförutsedda händelsen inträffar, att Ruuth återkallar sitt gifna löfte. Anledningen därtill var, att Ruuth själf på grund af stora utbetalningar åt olika personer blifvit urståndsatt att lämna Reuterholm någon penningeförsträckning. Denne råkade emellertid därigenom i mycket obehaglig ställning, enär ej endast hans egen utan äfven broderns framtid riskerades. Hans förtviflan tager sig uttryck i det bref, han tillskrifver Ruuth i denna sak. Han prisar honom för hans välgärningar och tillägger: «det är dessa sällsynte tänkesätt i våra egennyttiga tider, som stadgat min vänskap för dig, som gjort dig i detta hjärtat så älskad, ja nästan dyrkad. Jag hade kanske denna momenten varit fullkomlig misantrop, om jag icke funnit en sådan karaktär som din i världen, och denna glädje och tillfredsställelse besvär jag dig att alltid unna mig»¹⁾.

Ofvanpå skildringen af hans ekonomiska svårigheter och dessa patetiska utgjutelser kommer helt säkert alldeles oväntadt för läsaren af brefvet Reuterholms frieri till Ruuths äldsta dotter Christina Charlotta, vid denna tid ej fylld 15 år. Reuterholm må försäkra hur mycket han vill: «att mitt hjärta så klebbat vid dig, så uppfyllts af brinnande erkänsla för din vänskap, att jag tyckt mig skola blifva lycklig, ju närmare jag kunnat binda mitt öde vid ditt» etc.; för Ruuth liksom för hvarje annan, som läser hans utgjutelser, måste hans finansspekulation vara klar. Själf insåg han, att tidpunkten för ett frieri var föga lämplig, men hans «uppriktighet, hans hat af all förställning» höjde honom, enligt hans egen tro, öfver all dylik misstanke. «Jag skulle», skrifver han, «göra både ditt och mitt tänkesätt en förnedrande oförrätt, om jag ens försvarte mig för den misstanken att vid mitt tillbud loignera dina penningar och förmögenhet, och jag törs säga, att både min egenkärlek och mitt hjärta äro för stora för så skamliga afsikter». Reuterholms förmögenhet blir emellertid nu i en hast «utan att vara af de allra brillantaste ganska tillräcklig» för honom och familj med en liten kontant hjälp till broderns utlösande och egendomarnas befriande från en emot deras värde obetydlig skuld. Han afvaktade med otålighet Ruuths svar för att, om det blefve tillmötesgående, «smörja sina stöflar» och begifva sig till Skåne, «att lära henne känna detta original». Reuterholm hade verkligen all anledning att bedja Ruuth genast bränna upp brefvet, det gör hvarken hans karaktär eller begåfning någon heder. För Ruuth kom anbudet som en öfverraskning. Han svarade helt kort: «jag är mera sensible än jag kan säga dig åt din proposition», men han undskyllde sig med, att han hade huset fullt med folk och skulle snarast möjligt företaga en resa. Det blef likväl aftaladt, att Reuterholm skulle infinna sig på Marsvinsholm, där Ruuth med sin familj ärnade tillbringa våren och sommaren 1785, och försöka sin lycka hos den unga damen, i hvars händer afgörandet

¹⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, den 28 dec. 1784. Ruuthska Saml. R. arkiv.

lades. Hertig Karl hade lofvat Ruuth att vid sitt besök i Skåne för att öfvervara fältman-övrerna gästa sin vän på hans egendom, och Reuterholm skulle då vara hertigen följaktig. Hertigens besök på Marsvinsholm ägde rum i medio af maj, men Reuterholm hade blifvit förhindrad af sina affärer att medfölja. Han for omkring till affärsmännen i Stockholm för att upplåna penningar, men, som han själf säger, «krediten är här i staden i sådant obestånd, att en ungskarl med en sedel i handen gör därmed föga lycka»¹⁾.

Bland andra, som Reuterholm besökte, var äfven «den snåle riksfursten» von Hessenstein, hvilken oaktadt många försäkringar om vänskap för Reuterholms aflidne fader ej kunde förmås att lämna mer än 1,000 rdr på ett års tid, men till ett utmärkt tecken af sin bevågenhet rabatterade han intresset till fem procent. Oaktadt dessa svårigheter eller kanske rättare just på grund däraf fortsatte Reuterholm att bygga sina luftslopp, och fortfarande var det hans vän Ruuth, som utgjorde underlaget för dessa. Man visste nämligen vid denna tid berätta, att Ruuth var designerad till en landshöfdingbefattning, och på detta osäkra rykte uppgjorde nu Reuterholm sina framtidsplaner. Ruuth skulle säkerligen ej länge innehafva denna plats utan förflyttas till någon högre befattning, och då skulle han själf kunna mot ackord öfvertaga landshöfdingesysslan. Förutsättningen för hela planen var, att Reuterholm som svärson skulle upptagas i den ruuthska familjen. Så snart penningställningen blir mera förtviflad, återkommer Reuterholm till denna giftermålsplan. Han begär till och med att af sin blifvande svärfader få veta «konditionerna» därvid, d. v. s. hemgiften. Liksom ursäktande beledsagar han likväl denna ogenerade förfrågan med de orden²⁾: «med en mindre intim vän kunde jag omöjligen tala så rent i en så delikat sak, men med min älskade Ruuth, som redan nogsamnt känner mig och mitt tänkesätt», behöfde han ej begagna sig af konstlade medel.

En tröst, en omväxling i dessa bekymmer var för Reuterholm det mystiska, ehuru det gick honom på detta område liksom på det pekuniära: illusionerna blefvo aldrig förverkligade. Detta gällde isynnerhet det gräfvande efter hemliga skatter i ett hus vid Österlånggatan i Stockholm, som satts i gång af Ulfklou. Denne hade visserligen misslyckats, men nya skattgräfvare uppträdde såsom Håkan Pärsson, en bonde från Småland. Han följdes af en Axberg, men denne får af G. A. Reuterholm det intyget, att han «var en lika usel mästare i den sorte-konst som Håkan glörvördig i åminnelse». Därefter uppträdde en herr Rosvalt från Karlskrona. Äfven om han ingenting uträttade beträffande den efterlängtade skatten i Österlånggatan, så visade han åtminstone prof på andra konster. «Ibland andra», skriver Reuterholm till sin vän Ruuth, «surprenerade han oss just med en sådan, hvilken däruti bestod att genom vissa ord och karakterer döfva en höna, så att hon förblef orörlig, så länge han ville»³⁾. Dylika underverk behöfde åtminstone ej ådraga hertigen och hans vänner konungens misstankar. Likväl vet Reuterholm att berätta, att misstänksamheten och spionerna ansenligen ökades. Underliga historier om dessa hemliga sammankomster började komma ut bland allmänheten och väckte både löje och förargelse. «Innan kort», säger

¹⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, den 19 maj 1785. Ruuthska Saml. R. arkiv.

²⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, den 10 juni 1785. Ruuthska Saml. R. arkiv.

³⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, den 29 april 1785. Ruuthska Saml. R. arkiv.

Reuterholm själf, «väntar jag mig se hela den underjordiska striden mellan Håkan Pärsson och Rået stucken i koppar. Tänk, huru granna Bonden och jag komma därvid att figurera såsom sekundanter¹⁾).

Emellertid hade det lyckats Reuterholm genom det lån, han erhållit af furst Hessenstein, och prolongation af sina öfriga skuldsedlar få ett välbehöfligt lugn för sina penningaffärer. Han begagnade sig däraf för att göra en resa öfver till Finland, där han vistades å sina egendomar sommarmånaderna 1785. Åt sin vän Ruuth hade han dessförinnan anförtrott skötseln af sina affärer i Stockholm, och midt ibland projekterna för lån och växlar infogar Reuterholm i bref till vännen en påminnelse om frieriet till hans dotter — det kommer nog där på sin rätta plats. A. F. Munck åter hade fått förtroendet att arbeta för Reuterholms räkning hos konungen, då det gällde att erhålla någon lämplig och gifvande verksamhetskrets.

Hösten 1786 blef den afgörande vändpunkten i Reuterholms lif. Han får då se sina förhoppningar i såväl det ena som det andra afseendet grusade. I aug. detta år hade han begifvit sig ned till Skåne för att gästa Ruuth på hans egendom Marsvinsholm, och det var vid detta tillfälle han skulle mottaga svaret på sitt frieri till Christina Charlotta Ruuth af den unga fröken själf. Idyllen blef kort. Efter två dagars besök lämnade han det vackra Marsvinsholm utan att ha lyckats vinna den unga damens hand. Han gaf sig ej ens tid att maskera återtåget. I förebrående ton skrifver Ruuth till honom: «min hustru — instämmer med mig, att du måste vara en synnerlig man, som kommer 60 mil ner i landet och ger dig ej tid mer än två dagar att vara hos en kanske din uppriktigaste vän²⁾». Och så ber han honom att göra besöket om och stanna åtminstone två månader. På samma gång Reuterholm såg sina planer om ett rikt giftermål gå om intet, sveko honom också utsikterna att ernå en högre befattning på ämbetsmannabanan. Och dock hade just vid denna tid mäktiga krafter satts i verksamhet i denna afsikt. Johan Gabriel Oxenstierna, Ruuth, Munck m. fl. af de inflytelserika personligheterna vid hofvet gjorde sitt bästa för att skaffa Reuterholm befordran, och de synas ha varit nära att lyckas. A. F. Munck, som vid denna tidpunkt stod i hög gunst hos Gustaf III, förde hans talan inför konungen. Det gällde platsen som hofkansler. Munck skref till Reuterholm, att han talat vid konungen, som visserligen ej gifvit något bestämdt svar, men som dock syntes benägen att hjälpa honom på något sätt³⁾. Reuterholm själf gjorde efter ankomsten till Stockholm från den misslyckade skånska resan Gustaf III sin uppvaktning på Drottningholm. Konungen var, som Reuterholm säger, «gentil och höflig»; han synes äfven ha gifvit Reuterholm ett halft löfte om befordran, men uppskjutit saken, enär han först ville tala med justitiekanslern Vachtmeister, med hvilken han skulle sammanträffa under sin skånska resa, som han företog hösten samma år. Reuterholm hade emellertid vid detta samtal med konungen rent ut förklaradt, att han ej kunde nöja sig med något mindre än en landshöfdingplats, då alla hans jämnåriga kamrater redan avancerat till statens högsta ämbeten. Hofrättschargen, som man er-

¹⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Svidja den 4 juli 1785. Ruuthska Saml. R. arkiv.

²⁾ E. Ruuth till G. A. Reuterholm, dat. Marsvinsholm den 31 sept. 1786. Reuterh. Saml. R. arkiv.

³⁾ A. F. Munck till G. A. Reuterholm, d. 22 aug. 1786. R. arkiv. Det heter här: «Hela staden är uppfylld af rykten, att du skall bli hofkansler». —

bjudit honom redan för tre år sedan, kunde han naturligtvis ej låta nöja sig med. «Efter nio års lönlös hoftjänst, efter nio års uppfyllda löften» borde han kunna göra räkning på något bättre. Det gällde att smida, medan järnet var varmt, ty konungen var, som Reuterholm själf säger¹⁾, «mera än vanligt väl intentionerad» emot honom. Han satte därför alla krafter i rörelse. Själf skref han till Vachtmeister, och Ruuth, som blifvit ombedd att bearbeta justitiekanslern, fann honom välvilligt stämd gent emot Reuterholm. Äfven Toll, som befann sig i Skåne, sökte han vinna för saken. Af Ruuth, sin bästa vän, väntade Reuterholm det viktigaste stödet. Det fanns emellertid omständigheter, som motverkade hans planer, och det som han synes mest ha fruktat, var hans eget uppträdande vid årets riksdag. Reuterholm säger längre fram i sina efterlämnade anteckningar, att han spelat en viktig roll på oppositionens sida. Ehuru det ligger en betydlig öfverdrift häri — ty han ägde hvarken vid 1786 eller 1789 års riksdag något större politiskt inflytande — hade hans uppträdande likväl stämplat honom såsom en af konungens motståndare. Åt Ruuth uppdrog därför Reuterholm att under samtal med konungen söka aflägsna denna stötesten. Oaktadt alla dessa ansträngningar nådde han likväl ej målet. Gustaf III:s misstroende mot honom var för stort. Den enda befordran, han vann under denne konungs regering, var, att han följande år 1787 blef medlem af tulldirektionen, en plats, som gaf honom en välbehöflig ekonomisk hjälp, men som naturligtvis ej motsvarade hans förväntningar. Där-
emot fick han se sin gode vän Ruuth öfverhopad med konungens förtroende. Denne blef nämligen i okt. 1786 hertig Karls förste hofstallmästare, den främsta platsen vid det hertigliga hofvet, och kort därefter följde hans utnämning till statssekreterare vid finansärendena. Helt säkert var det också genom den nye finansministerns åtgörande, Reuterholm, såsom nämnts, erhöll platsen i tulldirektionen. Året 1786 hade således för Reuterholm endast medfört missträkningar. Hans själfkänsla led visserligen ej under trycket af dessa motgångar, men väl hans lynne. Han sökte nu som tillföre sin tröst i ensamheten och naturen. En dylik lycka njöt Reuterholm sommaren 1787, som han tillbragte på sina gods i Finland. Här hade han då det nöjet att mottaga från sina vänner i Sverige deras klagan öfver hans frånvaro och deras längtansrop efter hans återkomst. «Och världen ljusnar opp, så snart jag ser en vän», sjunger Oxenstierna med «världsföraktaren». Äfven från en annan synpunkt utgjorde vistelsen å Svidja en rekreation för Reuterholm; han hade nämligen då en angenäm hvila från sina penningebekymmer. Hans affärstransaktioner sköttes under tiden af hans i Stockholm kvarvarande vänner.

IV.

Emellertid mulnade den politiska synkretsen allt mer, och Gustaf III:s äfventyrliga utrikespolitik fick sommaren 1788 sitt utslag i det krig med Ryssland, som då tog sin början. Finland blef nu skådeplatsen för såväl politiska ränker som militära operationer. Det var ett sällsynt gynnsamt tillfälle för dem, som sökte fiska i grumligt vatten, och den se-

¹⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, den 2 okt. 1786. Ruuthska Saml. R. arkiv.

dan 1786 växande oppositionen mot konungen framträdde i de förhatligaste former. Gustaf Adolf Reuterholm skulle ej ha varit den man, han var, om han ej sökt taga hämnd för egna och ärfda oförrätter. Så snart ryktet om det hotande fredsbrottet antagit mera bestämd gestalt, skyndar han öfver till Finland i afsikt att sörja för sina egendomars säkerhet och på samma gång vara den politiska skådeplatsen närmare. Flertalet af hans förtrogna vänner infunno sig äfven här så småningom: Oxenstierna i sin egenskap af utrikesminister till namnet om ock ej till gagnet, Ruuth, Bonde samt framför andra hertig Karl, hvilken såsom befälhafvare öfver flottan hade i Helsingfors och Sveaborg utgångspunkter för sina expeditioner. Men om dessa vänners närhet utgjorde en dragningskraft för Reuterholm, fanns det likväl en person, hvilkens närvaro i Finland verkade lika kraftigt i motsatt riktning, det var konungen. Reuterholms ovilja mot Gustaf III hade vid denna tid på grund af de misslyckade planerna om befordran stegrats till afsky. Krigets utbrott och de faror, som därigenom hotade Sverige, borde på en verklig patriot ha verkat glömska af egna olyckor för fäderneslandets, men G. A. Reuterholm var ej en sådan natur. Ohörd förklingade hans ädle vän Oxenstiernas maning: «Nu Gösta, glöm, att du haft förtreter. Utplåna ur ditt minne hugkomsten af förra tider vid början af en ny sakernas ordning och kom endast ihåg, att i denna jord förvaras våra förfäders aska»¹⁾. Lika fåfänga voro vänners uppmaningar till Reuterholm att göra dem ett besök i Helsingfors under hertigens vistelse därstädes. Bevekande skref Ruuth, att Reuterholm borde komma ju förr dess hellre, så att de kunde få språkas vid. Skämtsamt yttrar Oxenstierna: «Ruuthen är ond på dig och jag med, och fan skall besitta dig, om du ej kommer. — Häf dig nu hit. — Kungen borta; om du kom inom 3 à 4 dar, fann du honom ej»²⁾. Icke ens löftet, att han skulle erhålla viktiga underrättelser om den politiska ställningen kunde locka honom från hans kära Svidja. Betecknande för hertigens och hans vänners längtan efter Reuterholm är en skrivelse af den 2 aug. 1788, uppsatt af hertig Karl, Oxenstierna och Ruuth. Den förtroliga och skämtsamma stilen vittnar om att brevet tillkommit i ett ögonblick, då de politiska bekymren ej tyngde dessa jämte konungen de viktigaste ledarne af vårt fosterlands öden. Hertigen inleder skrivelsen med följande ord: «Jag, riksnäppan»³⁾ och Ruuthen vänta med åtrå att få se en landsman af Finland, som förenar i sin person de gamla förfädernas ärlighet med nya tidens tålmod. Jag är tolken, som skall tyda min onda barons vänners önskan att få se honom här«. Därtill foga de återstående skämtsamt: «Sådant godt bref hade du aldrig förtjänt, ditt obändiga troll». — «Snäppan». — «Skall du komma och få se snäppan, så skall det vara snart, ty hon flyger bort om måndag till öster, kan du tänka». — «Ruter kung». Men Reuterholm var obeveklig. Han undskyller sig med, att han vid sin hastiga afresa från hufvudstaden ej medfört dräkter för att kunna uppträda i sällskapslifvet. Den brunnskur han genomgick vid Svidja utgjorde ett annat hinder. Tydligt nog är allt detta tomma svepskäl; verkliga orsaken var nog hans missnöje och bittra sinnesstämning på grund af personliga motgångar. Bland dessa var misslyckandet af hans

¹⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Helsingfors den 2 juli 1788. Reuterh. Saml. R. arkiv.

²⁾ J. G. Oxenstierna till G. A. Reuterholm, dat. Helsingfors den 16 juli 1788. Reuterh. Saml. R. arkiv.

³⁾ "Snäppan" var den skämtsamma benämning, hvarunder J. G. Oxenstierna gick hos sina närmaste vänner.

planer att vinna något högre ämbete den förnämsta. Reuterholm gör vid denna tid ännu ett försök att genom Ruuths bemedling nå detta mål, lika nödvändigt för upphjälpanDET af hans ekonomi som för tillfredsställandet af hans personliga äregirighet. Denna gång var det presidiet i tulldirektionen, som hägrade för honom. Men Ruuth framhöll de oöfverstigliga hinder, som reste sig häremot, ty riksrådet Düben, innehafvaren af denna befattning, ärnade ej afgå, och dessutom skulle Reuterholm, om han blifvit chef för detta ämbetsverk, förbigått en öfverstekammarherre, hvilken var ledamot däraf, något som enligt den tidens uppfattning ej lät sig göra. Men Ruuth synes för sin väns räkning haft andra planer, hvilka han muntligen ville delgifva honom. Gent emot hertig Karl anslår emellertid Reuterholm den vanliga patetiska tonen. Vid underrättelsen om slaget vid Hogland, hvilket ju från svensk sida framhölls som en afgjord seger, sänder han hertigen en lyckönskningsskrivelse, full af bombastiska försäkringar om den glädje han kände öfver att med segraren ha knutit «det helgade föreningsband, som döden aldrig förmår upplösa och evigheten ännu fastare skall tillknyta»¹⁾. Han gjorde också en förfrågan, huruvida hertigen skulle tillåta honom att medfölja på den nya sjöexpeditionen, framhållande den oro han hyste för sin höge vän i farans stund. Skotten från drabbningen vid Hogland hade hörts ända till det sex mil in i landet belägna Svidja och gjort Reuterholm slutligen «aldeles desperat», så att han önskat sig vara ombord på flottan i hertigens närhet. Det tyckes likväl ej ha varit fullt allvar med hans önsknings- och framställda begäran, ty i ett följande bref framhåller han de hinder, som reste sig mot hans affärd: brunnsdrickning, brist på lämpliga kläder samt broderns sjukdom. Däremot upprepar Reuterholm äfven i denna senare skrivelse en redan i det föregående brevet framställd önskan att af hertigens egen hand erhålla någon berättelse öfver sjöslaget att införlifva med sina memoarer. Och smickrande tillägger han: «när min nådige herres porträtt nu målas för gamla mammas stora förmak, får hertigen palmkvisten i den ena handen och lagern i den andra; hvad återstår väl mera i dödligheten»²⁾.

Det missnöje, som det godtyckligt af konungen började kriget framkallat inom krigsbefälet och högadeln, började vid denna tid taga fastare former. De förrädiska stämplingar, som i aug. öppet framträdde i det s. k. anjalaförbundet, föregingos af hemliga underhandlingar af de ledande männen i Stockholm och vid arméen. Så vidt man skall döma af Reuterholms efterlämnade brefväxling med sina närmaste vänner, har han ej varit inblandad i denna sammansvärjning; tvärtom uttalar han sig vid första underrättelsen därom med ogillande. Han fick från dessa vänner antydningar om hvad som var i görningen, men möjligt är ju, att han från någon af de i sammansvärjningen direkt inblandade erhållit närmare upplysningar. Säkert är, att hans plötsliga afresa till Stockholm stått i sammanhang med händelserna vid Kymmene älf. Därtill bidrog väl också i sin mån det utbredda ryktet om en riksdags sammankallande. I hvarje fall ansåg Reuterholm sin plats under dåvarande omständigheter vara den svenska hufvudstaden. Han återkom dit i slutet af augusti. Jäsningen hade då nått sin höjdpunkt, och tillfället att fiska i oppositionens grumliga vatten var onekligen gynnsamt. Reuterholm, som hade både ärfda och förvärfda oförrätter att hämnas,

¹⁾ G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. Svidja d. 20 juli 1788, R. arkiv.

²⁾ G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. Svidja d. 25 juli 1788. R. arkiv.

ansåg nu hämndens stund vara inne. Hans egen ställning gaf honom visserligen ej något lämpligt medel att nå detta stora mål, men han hade ju sina mäktiga vänner; med deras hjälp skulle hans sak främjas. Bland dessa litade han i främsta rummet på hertig Karl, som vid denna tidpunkt genom omständigheternas makt kom att spela en betydande roll. Sedan Gustaf III vid sin afresa från Finland lämnat öfverbefälet i sin broders händer, stod de sammansvurnes och missnöjdes hopp till denna furste. Hertigen var som bekant en svag karaktär, kunde han vinnas, blefve oppositionens ställning betydligt starkare. Reuterholm gjorde försöket. Närmaste anledningen var, att hertig Karl vändt sig till sin förtrogne ordensbroder för att af honom erhålla råd och upplysningar om ställningen i Sverige¹⁾. Han gjorde därvid ej någon hemlighet af sitt missnöje med konungen och förklarade sig till och med beredd att taga ett så «extremt» steg som att med armé och flotta infinna sig i Sverige²⁾. Reuterholm lämnade de äskade råden i en skrifvelse af den 21 okt.³⁾, och han kunde göra detta så mycket mera öppenhjärtligt, som brevets öfverbringare baron C. Bonde, liksom Reuterholm, var hertigens närmaste förtrogne. Skrifvelsen har onekligen sitt stora intresse, då den öppenbarar dessa frimurarebröders planer och förväntningar rörande deras kunglige vän och gynnare. Hvad man ditintills endast i djupaste hemlighet vid ordenssammankomsterna vågat drömma och hoppas, syntes ju nu på grund af den oväntade politiska ställningen kunna förverkligas.

Reuterholm råder först hertigen att ej straffa de förrädiska, mildheten vore därvid ett lämpligare medel att vinna dem. Skulle det visa sig, att konungen gifvit sin broder befälet öfver arméén för att utsätta honom för dess hat, borde han lämna sin plats, sluta stillestånd med kejsarinnan och med en del af hären skynda öfver till hufvudstaden. Han skulle därigenom bli dess herre och «hela Sveriges adels och till äfventyrs både rikets och hufvudstadens skyddsängel». Reuterholm låter förstå, att han och vännen Bonde vidtagit åtgärder i detta afseende. Men konungens person, invänder man, stod ju hindrande i vägen. Äfven härför visste emellertid Reuterholm råd. «Pjesen», skrifver han, «skrider ofelbart till sin dénouement — om konungen då kommer något vid» — skulle hertigen «spela den briljanta roll, hvarom vi så ofta talat i biblioteket». Reuterholms personliga förbindelse med drottningen («fru Svea») skulle ej ligga hindrande i vägen. Han skulle verka endast och allenast för sin nådige herre. Därefter erinrar han hertig Karl om de oförrätter, denne lidit af sin broder konungen, och om den ynnest, hertigen själf för det närvarande åtnjöt hos allmänheten. Men han varnar dessutom sin kunglige vän för att taga makten allt för mycket i sina egna händer; «någon mera säkerhet för hvad vi äga» borde gifvas. En återgång till frihetstidens styrelsesätt har förmodligen föresväfvat Reuterholm.

Man må ej undra på, om hertig Karl efter inhämtandet af dessa råd, som i själfva verket inneburo Gustaf III:s afsättning eller aflägsnande, hertigens uppstigande på tronen med förbigående af kronprinsen, skulle känna sig något tveksam och från andra af sina vänner

¹⁾ Hertigen hade också vändt sig till C. Bonde i samma ärende. Se H. E. Charlottas dagbok, II del, sid. 353.

²⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Lovisa den 27 sept. 1788.

³⁾ Tryckt i Sch. Bergmans minnen, II del, sid. 266 och ff.

vilja inhämta upplysningar om ställningen hemma i Sverige. Det var till Ruuth, som hertigen vände sig för att erhålla dessa; dennes egenskap af konungens förnämste minister och hertigens vän och forne hofchef gjorde honom ju synnerligen lämplig för ett dylikt förtroende. Frågan var, om hertigen skulle lämna den post i Finland, som konungen anförtrott honom, och infinna sig i den svenska hufvudstaden för att där möjligen komma att spela den lysande roll, Reuterholm förespeglat honom. Ruuth afråder honom på det bestämdaste från att taga ett dylikt steg. Hertigen vore, menade Ruuth, den ende, som vunnit «på hela denna historia». Det gällde nu fäderneslandets väl eller ve; «skulle en oenighet inom den kungliga familjen uppkomma», skulle rikets fiender glädjas, men «hertigen tänker för väl, ser för långt in i sakerna och känner för väl sina plikter mot sitt fädernesland för att icke uppoffra sig därför»¹⁾. Denna för hertig Karl så smickrande vädjan till hans fosterlandskärlek och plikt känsla blef ej heller utan verkan, och hertigen följde det gifna rådet. Troligt är, att såväl Bonde som J. G. Oxenstierna rådt hertigen till försiktighet. Det var för öfrigt hvarken första eller sista gången, som Erik Ruuth spelade denna roll af medlare inom den kungliga familjen, och äfven om hans verksamhet som finansminister ej beskärt honom någon tacksamhet från det svenska folket, borde denna mera förbisedda sida af hans lif vara förtjänt af att minnas.

Någon ersättning för de grusade förhoppningarna bereddes hertigen och Reuterholm genom den plan, som vid denna tid skall ha framställts af de medlande makterna Preussen och England, att Estland och Livland²⁾ skulle såsom ett själfständigt hertigdöme skiljas från den ryska kronan och lämnas hertig Karl. Förslaget vann Reuterholms fulla gillande, isynnerhet om därtill lades äfven Kurland; för dess förverkligande ville Reuterholm bidraga i sin mån. Han kunde, menade han, på så sätt ådagalägga ohållbarheten af det gamla ordspråket, att prinsar aldrig kunna hafva verkliga vänner. Man hade emellertid att befaras, att «samma esprit, som bedrog all vår och kurländska brödernas goda vilja i negociationen om det hertigdömet, nu äfven agierar och kringlar bort detta». Hänsyftningen på Gustaf III är tydlig nog. Det är, kan man väl säga, den röda tråden i Reuterholms brevväxling med hertig Karl, att inskräpa hos den senare hat och afund mot sin kunglige broder³⁾, och att han därvid motarbetades af Ruuth gjorde honom säkerligen mindre gynnsamt stämd mot denne ordensbroder. Där finnas i hans bref till hertigen flera små utfall mot finansministern. Ingen kan tjäna på en gång tvenne herrar, det besannades äfven här, i det att Ruuth på grund af sin ställning som konungens rådgifvare ej längre åtnjöt de höga ordensbrödernas, särskildt Reuterholms, förtroende. «Ruuthen, öfverhopad med penningebrist och bekymmer, är redan så godt som död för sina vänner», heter det i Reuterholms ofvannämnda bref af den 21 okt., och längre fram skriver han: «bror Ruuth må säga hvad han vill, så beror likväl alltsammans på E. K. H:s person, hvars närvaro ensam håller knippan något ihop»⁴⁾.

1) E. Ruuth till hertig Karl, dat. Stockholm d. 27 nov. 1788. R. arkiv.

2) I ett bref från hertiginnan till hertig Karl nämnes endast Livland. Hertiginnan H. E. Charlottas dagbok, II del. sid. 388.

3) Egendomligt nog synes hertiginnan ej ha hyst samma förtroende för Reuterholm. Hon säger sig ej våga lita på honom och befarar, att Reuterholm "som en af kungens motståndare och personliga fiender" ej skulle verka godt på hertigen. Se H. E. Charlottas dagbok, II del, sid. 431.

4) G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. Stockholm d. 27 okt. 1788. R. arkiv.

Hertigen synes emellertid, redan tidigare än dessa Reuterholms och Ruuths hvarandra så motsägende råd kommit honom till handa, ha bestämt sig för att tills vidare intaga en neutral hållning i dåvarande kritiska tider. Sålunda skrifer han i bref till Reuterholm¹⁾, att det endast var ryktet om att konungen ämnade bemäktiga sig banken och göra sig till landets enväldshärskare, som kunnat hos honom väcka tanken att med här och flotta begifva sig till Stockholm. Ännu mera bestämd blir denna hans tillbakadragna hållning, sedan baron C. Bonde anländt till hans högkvarter i Finland och gifvit honom en utförligare skildring af förhållandena i Sverige²⁾. Hertigen yttrar nu om de sammansvurna, att «de få äta upp samma soppa de kokat», och sin egen uppgift ser han i att «förena de skiljaktiga sinnen till en tanka af heder och ära samt redlighet uti pliktens uppfyllande mot Gud, konung och fädernesland»³⁾. Det blef sålunda hertigen, som fick upplysa sin vän Reuterholm om de misslyckade planerna, och gillande skrifer denne i sitt svar, att de gjorda reflektionerna voro så «justa och sanna, att ingenting därtill kunde läggas», men han hoppades ännu på försynens dolda vägar. Ryktena om den stundande riksdagen hade Reuterholm äfven framfört till hertigen med de profetiska orden: «den blifver efter all appearance hvarken rolig eller lugn men otvifvelaktigt en ganska märklig epok i Svea rikets annaler», och därpå lofvar han att vid densamma föra sin herres talan⁴⁾.

Den roll, G. A. Reuterholm spelade vid denna riksdag, som sammanträdde i början af febr. 1789, angifves af honom själf såsom betydande, men enligt samtidas utsago var detta ej fallet. Visserligen fick han en och annan gång anföras riddarhusets deputationer till de andra stånden för att med sin vältalighet harangera dessa⁵⁾, men därtill inskränkte det sig ock. Såsom oppositionsman och konungens personlige motståndare rönt han emellertid den oförtjänta äran att jämte de ifrigaste af sina medbröder inom riddarhuset arresteras⁶⁾. Men under det att de öfriga insattes på Fredrikshof, blef Reuterholm på sin vän hertigens förbön internerad i dennes egen våning å Stockholms slott, där han således i sin furstlige vän hade ett sällskap och en tröst⁷⁾. Man har framkastat mot Reuterholm den beskyllningen, att han senare genom en pension å 1000 rdlr förmåtts påverka hertigen att sluta sig till konungen och verka för dennes planer⁸⁾. Detta är dock föga troligt. Hertig Karl har helt säkert vunnits för sin kunglige broders sak genom dennes egna förespeglingar, men både möjligt och sannolikt är, att Reuterholm kan ha förbundit sig att ej vidare deltaga

¹⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Borgå d. 3 okt. 1788. R. arkiv.

²⁾ C. Bonde hade enligt hertig Karls önskan begifvit sig dit. Se H. E. Charlottas dagbok, II del, sid. 330, 333.

³⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Borgå d. 11 nov. 1788. R. arkiv.

⁴⁾ G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. d. 30 okt. och 21 nov. 1788. R. arkiv.

⁵⁾ Hertiginnan säger i sin dagbok (del III, sid. 17), att några af dessa tal «voro fullkomliga mästerverk, som uppväckte allmän beundran».

⁶⁾ Arresteringen synes ha slagit Reuterholm med skräck. Ännu tre år senare på årsdagen däraf vid en hoffest i Neapel erinrar sig Reuterholm «den ohyggliga katastrofen af arresteringen i Stockholm». Schinkel Bergman, del III, sid. 341.

⁷⁾ Se härom Sturzen-Beckers «Reuterholm», sid. 106 ff.

⁸⁾ Hertiginnan berättar i sin dagbok (III del, sid. 50), att Reuterholm blef djupt förbittrad öfver att hertigen svek oppositionen.

i oppositionen och lämna landet på en tid, om han finge sin ekonomi i någon mån tryggad genom att i förskott erhålla sina löner som kammarherre hos drottningen och ledamot i tull-direktionen och borgrätten. Visst är, att ett penningearrangemang vidtagits för att sätta honom i stånd att företaga den utländska resa, som han i maj 1789 anträdde¹⁾. Det framgår bl. a. af ett Reuterholms bref till E. Ruuth, att han på grund af konungens resolution var berättigad att i förskott lyfta 1,000 rdr sp. Dessutom anhåller han, att finansministern ville utverka, att han äfven erhöle i förskott de 450 rdr, han som ledamot i tulldirektionen och borgrätten ägde att uppbära. Han avslutar sin begäran med de vanliga försäkringarna, att Ruuth ej skulle dö olönt för «all den ömhet och rara vänskap, han visat»²⁾.

V.

Till en början hade Reuterholm resällskap med sin gode vän hertigen, som då begaf sig till Karlskrona, där han skulle öfvertaga befälet öfver flottan. Här tillbragte han en vecka i sällskap med hertig Karl, Bonde, Skjöldebrand m. fl. Det var vid ett af dessa afton-samkväm, som en af hertigen författad dikt «Afsked mellan tvenne vänner», till hvilken Skjöldebrand satt musik, blef af denne senare sjungen vid ackompanjemang af piano. I dikten beklagar sig den ene vännen öfver att ej få dela den andres faror. Hertigen-författaren svarar:

«Håll upp, håll upp, min vän, att klaga,
Ty vet, en högre makt vårt öde styra vill.
Vår vilja hörer honom till;
Hvem kan dess lag sig undandraga?
Minns, att de ljufva band, vi knutit,
Af honom endast styrka fått,
Och att den sällhet, som vi njutit,
Ifrån hans kärleks stråle gått.
Då jag uti mitt kall, mitt fosterland att hämna,
Beväpnad af dess hand mot tusen dödar går,
Jag trygg uti dess vård en älskad vän skall lämna;
Af samma gudamakt han lika styrka får.»

Reuterholm satt, enligt Skjöldebrands ord, och suckade i sorglig förtjusning³⁾. Härifrån gick Reuterholms resa genom Skåne, Danmark, västra Tyskland till Aachen, där han under några veckors vistelse sökte «återställa en försvagad hälsa». Äfven Spaa besöktes i samma syfte. Därefter ställdes färdens till Paris, vid denna tid världshändelsernas viktigaste centrum.

¹⁾ Det heter i ett bref från A. F. Munck till G. A. Reuterholm, odat.: «den (skrifvelsen) bör proponeras konungen simpel och okonstlad efter min tanka, nämligen att du ifrån början af nästa år till samma års slut får 1000 rdr, och sedermera i din lifstid får 1,000 rdr, helst af tullmedlen, hvilka äro de säkraste fonder, riket äger».

²⁾ G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. d. 20 april 1789. R. arkiv.

³⁾ Skjöldebrands memoarer, del I, sid. 157.

Det vore verkligen orätt att förneka, att Reuterholm ej begagnade sig af tillfället att lära känna de framstående personerna på politikens och litteraturens områden och såsom åskådare deltaga i de historiska tilldragelser, hvilka vid denna tid utspelades i Paris och Versailles. Vi finna honom som en nära nog daglig gäst i den svenske ministern baron Staëls och hans snillrika makas gästfria hem, såsom ett åsyna vittne till pöbelns och de kungligas tåg från Versailles till Paris. Kort därefter gör han sina uppvaktningar vid hofvet och blir föreställd det olyckliga konungaparet samt konungafamiliens öfriga medlemmar. Det skedde likväl, enligt Reuterholms egen uppgift, under en sorgbunden tystnad. Endast den sköna drottningen Marie Antoinette hade ett ord för honom, i det hon frågade honom, huru länge han ärnade stanna i den franska hufvudstaden. Dessutom besöktes teatrar och andra förlustelseplatser, ej heller åsidosatte han sina frimurareintressen. Dessa lockade honom till och med snart från Paris till Avignon, dit ett dylikt hemligt sällskap inviterat sin svenske frimurarebroder. Här stannade Reuterholm några veckor under flitigt umgänge med sina upplysta bröder, och sedan han visat sig värdig, mottog han den nya graden af «sacrificateur du Nord.» Den heliga ceremonien ägde rum i en skog utanför staden Avignon, och man hade här upprest ett altare till Reuterholms ära. Det är betecknande nog för denne man, att han dagen därefter begaf sig till mässan för att tacka Herran för den nåd, som vederfarits honom. Samma dag gjorde han en utflykt till Vaucluse, där Petrarca diktat sina kärlekssånger till sin tillbedda Laura. Reuterholm skildrar i sin dagbok lifligt omgifningen och sin egen sinnesstämning: «mina tårar runno — himlen och stjärnorna voro deras enda vittnen»¹⁾.

Från Avignon fortsatte Reuterholm resan till Rom öfver Genua och Florens. I den heliga staden gjorde han bekantskap med andra 1700-talets celebra personligheter och rönte äfven den nåden att blifva emottagen af påfven i privat audiens. Den helige fadern visade sig synnerligen älskvärd, frågade efter konungen och prins Fredrik samt komplimenterade Reuterholm för hans goda italienska. Hvad som särskildt tilltalade Reuterholm var den katolska kyrkans ceremonirika kult; «den var», heter det, «alldeles i en slags ordens stil, såsom hos gamla mamma på Riddarholmen». Från Rom sände Reuterholm sin gode vän hertig Karl en längre skrifvelse, hvilken är i sitt slag märklig. Han omtalar däri den nyvunna erfarenhet på frimureriets område, som han gjort i synnerhet i Avignon, där han passerat genom «hela Svarta Gradens allegorier» och vunnit «Acacian». Det gladdde honom, skrifver han²⁾ blygsamt, mindre för hans egen del «men mest för min nådige herre — för hela mitt fädernesland, för Norden». Och så följer en rad af utgjutelser i den högre sūlen, dunkla och profetiska uttalanden om hertigens framtid, i hvilka Reuterholm tar sig ären af ett Försynens särskilda sändebud till hertigens upplysning och frälsning. Man kan häpna öfver den otroliga grad af vidskepelse och mysticism, till hvilken dessa två vänner nedsjunkit, då man läser Reuterholms tirader, hvilka göra mest intryck af att ha tillkommit i ett ögonblick, då förnuftets ljus slocknat. Förmodligen ligger det dock ytterst till grund för dessa profetior och hemlighetsfulla uttalanden en önskan att hålla hertigen fortfarande fjättrad vid Reuter-

¹⁾ Skildringen af denna Reuterholms utrikes resa är hämtad ur de af Sturzen-Becker i hans bok om Reuterholm offentliggjorda utdragen ur dennes dagbok.

²⁾ Se härom Schinkel-Bergman, II del, sid. 283 ff. och G. A. Reuterholms bref till hertig Karl, dat. Rom d. 13 febr. 1790. R. arkiv.

holms person, det betydde i själfva verket för honom, om det skulle lyckas honom att förverkliga sina högt sväfvande planer om politiskt inflytande. Därför dessa mystiska vinkar om den stora framtid, som hertig Karl ägde; hoppet om att denna skulle blifva en verklighet innebar för Reuterholm den enda möjligheten att få se sina egna drömmar realiserade. Den praktiska nyttan hade emellertid Reuterholm redan haft af sin vän hertigen, att det hufvudsakligen var genom hans växelremisser denna utrikesresa kunde försiggå. Skämtsamt skrifver också hertig Karl, att han hoppas, att Reuterholm är nöjd med hvad han gjort, så att han ej finge afsked från sin befattning som «finance och plenipotentier minister af eder accrediterad vid detta hof»¹⁾.

Den 10 april lämnade Reuterholm Rom och begaf sig på hemfärden. I Paris uppehöll han sig denna gång helt kort, och den 25 juli 1790 återsåg han den svenska hufvudstaden. Vid sin återkomst fick han mottaga hertigens bref af den 8 juli 1790, innehållande skildringen af Viborgska gatloppet. Hertigen uttalar i slutet af denna skrifvelse sitt missmod och sin ledsnad att «lyda en, som ej förstår något, som är envis, och som för oss till en säker undergång»²⁾. Emellertid var det just vid denna tid, som Gustaf III började att inleda underhandlingar med den ryska kejsarinnan om fred, hvilken som bekant kom till stånd i aug. s. å. Redan konungens seger vid Svensksund hade kommit rojalismens vågor att gå högt i Stockholm, något som naturligtvis skulle i lika hög grad glädja Gustaf III som förbittra hans politiska motståndare. Dessa kunde knappast uppträda på hufvudstadens gator utan att bli förolämpade. Till och med Ruuth fann, att det gick för långt i detta afseende, och beklagar sig i bref till hertigen öfver den ton, som rådde hos den lägre befolkningen, men samtidigt mottog han från konungen uttryck af dennes välbehag däröfver samt löfte, att ledarne skulle belönas.

Det var under sådana omständigheter Reuterholm gjorde sitt återinträde i den svenska hufvudstaden. Man kan ej förundra sig öfver, att det var med föga glädje, han återsåg sina forna vänner och bekanta. Ruuth finner honom till det yttre sig lik, «men det inre har haft en förändringsepok under hans bortovarelse, som är märkvärdig». Hvari denna förändring bestod, kan man lätt förstå af tillägget, att han i flera afseenden haft stor nytta af sin utrikesresa³⁾. Helt säkert var det i främsta rummet de nyförvärfvade kunskaperna i det okulta vetandet samt den vunna värdigheten på frimureriets område, som framkallat denna inre förändring. I sina egna ögon var Reuterholm nu sina ordensbröder betydligt öfverlägsen, och som alltid har han funnit sin egen storhet ej tillräckligt uppskattad. Kom så därtill det allmänna segerruset öfver krigets lyckliga slut, hvarvid Gustaf III ånyo framstod för folket som dess dyrkade konung, och måttet var rågad för Gustaf Adolf Reuterholm⁴⁾. Inga utsikter till befordran, icke ens det svagaste hopp om att kunna utkräfva hämnd på

¹⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Stockholm d. 16 mars 1790. R. arkiv. Reuterholms svar på dessa hertigens skämtsamma antydningar öfverflödar af tacksamhetsbetygelse.

²⁾ Schinkel-Bergman, del II, sid. 297 ff. Hur ifrigt hertig Karl längtade efter Reuterholms återkomst, framgår af hans bref till C. Bonde, dat. Helsingfors d. 13 juli 1790; det heter här: «dess (... Reuterholms) återkomst intresserar mig mer än alla våra göromål här». Se H. E. Charlottas dagbok, del III, sid. 293.

³⁾ E. Ruuth till hertig Karl, dat. Stockholm d. 3 aug. 1790. R. arkiv.

⁴⁾ Anjalamännens straffande var ock en svår stöt för Reuterholm: «det kostar ändå fasligt på att höra det skrida till ett så ynkligt slut för dem». G. A. Reuterholm till hertig Karl, dat. Stockholm d. 24 aug. 1790. R. arkiv.

konungen, hvilken han ansåg som sin störste fiende. Gustaf III å sin sida hade också skäl till missnöje med Reuterholm. Dennes opposition på riksdagarna 1786 och 1789, hans nära förbindelser med konungens politiska motståndare, hans upptagande i hemliga franska ordenssällskap — vid denna tid så mycket mer föremål för konungens misstänksamhet och ovilja, som den franska revolutionens öfverdrifter redan börjat framträda — allt detta var orsak nog för Gustaf III att betrakta G. A. Reuterholm som en personlig fiende. Vid en audiens på Drottningsholms slott den 2 okt. 1790 skall Reuterholm fått erfara konungens allvarliga missnöje med hans person. Gustaf III lär då ha förebrått Reuterholm hans stämplingar mot konungen, hans förbindelser med den revolutionära propagandan i Frankrike¹). Också torde uppgiften, att konungen vid denna tid indragit eller hotat att indraga den pension på 1,000 rdlr, som han hade beviljat Reuterholm 1789, ha åtskilliga skäl för sig.

Att G. A. Reuterholm vintern 1790—91 misströstande om framtiden beslutat att för alltid lämna Sverige och bosätta sig i utlandet, framgår af ett bref, som farbrodern lagman G. G. Reuterholm tillskref honom vid denna tid. Han tager därvid sin brorson i ganska sträng upptuktelse: «hvad för en oros ande har sättat sig på dig att göra dig själf, din lefnad sur och väcka ständiga nya bekymmer hos dem, som ömmast deltaga i din välgång»²). Enligt den äldre Reuterholms mening hade brorsonen «ett hederligt och godt brödstycke», hvilket han ej borde göra sig af med, och med förvåning hör han G. A. Reuterholms förslag, att han skulle taga afsked därifrån men på samma gång söka att få behålla halfva lönen; «något sådant beviljades ju ej ens utlevade gubbar», skrifver lagmannen. Skarpt klandrar han hos brorsonen dennes oförnöjsamhet och otacksamhet: «genom försynens skickelse har du», säger han, «redan en post, som du bör anse bland de lyckligaste, hvarföre vill du mästra däruppå, det är en otacksamhet, som både förtjänar och ofelbart leder till de besvärligaste följder». Och så följa nya föreställningar, huru nödvändigt det vore att beklåda ett statens ämbete, om man ville ha något politiskt inflytande i Sverige, i motsatt fall vore man utsatt för att «trampas och föraktas af en fjärdingsman» — ett exempel bl. a. på, hvilken politisk betydelse ämbetsmännen här i Sverige tillskansat sig under 1700-talet. G. G. Reuterholms vanliga uppgift var emellertid att stifta fred mellan brorsönerna, och vid denna tid tyckes oenighet ha uppkommit dem emellan, beroende förmodligen på penningeaffärer. Detta ger farbrodern ånyo tillfälle att beklaga sig öfver det för släkten så utmärkande karaktärslytet: «vårt namn och blod åtföljer en obändighet uti egna viljan, som allt för många af våra närmaste haft bedröfveliga följder af. Tacka Gud, min vän, att han blandat pröfning och lättning för dig»³). Det var sanna och träffande ord, skada endast, att de förklingade så ohörda för den, till hvilken de voro närmast riktade. Åt den gamle lagmannens faderliga förmaningar har väl den stolte och själfkäre brorsonen endast ägnat ett medlidsamt löje. Det har helt visst också mera varit för sin egen skull, som Gustaf Adolf Reuterholm, då han kommit till makten, skaffade sin faderlige mentor landshöfdingstiteln.

¹) Enligt hertiginnan skulle konungens missnöje närmast ha framkallats af Reuterholms och Staëls förhandlingar att skaffa hertig Karl Polens krona. Se härom H. E. Charlottas dagbok, del III, sid. 487, 503.

²) G. G. Reuterholm till G. A. Reuterholm, dat. Strömsholm d. 7 mars 1791. R. arkiv.

³) G. G. Reuterholm till G. A. Reuterholm, dat. Strömsholm d. 7 mars 1791. R. arkiv.

En fortsatt vistelse i Sverige var under sådana omständigheter för Reuterholm omöjlig, och redan på hösten 1790 meddelar han hertig Karl sitt beslut att lämna sitt otacksamma fädernesland. Underrättelsen härom synes ha varit hertigen ganska oväntad. I sitt svar skrifer han, att han visserligen hört Reuterholm glunka på den strängen, men ej trott det vara fullt allvar, och med kännedom om sin väns dåliga ekonomiska ställning uppmanar han honom att ej ånyo ådraga sig dryga utgifter och derangera sina affärer. Bäst vore det, menade hertigen, att svälja förtreten och bida tidens skiften — «man vet ej hvad framtiden alstrar för händelser, och tålmod är den enda kryddan, som nu för det närvarande tarivas». Reuterholm hade anhållit hos hertigen, att denne skulle till konungen framlämna en supplik om nya penningeförskott. Prinsen lofvade göra detta, men att förmå Gustaf III bevilja ansökningen kunde han ej åtaga sig, ty «han är nu af det humöret att ej låta forcera sig till annat än det han vill själf». Därtill kom den allmänna bristen på medel i statskassan, och på Ruuth, som förut kunnat bispringa, kunde man numera ej räkna, enär han just i de dagarna erhållit afsked från sin befattning som finansminister¹⁾. Svaret var ju föga uppmuntrande, också fick Reuterholm tills vidare uppskjuta sina resplaner. Först den 10 juni 1791 kunde han, sedan de nödvändiga penningemedlen erhållits, lämna hufvudstaden. Orsaken till denna andra utrikesresa angifver han själf i sin dagbok med de orden: «man må hafva huru många giltiga orsaker man ock vill att vara missnöjd med sitt fäderneslands öfverhet och medborgare, så lämnar man ändock aldrig utan rörelse den ort, där ens ungdom och de glada barnårens dagar blifvit tillbragte²⁾».

Färden ställdes denna gång öfver Prag och Wien till Italien. I Prag, där han sammanträffade med Axel von Fersen d. y. efter dennes misslyckade försök att föra den franska konungafamiljen från Paris, rönt han den äran att bli föreställd för kejsaren och kejsarinnan, och i Wien gjorde han den gamle furst Kaunitz sin uppvaktning; han fann Maria Teresias store minister löjligt egenkär. Sedan Reuterholm aflagt besök hos de ledande statsmännen och de förnämsta magnaterna, fullföljdes resan till Italien. Till Neapel, målet för hans färd, anlände han den 26 dec. 1791. De bekantskaper, han här gjorde, voro otaliga, säger han själf. Bland prinsar från Europas skilda hof och engelska lorder synes Reuterholm ha trifts bra, och det glada hoflifvet i Neapel fann i honom en liflig deltagare. Konungahusets medlemmar vunno föga nåd inför Reuterholm; han fann dem långnästa, glåmiga och fula med undantag af drottningen, som enligt Reuterholm påminte om sin olyckliga syster, drottning Marie Antoinette i Frankrike. I medio af mars inträffade han i Rom, där han sin vana trogen genast uppvaktade alla de personer, hvilkas sociala ställning gjorde dem förtjänta däraf. De politiska tilldragelserna i Sverige — riksdagen i Gäfle hade sammanträdt i början af året 1792 — gjorde, att vistelsen i Italien för Reuterholm framstod i ännu skönare dager, om man får tro hans egna uppgifter. Om denna riksdag hade man där nere, säger Reuterholm, ingen vidare kunskap, «antingen där nu vankas arrester eller gracer». Från hertigen och andra vänner hemma i Sverige erhöi emellertid Reuterholm ganska goda underrättelser om tilldragelserna vid riksmötet. Af sin kunglige vän fick han höra talas om Ruuths stora

¹⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Drottningholm d. 6 okt. 1790. R. arkiv.

²⁾ Schinkel-Bergman, del III, sid. 339.

framgångar i Gäfle. Ingen landtmarskalk hade blifvit så bemött som denne. «Man har upplyft honom på axlarna, och ridderskapet och adeln följde honom hem till sig, hvarest de på det ömmaste sätt visat honom alla beskrifliga vänskaps- och hedersprof«¹⁾. Det lugna förloppet af denna riksdag — af folkhumorn kallad «sista styfvern» — får nog också till en del skrivas på E. Ruuths räkning. Han förstod på ett utmärkt sätt hålla balansen mellan konungens nåd och adelns förtroende. Det blåa bandet och den grefvetitel, han efter riksdagens slut mottog af sin konung, voro tecken på det förra. Prof af det senare hade han, som vi hört, upprepade gånger fått. Det är ej utan, att Reuterholm med en viss surmulenhet mottager underrättelsen härom, och då man läser hans lyckönskningsskrivelse till vännen Ruuth, undgår man ej att lägga märke till en underton af hans missnöje med sin egen ställning. Men G. A. Reuterholm erhöll äfven andra och för honom mera glädjande nyheter; han fick höra talas om det ursinniga hat, som jäste inom vissa kretsar mot Gustaf III, om stämplingar, som hade till mål att, om det så behöfdes, med våld röja konungen ur vägen. Upplysande i detta senare hänseende är C. Bondes bref af den 27 jan. 1792. Man finner där förklaringen till adelns lugna uppträdande på riksdagen: «den ville ej mera exponera sig som förra gången utan bifalla till det mesta». «Despotismen tilltager», heter det, «på ett oerhördt sätt, men friheten börjar nog här och där röka ur askan. Jag vet med tämlig visshet, att en revolution ligger och mognar i tysthet, och dess skyddsgud har inga stora titlar. Han grundar sig på död. Men när?»²⁾. Med dessa uttalanden af en hertigens och Reuterholms gemensamme vän har man lättare att förstå de något dunkla orden i ett af hertig Karls bref till den landsflyktige, där han redogör för den politiska ställningen och omtalar några för hertigen smickrande ord af ryska statsmän: «jag har velat avertera er om allt detta, ty ehuru nu för momenten det är en indifferent sak, kunde det vara de omständigheter, som föreföll, då det passade er att vara underrättad om denna händelsen»³⁾. Den tanke, som i dessa bref uttalas, det hopp, som därur framlyser, bådade för Reuterholm en ny dag af upprättelse, ära och lycka. De många och långa årens bittra förnedring skulle då endast vara som en elak dröm; hans stolthet, hans egenkärlek, denna orubbliga tro på en kommande upprättelse skulle då en gång kunna höja honom, frigjord från trycket af olidliga ekonomiska bojor, till den plats inom staten, som han själf ansåg sig berättigad till. Men ännu en tid plågades han af dessa penningebekymmer. Hans vän hertigen hade gjort stora ansträngningar för att åt Reuterholm utverka nya förskott af hans löner, men klagar öfver de svårigheter, som mötte: bristen i statens kassa växte med hvarje år, man kunde endast med största svårighet utbetala kvartalerna; Armfelt hade visserligen lofvat guld och gröna skogar, men kunde därvid intet uträtta, konungen vore, säger hertigen, i denna sak envis som en häst. Själf hade Reuterholm till Armfelt insändt sin till konungen ställda ansökan om förlängd tjänstledighet och förskott på lönerna. Han hade ock tillskrifvit Oxenstierna om saken, men ej erhållit något svar från dem. Han vänder sig då till E. Ruuth, den, som vid så många

¹⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Stockholm d. 9 mars 1792. R. arkiv.

²⁾ Alla de viktigare orden i Bondes bref äro omskrifna med andra af försiktighetsskäl. Nyckeln är emellertid bifogad korrespondensen.

³⁾ Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. Drottningholm d. 10 nov. 1791. R. arkiv.

föregående tillfällen stått honom bi i hans ekonomiska svårigheter. Brevet är ur flera synpunkter af stort intresse. Det gifver oss en god inblick i denne mans tänkesätt vid den tid, som blef den stora vändpunkten i hans lefnad. Reuterholm lämnar där en öfverblick af hela sitt föregående lif, sina förhoppningar, sina sträfvanen, sina sorger och sina motgångar. Det hela utmynnar i det våldsammaste »jag anklagar«, riktadt mot honom, som han betraktade såsom sitt lifs olycka, sin familjs motståndare — Gustaf III. Men äfven mot E. Ruuth riktar Reuterholm i sin skrivelse en förebråelse, som den förre snart nog skulle få se bekräftad af den blifvande storvisiren under förmyndarestyrelsen. «Jag vet väl», skriver Reuterholm¹⁾, «att frånvarande och glömd nu för tiden är nästan synonymt. Jag har också dessutom redan tämligen väl lärt känna denna tidens vänner och vänskap, men förlåt min uppriktighet, det enda, som härvid surpriserat mig, är, att du också kunnat så glömma en dig af hjärtat tillgifven vän«. — »Et tu Brutus!« tillägger han. Därefter öfvergår han till sina affärer. Armfelt hade bedragit honom, Oxenstierna dugde ej till att hjälpa honom. Ruuth kunde och borde genomdrifva, att Gustaf III beviljade honom de önskade penningemedlen²⁾; det vore ett tillfälle för konungen att reparera allt det onda, han förut tillfogat honom. «Orphelin i förtid genom hans åtgärd har han sedan under de 15 år, jag tillbragt i dess tjänst, lämnat mig flere prof af sitt oförtjänta hat, och ej nöjd att endast par le droit du plus fort fråntaga mig hvad jag redan innehade, har han äfven sökt, om möjligt vore, sätta svärta på ett uppförande, som likväl Gud ske lof alltid skall justificera sig själf. — Han nyttjar nu emot mig den förmånsrätt, en slump och ett hårdt öde för en moment lämnat honom att få vara så orättvis han behagar utan upprättelse, men påminn honom, att den icke alltid skall räcka. Du har äfven som jag blandat ditt blod med honom. Dyra band borde förena oss. De kunna misskännas men räcka dock alltid, likasom den förbannelse, hvilken brutna löften åtföljer. Säg min förföljare dessa ord ifrån mig, säg honom, att vi en dag skola råkas, där ingen företrädesrättighet mera gäller, säg honom, att jag redan högtideligen stämt och ännu dageligen stämmer honom att där möta mig inför den domstolen, hvarest inga subtila undanflykter kan hindra en jämt delad rättvisa, och där jag är viss om att erhålla den på honom. Mera än hälften af mina dagar äro Gud ske lof redan framflutne. De återstående skola äfven snart framlida, och när jag undangömmes, hoppas jag han icke heller mera skall hafva långt igen. Då skall vår tvist blifva granskad och afgjord. — Detta önskar jag, att du ville säga honom, och lägger äfven på ditt samvete att göra det, dock med den tillägning, att detta är den enda hämnd, jag någonsin ämnar tillåta mig på honom. Jag har lämnat åt Honom, som lofvat allting vedergälla i sinom tid, att utföra min sak, och han skall bättre än jag själf göra det«. — I sin dagbok nämner Reuterholm om sina aningar och drömmar vid denna tid, huru han t. ex. i en dröm tyckte sig se Gustaf III på knä vid sin bädd, gråtande och bedjande om förlåtelse³⁾. Ofvannämnda bref, i hvilket Reuterholm stämmer sin kunglige motståndare inför den Högstes domstol, är dateradt den 23 mars 1792. Några dagar förut hade Gustaf III träffats af lönnmördarens pistol, några dagar därefter hade han

1) G. A. Reuterholm till E. Ruuth, dat. Rom d. 23 mars 1792. R. arkiv.

2) Reuterholm önskade att erhålla två års löneförskott.

3) Se Schinkel-Bergman, del III, sid. 342.

utandats sin sista suck. Man må ej förtänka Gustaf Adolf Reuterholm, om han, uppfyllt som han var af bitter hat och hämndkänsla, såg i dessa händelser ett utslag af försynens omedelbara ingripande. Hvad han så länge väntat på och hoppats, hvad som så ofta blifvit förespätt på hemliga ordenssammanträden — det hade nu realiserats. Den nya dagen hade ingått — hämndens, maktens efterlängtrade stund var kommen.

Knappt hade den aflidne konungens döda kropp hunnit kallna, förr än hertigen genom C. Bonde lät utgå till Reuterholm befallning att återvända till Stockholm¹⁾. Allmänt väntade man i den svenska hufvudstaden Reuterholms upphöjelse, och man vidtog sina förberedelser i tid att för sig söka vinna den mäktige mannen. Änkedrottningen²⁾ lät nästan omedelbart hos hertigen-regenten begära Reuterholms utnämning till öfverkammarherre vid sitt hof, hvartill hertig Karl samtyckte med det viktiga tillägget, att därigenom intet hinder skulle läggas för hans användande i rikets tjänst, om så behöfdes. Hertigen påskyndar i sina egna bref till Reuterholm dennes återkomst, underrättar honom, att vissa personer voro rädda därför; «de hafva», tillägger han, «en farhåga för eder återkomst, den jag äfven med Guds hjälp skall justifiera»³⁾. I ett senare bref skrifer regenten: «vi äro nu alla samlade på Drottningholm, och jag skall ge ton, det kommer mig före som en dröm, men det som är en realitet, och som det blir, så länge världen står, är den vänskap, oföränderlig och beständig, med hvilken jag till döden förblifver er trogne vän»⁴⁾.

Bland dem, som särskildt fruktade Reuterholms återkomst, var Gustaf III:s gunstling Schröderheim. Han sökte afvärja den hotande stormen genom att vända sig till G. A. Reuterholms farbror, med hvilken han själf var besläktad. Denne Gustaf Gottfrid Reuterholm, hvilken vi några gånger förut sett uppträda som en faderlig mentor gent emot brorsonen och då ej spara på förmaningarna, trodde sig nu i den blifvande ministerns namn kunna utlofva tillgift åt dennes politiska motståndare. Schröderheim hade yttrat till den äldre Reuterholm: «Jag tror mig hafva gjort honom flera små tjänster och i synnerhet i slutet af förledet år, men Gud vet, huru han anser mig. Min onkel vet, att jag har raison att frukta»⁵⁾. Framtiden skulle snart utvisa, att G. G. Reuterholms försäkringar, att hans brorson ej kunde annat än vara en vän till en man, som bevisat honom — farbrodern — så många välgärningar, voro föga att bygga på. Det samma kan man väl säga om hans till brorsonen ställda förmaningar, «att den Högste så i nåder täckes styra dina sinnen och omtanka, att du med obefläckad heder och samvete må kunna begagna — din carrière»⁵⁾.

Gustaf Adolf Reuterholm hade emellertid ej så brådt med hemresan, som man skulle ha väntat. Den 20 april gjorde han sin afskedsvisit hos den helige fadern, som visade sig mycket nådig emot honom. Påfven talte med tårar i ögonen om den aflidne konungen, läste hertiginnan Charlottes bref om blesyren samt lyfte vid afskedet sina händer välsignande

1) C. Bonde till G. A. Reuterholm, d. 30 mars 1792. R. arkiv.

2) Gent emot änkedrottningen visade sig hertigen mycket uppmärksam. «Jag har på allt sätt sökt att göra hennes dagar ljufva, ty hon behöfver en gång smaka någon glädje efter 20 års chagrin». Hertig Karl till G. A. Reuterholm, d. 27 april 1792. R. arkiv.

3) Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. d. 4, 27 april och 25 maj 1792. R. arkiv.

4) Hertig Karl till G. A. Reuterholm, dat. 15 juni 1792. R. arkiv.

5) G. G. Reuterholm till G. A. Reuterholm, d. 16 april 1792. R. arkiv.

öfver den hemvändande — till den kraft och verkan det hafva kunde. Den 6 maj anträdde Reuterholm hemresan, och den 26 juni landsteg han i Helsingborg. Efter ett besök på släktgodset Bjersgård, där han upplifvade hågkomsten af sin bortgångna moder, fortsatte han till Stockholm, dit han anlände den 3 juli. Han mottogs där i sina rum af sina bästa vänner, baronerna Bonde och Staël. «Soli deo gloria», med dessa ord avslutar han sina dagboksanteckningar. Det skedde i det fulla medvetandet, att lyckans och maktens tid var inne. Sällan är det en människa förunnadt att så hastigt, så oförberedt öfvergå från motgång till medgång, från politisk ringhet till politisk makt. Är en dylik bråd växling redan under vanliga förhållanden farlig, hur mycket mer för en sådan karaktär som Gustaf Adolf Reuterholms. Hans senare verksamhet har besannat detta, äfven om historiens sista och afgörande domslut däröfver ännu ej blifvit till fullo afkunnadt. Det blir den uppgift, som förmyndarestyrelsens häfdatecknare har att lösa.

